İŞKUR

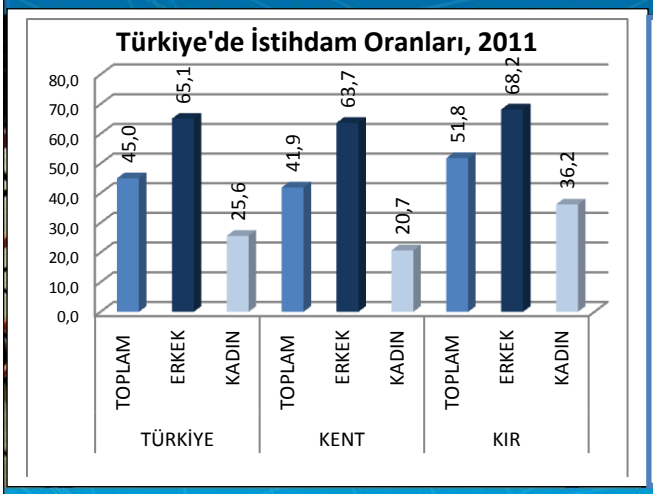

2012

ESKİŞEHİR

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ESKİŞEHİR ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

(2012)

SUNUŞ

Küreselleşme olgusu ve bilgi çağı ekonomisinin bir sonucu olarak, sosyo-ekonomik süreçler başta olmak üzere hayatın her alanındaki dinamikler hızla değişmeye başlamıştır. Bu değişimlerin başını işgücü yapısının ve işgücü piyasasının çektiği görülmektedir. Bu değişiklikler istihdam ve işsizlik sorununu ön plana çıkarmış; gelişmişlik seviyesi hangi düzeyde olursa olsun, ülkemizde dâhil olmak üzere tüm ülkelerin en önemli sorunlarında bir haline gelmiştir.

Son yıllarda meydana gelen sosyo-ekonomik yapıdaki değişikliklerden ilimizin de etkilendiği söylenebilir. Ancak Eskişehir sanayi, sosyal ve kültürel altyapı bakımından diğer Anadolu kentlerinden ayrılan bir yapıya sahiptir. Tarım ve sanayideki gelişmeler, yer altı kaynaklarının zenginliği önemli potansiyellerdendir. Bu potansiyellerin kentsel nüfus artışı ile birleşmesiyle de yetişmiş insan gücü ortaya çıkmıştır. Böylelikle Eskişehir, bölge sanayisinin en önemli illerinden biri haline gelmiştir.

İlimizdeki yetişmiş insan gücünün doğru alanlara kanalize edilmesi ve işsizlik sorununun niteliğinin doğru teşhis edilmesi için başta Çalışma ve İş Kurumu olma üzere birçok kuruma görevler düşmektedir. Bu bağlamda Eskişehir Çalışma ve İş Kurumu tarafından "İşgücü Piyasası Analiz Çalışması" adı altında bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmanın işsizlikle mücadele ve istihdam politikası oluşturma çabalarına önemli katkıları olacağına inanmaktayım. Bu çalışmada emeği geçen başta Çalışma ve İş Kurumu Müdürlüğümüz personeline, değerli işverenlerimize teşekkür ederim.

Dr. Kadir KOÇDEMİR
Eskişehir Valisi

ÖNSÖZ

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de öncelikli sorunların başında işsizlik gelmektedir. İşsizliğin önemli bir problem olarak karşımıza çıkması işgücü piyasasındaki yapısal değişiklikle de doğrudan ilgilidir. İşgücü piyasasında meydana gelen bu yapısal değişiklik kamu istihdam kurumlarına yönelik beklentiyi de arttırmaktadır. Piyasanın ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünü ortaya çıkarmak, işsizliği daha alt seviyelere çekmek ve piyasadaki değişimi öngörebilmek görevi büyük ölçüde Çalışma ve İş Kurumu'na düşmektedir. İşsizlik sorununun çözülmesi, istihdam artışının sağlanması ve işgücü piyasasının dengeli bir yapıya kavuşması, toplumun tüm kesimlerinin ortak dileğidir. Yapılması gereken çalışmalarının daha etkin yürütülebilmesi için ortak akıl oluşturmak ve uygulama aşamasında hızlı hareket etmek ihtiyacı da göz ardı edilmemelidir.

Eskişehir Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü olarak 2012 yılında Eskişehir İşgücü ve Analiz Çalışması yapılarak iş piyasası profili hakkında veriler ortaya konmuştur. Bu çalışma kapsamında 1282 iş yeri yetkilisi ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Bu çalışmanın başta Eskişehir iş piyasası olmak üzere işsiz kalanlar ve mevcut çalışanlar hakkında genel veriler sunacağı kanaatini taşımaktayım.

Bu çalışmaya destek veren ve büyük bir özveri ile çalışan İŞKUR personelimize teşekkür ederim.

Hasan YOLDAŞ
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

İçindekiler

SUNUŞ i
ÖNSÖZ ii
İÇİNDEKİLER iii
TABLOLAR LİSTESİ iv
ŞEKİLLER LİSTESİ v
KISALTMALAR vi
YÖNETİCİ ÖZETİ 7
GİRİŞ 11
BİRİNCİ BÖLÜM 13
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 13
İŞGÜCÜ PiYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 13
EKONOMİK VERİLER 13
NÜFUS GÖSTERGELERİ *16*
EĞiTiM GÖSTERGELERİ *18*
GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ *20*
İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ *38*
İKİNCİ BÖLÜM 46
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 46
AMAÇ VE YÖNTEM *46*
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM *48*
AÇIK İŞLER *53*
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER *60*
2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR *62*
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ *63*
SONUÇ *66*
KAYNAKÇA 69
EKLER 70
Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu *70*
Ek 2- Ek 2a: Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi *74*
Ek 2b: Tahmin ve Notasyonlar *74*
Ek 2c: Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları *76*
Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü *77*
Ek 4- Ek Tablolar *83*

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: İBBS II 'de sektörlere göre GSKD verileri ... 13
Tablo 2: Kişi başına gayrisafi katma değer (GSKD) ... 13
Tablo 3: Eskişehir İli Yatırım Teşvikleri (2012 – ekim ayına kadar) ... 14
Tablo 4: Eskişehir İlinin Kamu yatırımlarındaki sektörel durumu ... 14
Tablo 5: Açılıp kapanan işyerleri ... 15
Tablo 6: Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus ... 16
Tablo 7: 2011 yılı Çalışma Yaşı ve Cinsiyete Göre Nüfus ... 17
Tablo 8: Bitirilen eğitim düzeyi ve cinsiyete göre nüfus (15 +yaş) - 2011 ... 17
Tablo 9: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması 3. Düzey, ortaöğretimde öğrenci sayısı. [2011/'12 Öğretim Yılı Başı] ... 18
Tablo 10. İlk ve Orta Öğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı ... 19
Tablo 11-a: Geniş yaş grubuna ve yıllara göre işgücüne katılma oranı (%)(15 + yaş) ... 20
Tablo 12: Geniş yaş grubuna göre istihdam oranı (%) ve ilin diğer İBBS sıralamasındaki yeri *(15 + yaş) ... 22
Tablo 13: Geniş yaş grubuna göre işsizlik oranı (%) ve ilin diğer İBBS sıralamasındaki yeri *(15 + yaş) ... 22
Tablo 14. Eğitim Durumuna Göre Nüfus ve İşgücü verileri, Bin Kişi,TR41 ile Türkiye (15+ yaş için) ... 23
Tablo 15. Geniş Yaş Grubuna Göre Nüfus ve İşgücü verileri, Bin Kişi,TR41 ile Türkiye (15+ yaş için) ... 24
Tablo 16. İktisadi faaliyet koluna ve Meslek grubuna (ISCO_88) göre istihdam edilenler (Bin),(15 + yaş),TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) ... 25
Tablo 17. Eğitim durumuna ve Meslek grubuna (ISCO_88) göre istihdam edilenler (Bin),(15 + yaş),TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) ... 27
Tablo 18. Meslek grubuna (ISCO_88) ve Geniş yaş grubuna göre istihdam edilen erkek ve kadınlar (bin),(15 + yaş),TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) ... 29
Tablo 19. İşyeri büyüklüklerine göre istihdam (bin),(15 + yaş),TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) ... 32
Tablo 20. Sektörlere göre kayıtlılık (bin),(15 + yaş) ... 32
Tablo 21. Eğitim durumuna ve bekleme sürelerine göre işsizler (bin),(15 + yaş) ... 35
Tablo 22. İşgücüne dahil olmama nedenine ve Geniş yaş grubuna göre işgücüne dahil olmayanlar(Bin)(15 + yaş),2011,TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) ... 37
Tablo 23. Kayıtlı İşsizlerin Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012 ... 38
Tablo 24. Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012 ... 39
Tablo 25. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneğinden Faydalananlar,%, 2012 ... 40
Tablo 26. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, 2012 ... 41
Tablo 27. İşe Yerleştirilenler ve İşe Yerleştirme Oranı, %, 2012 ... 43
Tablo 28. Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirmeler, 2012 ... 44
Tablo 29.Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayısı, 2012 ... 45
Tablo 30. Kursa Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı,2012 ... 45
Tablo 31: İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012) ... 47
Tablo 32. Sektörlere Göre İşyeri Sayıları ... 48
Tablo 33: Sektörlere göre çalışan oranları ,% ... 49
Tablo 34. En fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı ,% ... 51
Tablo 35. En fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı ,% ... 56
Tablo 36. Açık İşler İçin Talep Edilen Beceri Düzeyleri ve İlgili meslekler ... 57
Tablo 37. Mesleğe Göre Açık İşlerin Karşılanma Yolları,2012 ... 59
Tablo 38. Temininde Güçlük Nedenlere Ait En Yüksek Oranlar ve İlgili Meslekler,%,2012 ... 62
Tablo 39: Kısa ve orta vadede net istihdam artışının sektörlere göre dağılım,%,2012 ... 63
Tablo 40: Sektörlere göre net istihdam değişim oranı,% ... 65
Tablo 41: Sabit yatırımlar açısından illerin yabancı ve yerli sermaye sıralaması ... 83
Tablo 42: İstihdam açısından illerin yabancı ve yerli sermaye sıralaması ... 83
Tablo 43: Kamu yatırımlarında Eskişehir'in yeri ... 85
Tablo 44: Geniş yaş grubuna göre işgücüne katılma oranı (%)(15 + yaş) ... 88
Tablo 45: Meslek grubuna (ISCO_88) ve işteki duruma göre istihdam edilenler (Bin), (15 + yaş), TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik), 2011 ... 89

ŞEKİLLER LİSTESİ

Grafik 1: İBBS II ‘de sektörlere göre GSKD 13
Grafik 2: İBBS II ‘de sektörlere göre GSKD 14
Grafik 3: Eskişehir İlinde Açılıp Kapanan işyerleri 15
Grafik 4: Türkiye’deki Açılıp Kapanan işyerleri 15
Grafik 5: 2010-2011 yılı Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus 16
Grafik 6: Çalışma Yaşı ve Cinsiyete Göre Nüfus 17
Grafik 7: Çalışma Yaşı Nüfusun Bitirilen Eğitime Göre Dağılımı 18
Grafik 8: Yıllar itibari ile geniş yaş grubuna göre işgücüne katılma oranı 20
Grafik 9: Yıllara ve bitirilen eğitim düzeyine göre il nüfusu (15 +yaş) 21
Grafik 10: Yaş grubuna ve cinsiyete göre işgücüne katılma oranı 21
Grafik 11: TR41 (Bursa,Eskişehir,Bilecik) ait İşgücüne katılma oranının diğer iller arasındaki sıralaması* 22
Grafik 12: TR41 (Bursa,Eskişehir,Bilecik)’in Türkiye ile karşılaştırılması 23
Grafik 13: İstihdamın, meslek gruplarına ve cinsiyete göre dağılımı (%) 26
Grafik 14: İstihdamın, İktisadi faaliyet kollarına ve cinsiyete göre dağılımı,% 27
Grafik 15: Eğitim durumu ve Meslek Grubuna Göre İstihdam 28
Grafik 16: Meslek Grubuna Göre İstihdam 28
Grafik 17: Meslek Gruplarının Cinsiyet Ayrımına Göre İstihdamı 30
Grafik 18: Yaş gruplarının Cinsiyete Göre İstihdamı 30
Grafik 19: İşteki duruma göre İstihdam 31
Grafik 20: İşteki duruma göre İstihdam cinsiyet karşılaştırmalı, TR41 31
Grafik 21: Kayıtdışı İstihdam 33
Grafik 22: Kayıtlılık durumuna göre İstihdam (%) 33
Grafik 23. Eğitim Durumuna Kayıtdışılık, TR41,%,2011 34
Grafik 24. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı,TR41,%,2011 35
Grafik 25. Bekleme sürelerine göre işsizler,TR41,%,2011 36
Grafik 26. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı,TR41,%,2011 36
Grafik 27. Eğitim durumuna göre işgücüne dahil olmayanlar,TR41,%,2011 38
Grafik 28. Kayıtlı İşsizlerin Öğrenim Durumu, %,2012 40
Grafik 29.Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneğinden Faydalananlar,%, 2012 41
Grafik 30. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları,%, 2012 42
Grafik 31. Sektörlere göre açık işler,%, 2012 42
Grafik 32. Sektörlere Göre Toplam Çalışanların Dağılımı,%, 2012 49
Grafik 33. Ana meslek gruplarına göre cinsiyet oranları,% 51
Grafik 34. Açık İşlerin Sektörlere Göre Dağılımı,%,2012 53
Grafik 35. Sektörlere Göre Açık İş Oranları,%,2012 53
Grafik 36. Ana meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı,%,2012 54
Grafik 37. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları,%,2012 56
Grafik 38.Açık İşler İçin İstenen Eğitim Düzeyleri,%,2012 56
Grafik 39. Açık İşlerin Karşılanma Yolları,%,2012 58
Grafik 40. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı,%,2012 60
Grafik 41. Temininde Güçlük Çekilen Meslek Gruplarının Dağılımı,%,2012 60
Grafik 42.Sektörlere Göre NİDO,%,2012 62

KISALTMALAR

AB : Avrupa Birliği

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS : Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO : Açık iş Oranı

Bkz. : Bakınız

EUROSTAT : Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

GSKD : Gayri Safi Katma Değer

ILO : International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO : International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS : İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması

İO : işsizlik oranı

İKO : İşgücüne katılma oranı

İŞKUR : Türkiye İş Kurumu

İPA : İşgücü Piyasası Analizi

NACE : European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO : Net İstihdam Değişim Oranı

OECD : Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA : Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS : Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

TYÇP : Toplum Yararına Çalışma Programı

YÖNETİCİ ÖZETİ

Eskişehir ilinin içerisinde yer aldığı TR41 bölgesinde genel ekonomik duruma bakıldığında, sektörlere göre Gayri Safi Katma Değer (GSKD) ilk sırada 52,4%'lük bir oranla hizmetler sektöründe gelmekte, bu sektörü sanayi ve tarım sektörleri takip etmektedir. TR41 bölgesi 2004-2008 yılları arasında GSKD'ye göre 81,5%'luk bir gelişme hızı göstermiştir. Bölgede kişi başına GSKD artışı Türkiye'ye oranla 2004-2008 yılları arasında daha hızlı artarken, bu oran 16.630 TL ile Türkiye ortalamasından 43% oranında daha fazladır. 2012 yılı Toplam Sabit Yatırımlar açısından Eskişehir yabancı sermayede 7. sırada, yerli sermayede 11. sırada yer almaktadır. Yine 2012 yılı için baktığımızda Toplam İstihdam açısından Eskişehir yabancı sermayede 18.sırada, yerli sermayede 12.sıradadır.

Eskişehir ilinde kurulan ve kapanan şirket istatistiklerine bakıldığında 2012'nin ilk on ayında 2011 yılına göre kurulan şirket sayısı 42% (163) azalırken, kapanan şirket sayısında ise 16% (12) azalma olmuştur. 2012 yılı mevcut verilerine göre en fazla değişim, kapanma oranında ki 36% azalışla gerçek kişi işletmelerinde gerçekleşmiştir.

Türkiye geneline bakıldığında kurulan ve kapanan şirket sayılarının dağılımı ile Eskişehir ilinde kurulan ve kapanan şirket sayılarının dağılımı arasında bir benzerlik gözükmektedir.

Eskişehir ilinin demografik özelliklerine bakıldığında, 2011 yılı itibariyle, ilin toplam nüfusu 781.247 kişidir. Nüfusun 49,8%'ü erkek, 50,2%'si kadınlardan oluşmaktadır. Eskişehir ilinde çalışma yaşı (15-64) nüfus 561.491 kişidir. Bu grubun ilin toplam nüfusu içindeki oranı 71,8%'dir. Eskişehir ilinde toplam nüfusun 85%'i il veya merkez ilçelerde, 15%'i ise belde veya köylerde yaşamaktadır. 2010-2011 döneminde Eskişehir ilinde ‰9,18 olarak gerçekleşen nüfus artış hızı, Türkiye ortalaması olan ‰13,5'in altındadır. Göç oranlarına bakıldığında Eskişehir'in göç alan bir il olduğunu söylemek mümkündür. 2010-2011 yılında Eskişehir'e göç eden insanların net sayısı 7.137'dir. Eskişehir ilinde çalışma yaşı nüfus oransal olarak Türkiye genelinden az miktarda yüksek olsa da, ildeki çocukların (0-14 yaş nüfus) oranı, Türkiye genelinden düşük; yaşlıların (65 yaş üzeri nüfus) oranı ise Türkiye genelinden yüksektir. Dolayısıyla yaşlı bağımlılık oranı 13,3% ile 10,9% olan Türkiye genelinden yüksek; genç bağımlılık oranı ise 25,8% ile 37,5% olan Türkiye genelinden düşüktür.

Eskişehir ilinde çalışma yaşı nüfusa ilişkin eğitim istatistiklerine bakıldığında, en çarpıcı nokta bu grup nüfusun büyük bölümünün (56%) lise ve ilköğretim mezunlarından oluşmasıdır. Türkiye nüfusunun 44%' ü Mesleki ve Teknik liseyi okurken Eskişehir İlinde ortaöğretimde okuyan öğrencilerin 49%' u Mesleki ve Teknik liselerde okumaktadır. Bu da Eskişehir'de imalat sanayinin olması nedeniyle ara eleman ihtiyacının gerek duyulmasından bu tür okullara tercihin fazla olmasıdır.

İşgücü arzına ilişkin mevcut veriler büyük ağırlıkla TR41 bölgesini kapsamaktadır. TR41 bölgesinde geniş yaş grubu (15-55+ yaş) toplam nüfus 2.753.000 kişidir. 1.339.000 kişilik nüfus işgücü piyasasında çalışan veya işsiz olarak yer almakta, 1.414.000 kişi ise işgücü içerisinde yer almamaktadır.

TR41 bölgesinde işgücüne katılım oranlarına cinsiyete göre bakıldığında, kadınların işgücüne katılım oranı 27,5% iken, bu oran erkekler için 70,1%'dir. Erkeklerde yaş açısından bakıldığında işgücüne katılımın 25-34 arası yaş grubunda, kadınlarda 20-24 yaş grubunda katılımın en yüksek olduğu görülmektedir. Eğitim seviyesine göre işgücüne katılma oranında yükseköğretim mezunları ilk sırada yer almaktadır.

TR41 bölgesinde nüfusun 51,4% sı işgücü piyasası dışındadır. İşgücü dışında kalan kadınların oranı 72,4%, erkeklere ait bu oran 30,0% ile kadınlarınkinden iki katından ("iki katından değil" iki

kat yazmak gerekir) daha fazladır. Veriler eğitim düzeyi ile işgücüne katılım arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu durum erkekler ve kadınlar için yüksek öğrenim seviyesinde hayli belirgindir. Erkeklerin 56%'sı emekli, 25%'i öğrenci, kadınların ise 74%'ü ev işleri ile meşgul olmaları ve 10%'u öğrenci olmaları nedeniyle işgücüne katılmamaktadır. Kadınların kendi istekleri ile işgücüne katılmama durumu erkeklere göre oldukça yüksektir.

İstihdamın sektörlere göre dağılımına bakıldığında TR41 bölgesinde istihdamın, Türkiye genelinde olduğu gibi hizmet sektöründe yoğunlaştığı görülmektedir. Hizmet sektörü TR41 bölgesinde toplam istihdamın 44,5%'ni kapsamakta, bunu 43,3%'lük istihdam yaratma oranıyla sanayi sektörü, ve 12,2% ile tarım sektörü izlemektedir. Hizmet sektörü TR41 bölgesinde toplam istihdamın 44,5%'ni kapsamakta, bunu 43,3%'lük istihdam yaratma oranıyla sanayi sektörü ve 12,2% ile tarım sektörü izlemektedir. Erkeklerin istihdamı kadınların istihdamının 2,5 katı kadardır. Erkekler en fazla sanayi sektöründe istihdam edilirken kadınlar hizmet sektöründe istihdam edilmektedir. Toplam çalışanların 76,4%'ü ücretli veya yevmiyelidir ve bu oran, 61,7% olan Türkiye ortalamasının üstündedir. İstihdamın 17,5%'u kendi hesabına veya işveren olarak çalışmaktadır. Sanayi sektörünün hâkimiyeti ücretsiz aile işçiliğinin oranını düşürmüştür. Türkiye ile TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) karşılaştırıldığında TR41 için tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubunda istihdam edilenlerin tüm meslek grupları içerisinde istihdam edilenlere oranı 17% iken Türkiye için bu oran 10%'dur. Türkiye için tüm meslek grupları içerisinde en fazla paya sahip olan nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanların oranı diğerlerine göre 20% iken, TR41 için bu sefer bu oran 10%'dur. Bunda TR41 bölgesi için sanayi sektörünün payı fazladır.

Bölge istihdamının 28%'i kayıt dışındadır. Bölge kayıt dışı çalışma oranları itibariyle ilginç bir yapıya sahiptir. Türkiye'de kayıt dışı istihdam en fazla tarım sektöründe gözükürken bölgede sektörler itibariyle hemen hemen eşit düzeylerde kayıt dışı istihdam gözükmektedir. Kayıt dışılık ile eğitim arasında negatif ilişki vardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe kayıt dışı çalışma azalmaktadır. Kayıt dışılıkta özellikle cinsiyetler arasında büyük farklılık vardır. Erkeklerde %24 olan kayıt dışı çalışma oranı kadınlarda % 39'a yükselmektedir. Erkeklerin kayıt dışı çalışmaları kadınlarınkinden düşüktür. Erkeklerin 56%'sı emekli, 25%'i öğrenci, kadınların ise 74%'ü ev işleri ile meşgul olmaları ve 10%'u öğrenci olmaları nedeniyle işgücüne katılmamaktadır**.** Kayıt dışılık ile eğitim arasında negatif ilişki vardır.

Bölge toplam işsizlik oranı 7,6%, erkek işsizlik oranı 6,5%, kadınlarda 10,4%'dür. En düşük işsizlik oranı 6% ile okuryazar olmayanlarda iken bunu 7% ile lise altı eğitimliler izlemektedir. Lise ve dengi okul mezunlarında 8% olan işsizlik oranı yüksekokul mezunlarında 9,15'dir. Diğer bir ifade ile işsizlik oranının en yüksek olduğu eğitim seviyesi yüksek eğitimdir. En yüksek işsizlik oranı hem erkeklerde hem de kadınlarda 20-24 yaş grubundadır. Bu yaş grubunda 14,4% olan işsizlik oranı, erkeklerde 12,5%, kadınlarda ise 17,6'dır. Bölgedeki en yüksek işsizlik oranı da 20-24 yaş grubu kadınlardaki işsizlik oranıdır. 20-24 yaş grubunu 12,7% ile 15-19 yaş grubu takip etmektedir. Bu grupta erkeklerde işsizlik oranı 11,3% iken kadınlarda işsizlik oranı 15,2%'dir. Bekleme süreleri açısından baktığımızda 1 yıldan az bekleyen işsizler toplam işsizlerin 75%'ini oluşturarak çoğunluğu oluşturmaktadırlar. Eğitim seviyeleri açısından çoğunluğa bakarsak; lise altı seviyesi toplam işsizlerin 54%'nü oluşturur. 1 yıldan az ve lise altı seviyesindeki işsizler de toplam işsizlerin 44%'ünü oluşturmaktadır. Buradaki 44%'ün 32%'sini erkekler, 12%'sini kadınlar oluşturmaktadır. Bu oranlar erkek ve kadınlar için bekleme süreleri ve eğitim seviyeleri açısından en yüksek oranlardır.

İŞKUR verileri ve işe yerleştirme istatistikleri örnek sayıları da göz önüne alınarak beraber incelendiğinde, Eskişehir'de 2012 yılı sonunda kayıtlı işsiz sayısı 32.879 kişidir. Kayıtlı işsizlerin % 52'si erkek, % 48'i kadındır. Kayıtlı işsizlerin cinsiyet dağılımları Türkiye dağılımından farklıdır. Türkiye toplamında kayıtlı işsizlerin % 60'ı erkek, % 40'ı kadındır. İlde en yüksek kayıtlı işsiz 20-24

yaş grubundadır. Kayıtlı işsizlerin 26,5%'i bu yaş grubundadır. İlin eğitim seviyesi Türkiye ortalamasından daha yüksektir. Kayıtlı işsizlerin dağılımı lise ve dengi mezunlarının toplam kayıtlı işsizlerin içindeki payı 43,2% iken Türkiye ortalamasından bu pay 30,0%'dur. Türkiye'de en fazla payı 46,8% ile ilköğretim mezunları almaktadır. Cinsiyetler arası dağılımda iki cinsiyet arasındaki en belirgin fark lise mezunlarındadır.

32.879 kayıtlı işsize karşın ilde 9.959 açık iş mevcuttur. İlde sektörel bazda en fazla açık iş imalat sektöründe daha sonra ticaret, sonra da inşaatta gelmektedir. Açık işlerin büyük çoğunluğunu nitelik gerektirmeyen meslekler meslek grubu oluşturmaktadır. İlde 2012 yılı itibariyle 5.089 kişi işe yerleştirilmiştir. İlde işe yerleştirme oranı[1] 51%'dir ve 56% olan Türkiye işe yerleştirme oranının çok yakındır. İlde işe yerleştirme en fazla imalat sektöründe daha sonra inşaat sonra da bilgi ve iletişim sektöründedir. Türkiye'de ilk üç sektör ise imalat, idari ve destek hizmet faaliyetleri ve diğer hizmet faaliyetleridir. İşe yerleştirilenlerin 44,5%'i ilköğretim mezunudur ve ilk sırada yer almaktadır. Bu oran 57,2% olan Türkiye toplamının çok altındadır.

Eskişehir Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'ne ait 2012 yılına ait işgücü piyasası faaliyetlerine ilişkin verilere bakıldığında, bu dönemde Eskişehir ilinde toplam 32.216 başvuru olduğu görülmektedir. 32.879 kayıtlı işsize karşın ilde 9.959 açık iş mevcuttur. İlde sektörel bazda en fazla açık iş imalat sektöründe daha sonra ticaret, sonrada inşaatta gelmektedir. Açık işlerin büyük çoğunluğunu nitelik gerektirmeyen meslekler oluşturmaktadır. İlde 2012 yılı itibariyle 5.089 kişi işe yerleştirilmiştir. İlde işe yerleştirme oranı[2] 51%'dir ve 56% olan Türkiye işe yerleştirme oranının çok yakındır. İlde işe yerleştirme en fazla imalat sektöründe daha sonra inşaat sonra da bilgi ve iletişim sektöründedir. Türkiye'de ilk üç sektör ise imalat, idari ve destek hizmet faaliyetleri ve diğer hizmet faaliyetleridir. İşe yerleştirilenlerin 44,5%'i ilköğretim mezunudur ve ilk sırada yer almaktadır. Bu oran 57,2% olan Türkiye toplamının çok altındadır.

2012 İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre, Eskişehir ilindeki açık iş oranı[3] 3,4%'dür. Sektörler itibariyle bakıldığında en yüksek açık iş oranının yüzde 7,7 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe olduğu görülmektedir. Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörünü yüzde 7,6'lIk açık iş oranı ile Ulaştırma ve Depolama ve yüzde 7,0'lık açık iş oranı ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü izlemektedir. 5,8% ile Eskişehir'de açık iş oranının en yüksek olduğu ana meslek grubu sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlardır. Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek diğer imalat ve ilgili işçiler (makine ile)'dir. Açık işlerin 19,0%'unu diğer imalat ve ilgili işçiler (makine ile) oluşturmaktadır. İlde eğitim düzeyine göre istenen açık işlerin 34%'ünü meslek liseleri oluşturmaktadır. Bu durum Türkiye sonucundan farklıdır. Türkiye sonucunda %36 oran ile ilk sırada eğitim düzeyi fark etmez sonucu yer almaktadır.

Eskişehir ilinde temininde güçlük çekilen sektör Türkiye sonucunda olduğu gibi imalattır. Yalnız ilde imalat sektörü eleman bulmada Türkiye'den daha fazla zorluk çekmektedir. İmalat sektöründeki işyerlerinin 46%'sı eleman temininde güçlük çektiklerini ifade etmişlerdir. Türkiye'de bu oran 34%'tür. Temininde güçlük çekilen ilk üç meslek grubu tüm meslek gruplarının 70%'ini

[1] İşe yerleştirme oranı: İse yerleştirilen sayısı/ Açık iş sayısı*100

[2] İşe yerleştirme oranı: İse yerleştirilen sayısı/ Açık iş sayısı*100

[3] Açık iş oranı (AİO) açık olan toplam pozisyonların oranını ölçer ve şu şekilde ifade edilir:
AİO = Açık İşlerin Sayısı / (Mevcut Çalışanların Sayısı + Açık İşlerin Sayısı) * 100.

oluşturmaktadır. Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar 28% ile ilk sırada yer alırken, tesis ve makine operatörleri ve montajcılar 22,4% ile ikinci sırada ve nitelik gerektirmeyen meslekler 19,9% ile üçüncü sırada yer almaktadır. Temininde en zorluk çekilen meslek beden işçisi (genel). Toplam temininde güçlük çekilen mesleklerin 11,1%'ini beden işçisi (genel) oluşturmaktadır.

Teminde güçlük nedeni olarak işverenlerin büyük çoğunluğu eleman bulamadıklarını belirtmişlerdir. İkinci sırada elemanların yeterli iş tecrübesine sahip olmamalarını, üçüncü sırada meslekte beceriye/niteliğe sahip elemanın olmamasını belirtmişlerdir. Eleman bulunmayan mesleklerin başında diğer imalat ve ilgili işçiler (makine ile), asfalt işçisi ve gaz altı kaynakçısı gelmektedir. Beden işçisi (genel) mesleğinde önerilen ücretin az bulunması temininde güçlük açısından en çok gösterilen nedendir. Bu meslekte diğer nedenler arasındaki oranı 76%'dır.

Eskişehir İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre net istihdam değişiminde lokomotif olan iki sektör idari ve destek hizmet faaliyetleri ve imalat sektörleridir. Net istihdam değişiminin 51,6%'sı idari ve destek hizmet faaliyetlerinde, 22,7%'si de imalat sektöründedir. İl net istihdam artışının sektörel dağılımı göz önünde bulundurulduğunda Türkiye ile ilk iki sektör aynıdır. Türkiye sonuçlarında net istihdam artışının en fazla olduğu sektör idari ve destek hizmet faaliyetleridir. İkinci sırada imalat, üçüncü sırada konaklama ve yiyecek faaliyetleri gelmektedir. İlde en fazla net istihdam artışı sağlayan üçüncü sektör olan inşaat sektörü Türkiye sıralamasında 4. sırada; ilde dördüncü sırada olan ticaret sektöründeki net istihdam artışı Türkiye'de 5. sıradadır. İlde net istihdam değişim oranı[4] 7,5% ile 5,7% olan Türkiye net istihdam değişim oranının üstündedir.

Gelecek istihdam beklentisinde ilde kısa ve orta dönem itibariyle sektörel dağılımda mevsimsel değişimler kendini göstermektedir. Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle gelecek altı aylık dönemde en yüksek istihdam artışı bekleyen işyerleri imalat sektöründedir. Toplam istihdam artışı beklentisinin 36,7%'si imalat sektöründedir. Kısa vadede Türkiye'de en fazla net istihdam artışı bekleyen sektör idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörüdür. Orta vadede yani 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle ilde en fazla istihdam artışı bekleyen sektör imalat sektörüdür. Toplamda net istihdam artışının 32,9%'u imalat sektöründen kaynaklanmaktadır. Mevsimsellik nedeni ile Aralık ayında inşaat sektöründe net istihdam azalışı beklenirken Haziran ayında istihdam artışı beklenmektedir. Araştırma sonuçlarına göre 2012 Aralık ayı itibariyle ilde net istihdam artış beklenti oranı 2,0% iken, bu oran 2013 Haziran ayı itibariyle 1,7 puan artış göstererek 3,7'ye yükselmiştir. Oran sektörlerin yapısı ve beklentilerine göre farklılıklar göstermektedir. Türkiye'de de aynı eğilim kendini göstermekte ve net istihdam beklenti oranı kısa vadede % 1,9 iken, orta vadede artarak 3,7'ye yükselmektedir.

[4] Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) istihdam değişimini açıklar ve net istihdam değişiminin toplam çalışana oranını ifade eder.

GİRİŞ

Eskişehir ili işgücü piyasası analiz raporunun nihai hedefi ilin işgücü piyasası arz ve talep boyutunu birlikte ele alarak, arz ve talep arasındaki eşleşme problemlerini ortaya çıkartmak ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak önerileri oluşturmaktır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle de zamanında doldurulamamaktadır.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibariyle yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eşanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı büyük yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hane halkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri Çalışma ve İş Kurumuna kayıtlı işverenler itibariyle idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşgücü talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda değişik yöntemlerin kullanılması sonucu, hem illerin işgücü piyasalarının yıllar itibariyle değişimlerinin izlenmesinde hem de iller arası karşılaştırmalarda problemler yaşanmıştır.. problemlerin giderilmesi için tüm iller için standart bir talep araştırması uygulanması ve işgücü piyasası analiz raporunun yazımı kaçınılmaz olmuştur.

İhtiyaçlar doğrultusunda Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi kapsamında İşgücü Piyasası Talep Araştırması uygulanmış ve işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

Bu Rapor üç bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölüm; ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan ekonomik veriler, nüfus ve eğitim göstergeleri ile işgücü göstergeleri birlikte ele alınarak, il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir. Bu bölümde ayrıca İŞKUR verileri de ele alınarak ilin işgücü piyasası İŞKUR verileri ile analiz edilmiştir.
İkinci bölüm; İşgücü Talep Araştırması sonuçlarını analiz ederek Eskişehir işgücü talep yapısını ortaya koymaktadır. İşgücü Talep verilerine yönelik veri setlerinin temini doğrultusunda uygulanan İşgücü Talep Araştırmasının amacı işverenlerin açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.
Üçüncü bölüm; Eskişehir işgücü piyasası arz ve talep yapılarını birlikte ele almakta ve özellikle talep araştırması sonuçlarından yola çıkarak, İŞKUR istatistikleriyle birlikte ilin işgücü piyasasını

değerlendirmektedir. Elde edilen bulgular ışığında işgücü piyasasının geliştirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik öneriler sunmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PiYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

EKONOMİK VERİLER

Tablo 1: İBBS II ‘de sektörlere göre GSKD verileri

Cari fiyatlarla bölgesel gayrisafi katma değer (temel fiyatlarla) (1.000.-TL)						
İBBS2		**Yıl**	**Gayri Safi Katma Değer**	**Tarım**	**Sanayi**	**Hizmetler**
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	2004	31.229.718	2.462.571	13.196.258	15.570.889
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	2005	37.059.077	2.933.257	15.496.025	18.629.796
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	2006	44.384.803	2.855.878	19.005.300	22.523.625
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	2007	50.843.318	2.967.432	22.180.908	25.694.979
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	2008	56.670.413	3.096.864	23.857.967	29.715.582

Kaynak: TÜİK, Ulusal Hesaplar Veri Tabanı

Grafik 1: İBBS II ‘de sektörlere göre GSKD

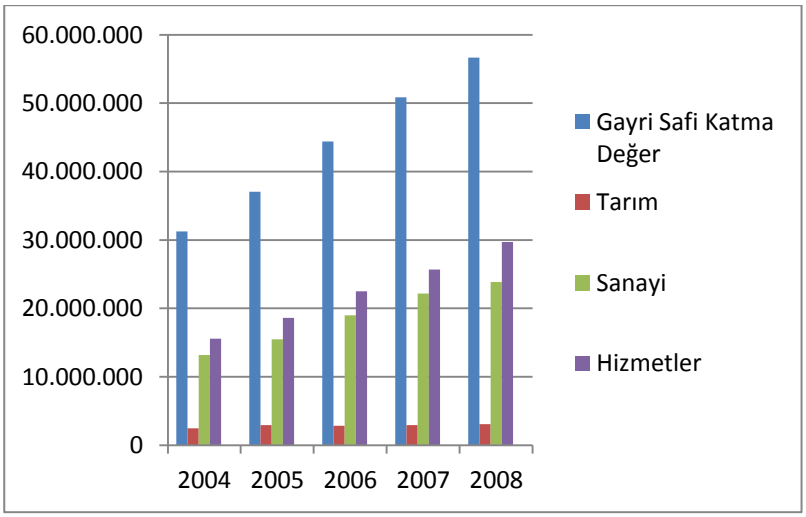

Yukarıdaki verilere, özellikle grafiğe bakıldığında net bir şekilde gözüküyor ki GSKD Hizmet ve Sanayi sektöründe yıllar itibari ile artış göstermesine rağmen Tarım sektöründeki artış çok küçük olmuştur.

Gayri safi katma değere paralel olarak kişi başına düşen gayri safi katma değerde de artış olmuştur.

Tablo 2: Kişi başına gayrisafi katma değer (GSKD)

İBBS2		Yıl	Kişi başına GSKD (TL)	Kişi başına GSKD ($)
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	2004	9.923	6.930
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	2005	11.542	8.564
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	2006	13.555	9.409
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	2007	15.231	11.719
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	2008	16.630	12.983

Kaynak: TÜİK, Ulusal Hesaplar Veri Tabanı

Aşağıda verilen grafikte de görülebileceği gibi kişi başı GSKD 2004-2008 yılları arası artış göstermektedir.

Grafik 2: İBBS II 'de sektörlere göre GSKD

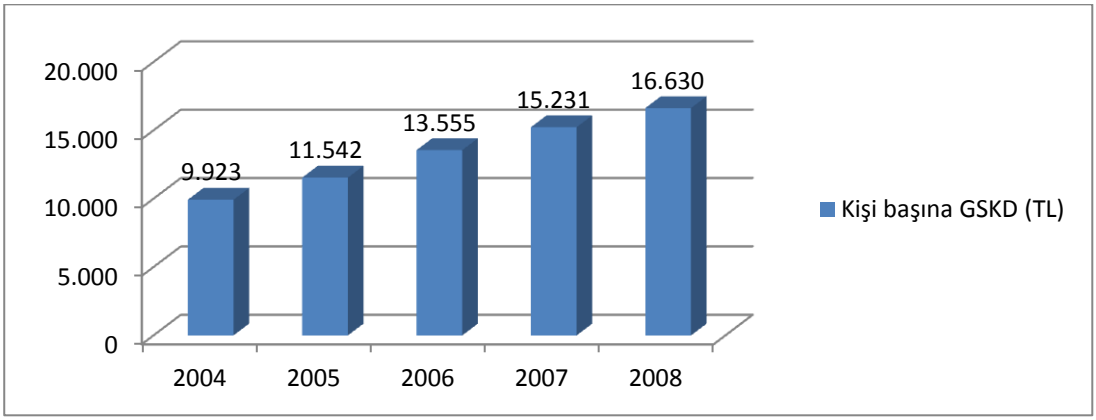

Tablo 3: Eskişehir İli Yatırım Teşvikleri (2012 – ekim ayına kadar)

Sermaye Türü	Sum of Belge Adedi	Sum of Sabit Yatırım (Milyon TL)	Sum of İstihdam
Yabancı Sermaye	3	136	142
Yerli Sermaye	35	879	2.505
Genel Toplam	**38**	**1.016**	**2.647**

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

2012 yılı Toplam Sabit Yatırımlar açısından Eskişehir yabancı sermayede 7. sırada, yerli sermayede 11. sırada yer almaktadır. Yine 2012 yılı için baktığımızda Toplam İstihdam açısından Eskişehir yabancı sermayede 18.sırada, yerli sermayede 12.sıradadır. (Bkz: Ek-4, Tablo 41 ve Tablo 42)

Tablo 4: Eskişehir İlinin Kamu yatırımlarındaki sektörel durumu

İL	TARIM	MADENCİLİK	İMALAT	ENERJİ	ULAŞTIRMA-HABERLEŞME	TURİZM	KONUT	EĞİTİM	SAĞLIK	DĞR KAMU HİZMETLERİ	İL TOPLAMI (Bin TL.)
Eskişehir	10.476	19.480	65.179	7.665	49.079	956	750	44.922	11.350	58.959	268.816

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilatı

Yukarıdaki Tabloda Eskişehir'in sektörlere göre Toplam Kamu yatırımları verilmektedir. Buna göre kamu yatırımları arasında en büyük payı imalat sektörü almaktadır. Tablo 43 (Bkz: Ek-4) göre Eskişehir diğer iller arasında 20.sırada yer almaktadır.

Tablo 5: Açılıp kapanan işyerleri

İL ADI	2012 OCAK-EKİM (ON AYLIK)								2011 OCAK-EKİM (ON AYLIK)							
	KURULAN			TASFİYE		KAPANAN			KURULAN			TASFİYE		KAPANAN		
	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.
ESKİŞEHİR	217	4	1.319	157	35	86	19	588	380	4	1.284	142	39	74	18	929
TÜRKİYE	**32.459**	**750**	**57.689**	**16.004**	**2.128**	**10.847**	**1.528**	**26.355**	**45.483**	**889**	**50.947**	**17.628**	**2.486**	**10.594**	**1.490**	**36.343**

Kaynak: Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi

Grafik 3: Eskişehir İlinde Açılıp Kapanan işyerleri

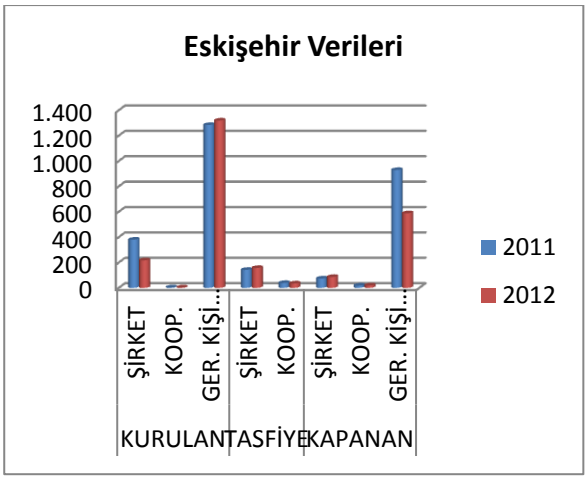

Grafik 4: Türkiye'deki Açılıp Kapanan işyerleri

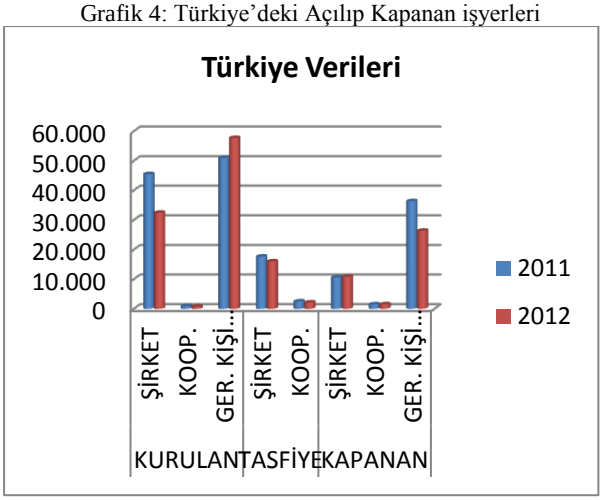

Açılıp-Kapanan işyerleri açısından yukarıdaki verilere bakıldığında Türkiye ve Eskişehir arasında benzerlik olduğu görülmektedir. Kurulan ve kapanan işyerlerine oran olarak bakıldığında gerçek kişi işletmelerinin oranı diğer işyerlerinden daha fazladır.

NÜFUS GÖSTERGELERİ

Tablo 6: Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus

	2011	2010	2009	2011, 2010 yılları Farkı
Toplam	**781.247**	**764.584**	**755.427**	**16.663**
Odunpazarı	365.764	358.713	351.923	7.051
Tepebaşı	296.704	284.927	279.982	11.777
Sivrihisar	23.423	23.488	23.911	-65
Çifteler	16.392	16.716	16.676	-324
Seyitgazi	15.783	16.222	16.900	-439
Alpu	12.757	12.768	13.225	-11
Mihalıççık	10.028	10.482	10.763	-454
Mahmudiye	8.654	8.770	8.918	-116
İnönü	7.230	7.228	7.424	2
Günyüzü	6.716	7.025	7.316	-309
Beylikova	6.557	6.562	6.789	-5
Sarıcakaya	5.353	5.642	5.245	-289
Mihalgazi	3.699	3.876	4.095	-177
Han	2.187	2.165	2.260	22

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Veri Tabanı

Grafik 5: 2010-2011 yılı Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus

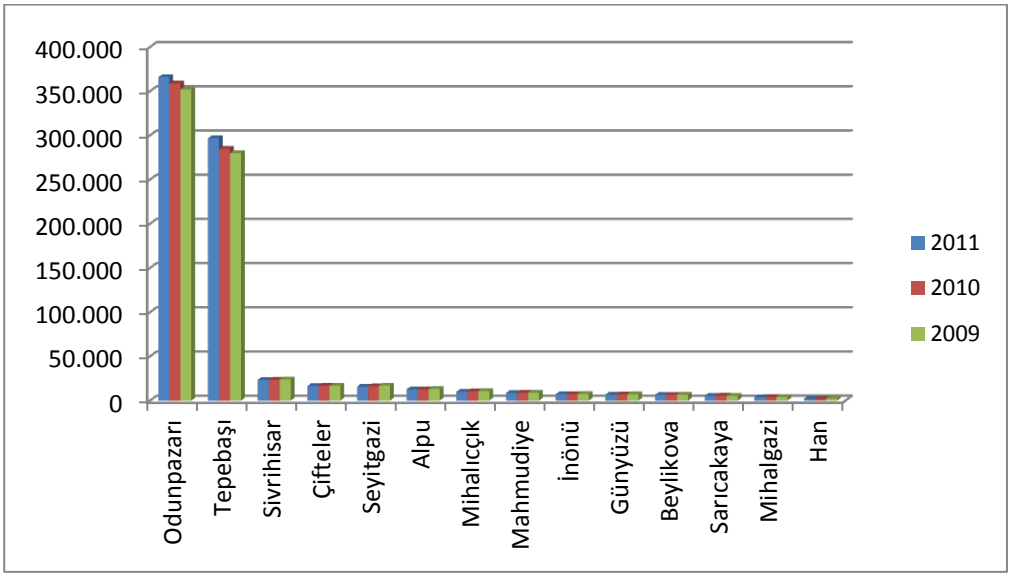

Adrese dayalı nüfus kayıt sisteminden elde edilen Eskişehir iline ait 2009, 2010 ve 2011 yılları nüfus sayımları verilmiştir. Grafiğe bakıldığında nüfusun merkezde toplandığı görülmektedir. Ayrıca 2010, 2011 karşılaştırması yapıldığında ilin iki büyük merkez ilçesi olan Tepebaşı ve Odunpazarı nüfuslarında artış görülürken, küçük ilçelerde tam tersi olduğu görülmektedir.

Tablo 7: 2011 yılı Çalışma Yaşı ve Cinsiyete Göre Nüfus

Yaş grubu	Toplam	Erkek	Kadın
0-4	45.176	23.261	21.915
05-09	46.144	23.552	22.592
10-14	53.607	27.569	26.038
15-19	57.636	29.352	28.284
20-24	73.508	37.845	35.663
25-29	64.472	33.754	30.718
30-34	64.245	32.037	32.208
35-39	59.921	29.603	30.318
40-44	56.456	27.791	28.665
45-49	57.247	28.186	29.061
50-54	49.379	24.596	24.783
55-59	44.448	22.214	22.234
60-64	34.179	16.349	17.830
65-69	25.614	11.996	13.618
70-74	20.900	9.222	11.678
75-79	15.358	6.650	8.708
80-84	8.791	3.422	5.369
85-89	3.374	1.250	2.124
90+	792	231	561
Toplam	**781.247**	**388.880**	**392.367**

Grafik 6: Çalışma Yaşı ve Cinsiyete Göre Nüfus

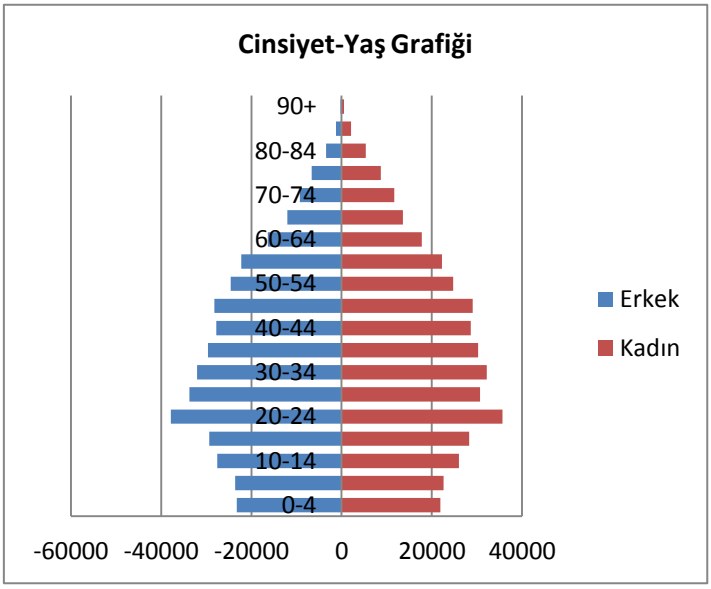

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Veri Tabanı

Nüfusun yaş gruplarına ve cinsiyete göre dağılımı verilmektedir. Buna göre yaş grupları her iki cinsiyet için de aynı oranlarda dağılmaktadır. Çalışma çağındaki nüfus oranı oldukça yüksektir. Bunun için Eskişehir ilinin genç bir nüfusa sahip olduğundan bahsedebiliriz. Bunda Eskişehir'de iki üniversitenin oluşunun sebebi de yüksektir.

Tablo 8: Bitirilen eğitim düzeyi ve cinsiyete göre nüfus (15 +yaş) - 2011

Bitirilen eğitim düzeyi	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam %
Okuma yazma bilmeyen	18.895	2.824	16.071	3,0%
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	18.370	5.093	13.277	2,9%
İlkokul mezunu	175.073	66.315	108.758	27,6%
İlköğretim mezunu	96.456	51.462	44.994	15,2%
Ortaokul veya dengi okul mezunu	38.468	22.886	15.582	6,1%
Lise veya dengi okul mezunu	175.786	103.104	72.682	27,7%
Yüksekokul veya fakülte mezunu	81.389	46.464	34.925	12,8%
Yüksek lisans mezunu	6.048	3.265	2.783	1,0%
Doktora mezunu	2.512	1.476	1.036	0,4%
Bilinmeyen	20.952	10.438	10.514	3,3%
Toplam	**633.949**	**313.327**	**320.622**	

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Veri Tabanı

Grafik 7: Çalışma Yaşı Nüfusun Bitirilen Eğitime Göre Dağılımı

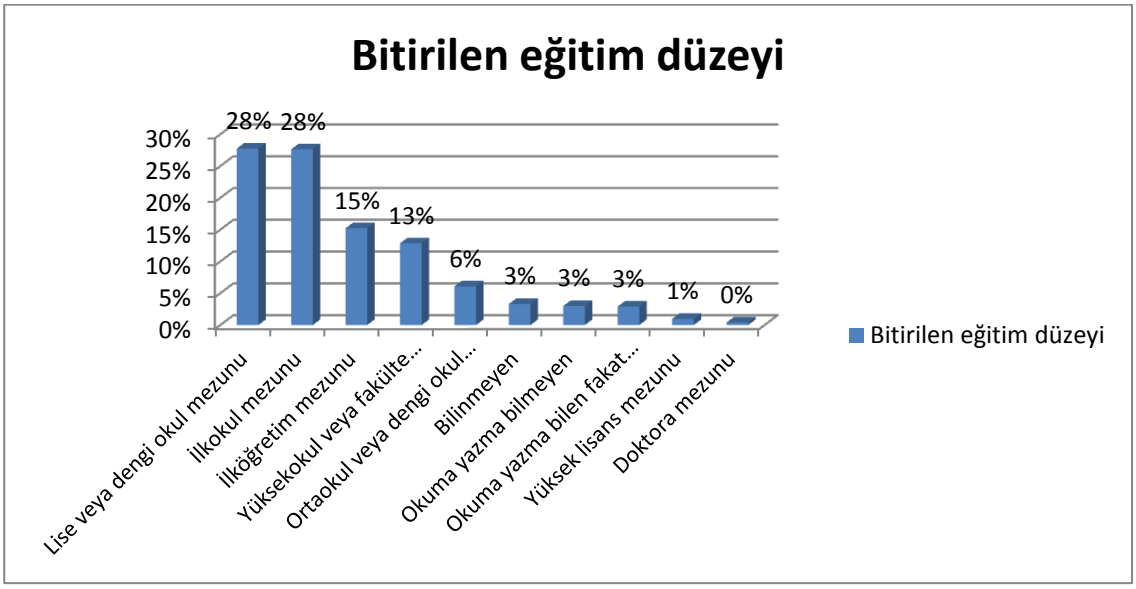

Eğitim durumuna göre Eskişehir'de Lise veya Dengi Okul ve İlkokul mezunu oranının yüksek olduğu görülmektedir. İlimiz imalat sanayi ağırlıklı olduğundan istihdamın ara kademede ki elemanlardan oluştuğu söylenebilir.

EĞiTiM GÖSTERGELERİ

Tablo 9: İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması 3. Düzey, ortaöğretimde öğrenci sayısı. [2011/'12 Öğretim Yılı Başı]

A.Toplam B.Şehir C.Köy				
		Öğrenci		
İBBS 3.DÜZEY		**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**
Türkiye	**A**	4.756.286	2.526.428	2.229.858
	B	4.588.732	2.431.300	2.157.432
	C	167.554	95.128	72.426
Genel	**A**	2.666.066	1.375.231	1.290.835
	B	2.580.837	1.330.676	1.250.161
	C	85.229	44.555	40.674
Mesleki ve teknik	**A**	2.090.220	1.151.197	939.023
	B	2.007.895	1.100.624	907.271
	C	82.325	50.573	31.752
TR412 Eskişehir	**A**	46.839	24.495	22.344
	B	46.292	24.148	22.144
	C	547	347	200
Genel	**A**	23.935	10.759	13.176
	B	23.604	10.526	13.078
	C	331	233	98
Mesleki ve teknik	**A**	22.904	13.736	9.168
	B	22.688	13.622	9.066
	C	216	114	102

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı örgün eğitim istatistikleri,2011

Türkiye nüfusunun 44%' ü Mesleki ve Teknik liseyi okurken Eskişehir İlinde ortaöğretimde okuyan öğrencilerin 49%' u Mesleki ve Teknik liselerde okumaktadır. Bu da Eskişehir'de imalat sanayinin olması nedeniyle ara eleman ihtiyacının gerek duyulmasından bu tür okullara tercihin fazla olmasıdır.

Tablo 10. İlk ve Orta Öğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı

A.Toplam B.Şehir C.Köy									
İlköğretim					Ortaöğretim				
İlköğretim Toplam Öğrenci Sayısı			Yeni kayıt sayısı [2011/'12 Öğretim Yılı Başı]	Mezun Sayısı [2010/'11 Öğretim Yılı Başı]	Ortaöğretim Toplam Öğrenci Sayısı			Yeni kayıt sayısı [2011/'12 Öğretim Yılı Başı]	Mezun Sayısı [2010/'11 Öğretim Yılı Başı]
		Toplam	Toplam	Toplam			Toplam	Toplam	Toplam
TR Türkiye	A	10.979.301	1.285.550	1.226.473	TR Türkiye	A	4.756.286	1.038.965	706.512
	B	8.671.169	992.321	989.232		B	4.588.732	990.915	677.471
	C	2.308.132	293.229	237.241		C	167.554	48.050	29.041
					Genel	A	2.666.066	513.896	392.064
TR412 Eskişehir	A	85.120	9.811	10.616		B	2.580.837	490.144	376.153
	B	80.125	9.178	10.007		C	85.229	23.752	15.911
	C	4.995	633	609	Mesleki ve teknik	A	2.090.220	525.069	314.448
						B	2.007.895	500.771	301.318
						C	82.325	24.298	13.130
					TR412 Eskişehir	A	46.839	10.538	8.382
						B	46.292	10.375	8.233
						C	547	163	149
					Genel	A	23.935	5.389	4.251
						B	23.604	5.281	4.154
						C	331	108	97
					Mesleki ve teknik	A	22.904	5.149	4.131
						B	22.688	5.094	4.079
						C	216	55	52

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı örgün eğitim istatistikleri,2011-2012

Türkiye için ilköğretim öğrencilerinin sayısı ortaöğretim öğrencilerinin sayısının 2,31 katı iken ilköğretime yeni başlayanların sayısı orta öğretimden mezun olacak öğrencilerin sayısının 1,82 katıdır. Eskişehir için ilköğretim öğrencilerinin sayısı ortaöğretim öğrencilerinin sayısının 1,82 katı iken ilköğretime yeni başlayanların sayısı orta öğretimden mezun olacak öğrencilerin sayısının 1,17 katıdır. Buna göre Eskişehir'de orta öğretimden mezun olacak öğrencilerin oranı Türkiye'deki orta öğretimden mezun olacak öğrencilerin sayısından fazladır. Şunu söyleyebiliriz ki ilköğretimden sonra orta öğretime geçiş Eskişehir'de daha fazladır.

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Tablo 11-a: Geniş yaş grubuna ve yıllara göre işgücüne katılma oranı (%)(15 + yaş)

TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)					
2011	15-19	20-24	25-34	35-54	55+
TOPLAM	26,1	60,1	67,7	57,8	15,1
ERKEK	33,2	77	95,9	84,8	24,9
KADIN	18,6	44,2	38,2	31	6,5
2010					
TOPLAM	26,6	54,1	65,8	55,9	15,1
ERKEK	34,3	71,2	95,5	82,1	25,2
KADIN	18,1	38,1	34,5	29,5	6,3
2009					
TOPLAM	29,2	57,6	67,9	55,8	16,3
ERKEK	34,2	75,7	95,7	83	26,6
KADIN	24,2	41,5	38,4	27,4	7,5
2008					
TOPLAM	33,4	60,8	67,6	57,1	16,2
ERKEK	42,4	83,9	96,5	85,9	28,4
KADIN	23,2	41,2	35,8	27,1	6

Kaynak: TÜİK, İşgücü verileri

Grafik 8: Yıllar itibari ile geniş yaş grubuna göre işgücüne katılma oranı

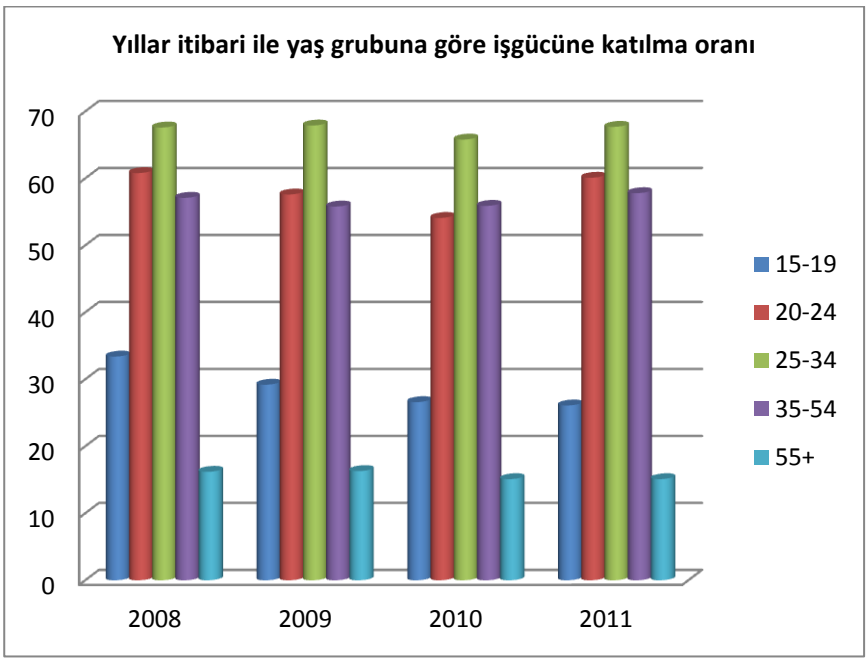

Yıllara göre bakıldığında sadece 15-19 yaş grubunda orantısal olarak azalma gözükürken, diğer yaş grupları için azalış ve artışları hakkında net bir şey söyleyemeyiz. Eğitim düzeyinin yıllara göre artış bu yaş grubuna ait işgücüne katılma oranındaki azalışa sebep olabilir. Çünkü lise ve fakülteye gidenlerin sayısı yıllar itibariyle artmıştır. Bunu grafik 9'da da görebiliriz.

Grafik 9: Yıllara ve bitirilen eğitim düzeyine göre il nüfusu (15 +yaş)

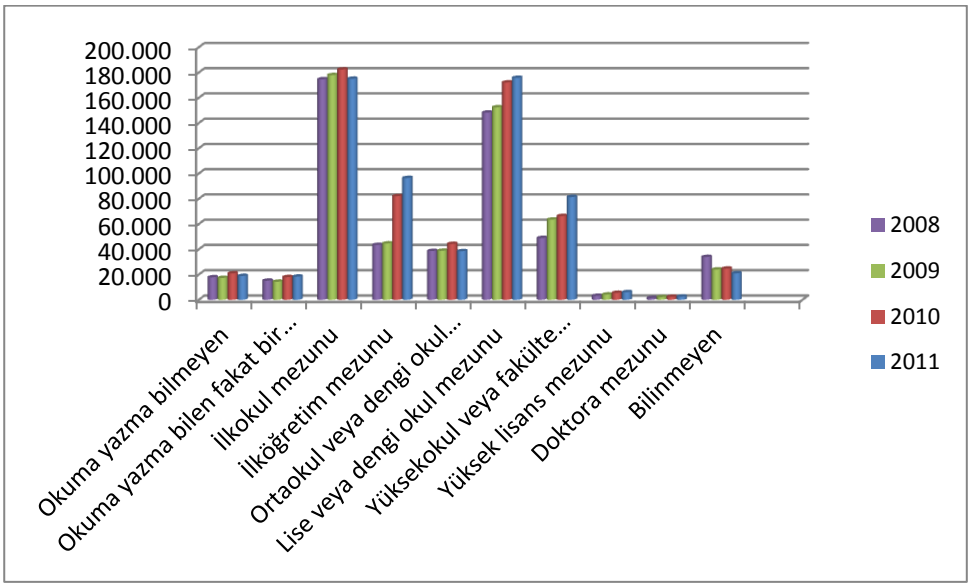

Grafik 10: Yaş grubuna ve cinsiyete göre işgücüne katılma oranı

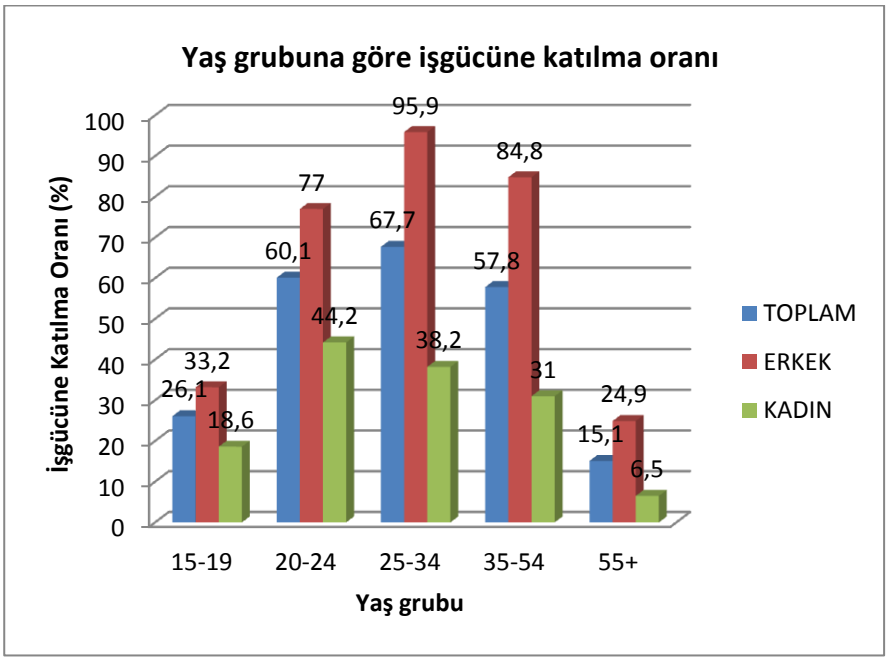

Erkeklerin işgücüne katılma oranı kadınların işgücüne katılma oranından oldukça fazladır. Erkeklerde yaş açısından bakıldığında işgücüne katılımın 25-34 arası yaş grubunda, kadınlarda 20-24 yaş grubunda katılımın en yüksek olduğu görülmektedir.

Grafik 11: TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) ait İşgücüne katılma oranının diğer iller arasındaki sıralaması*

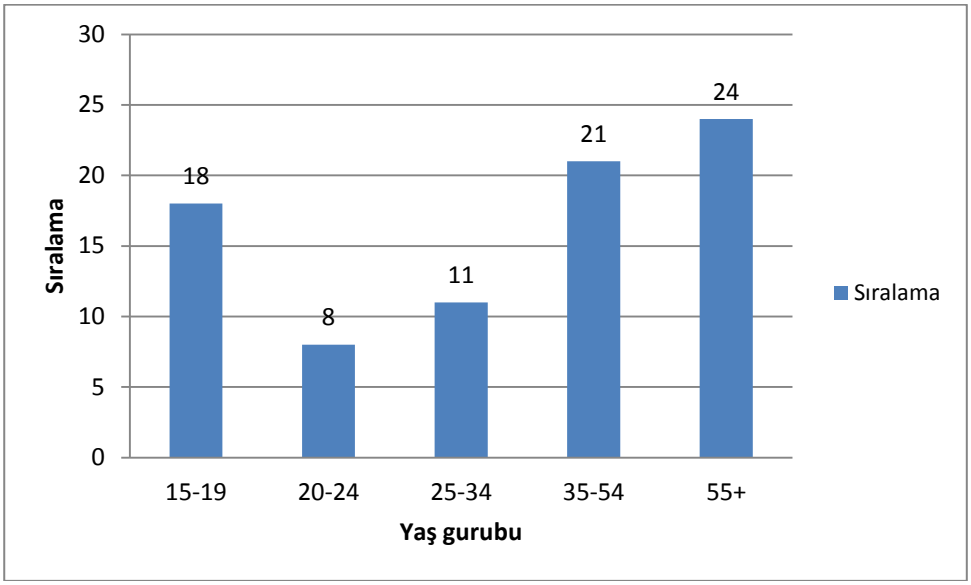

*Sıralama büyükten küçüğe doğru yapılmıştır.

Yukarıdaki grafikte de anlaşılabileceği gibi Eskişehir diğer illerle karşılaştırıldığında 20-24 yaş gruplarına göre işgücüne katılma oranı sıralamasında ilk onda yer almaktadır. Diğer yaş grupları da dikkate alındığında Eskişehir işgücü bakımından genç yaş grubuna sahip bir ildir. (Bkz. Ek-4. Tablo-44)

Tablo 12: Geniş yaş grubuna göre istihdam oranı (%) ve ilin diğer İBBS sıralamasındaki yeri *(15 + yaş)

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+
TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)	22,8	51,4	61,7	54,9	14,7
	15.sırada	3.sırada	13.sırada	19.sırada	24.sırada

*Sıralama büyükten küçüğe doğru yapılmıştır.
Kaynak: TÜİK, İşgücü verileri,2011

Tablo 13: Geniş yaş grubuna göre işsizlik oranı (%) ve ilin diğer İBBS sıralamasındaki yeri *(15 + yaş)

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+
TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)	12,7	14,4	8,9	4,9	2,7
	10.sırada	6.sırada	9.sırada	9.sırada	11.sırada

*Sıralama küçükten büyüğe doğru yapılmıştır.
Kaynak: TÜİK, İşgücü verileri,2011

Grafik 12: TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)'in Türkiye ile karşılaştırılması

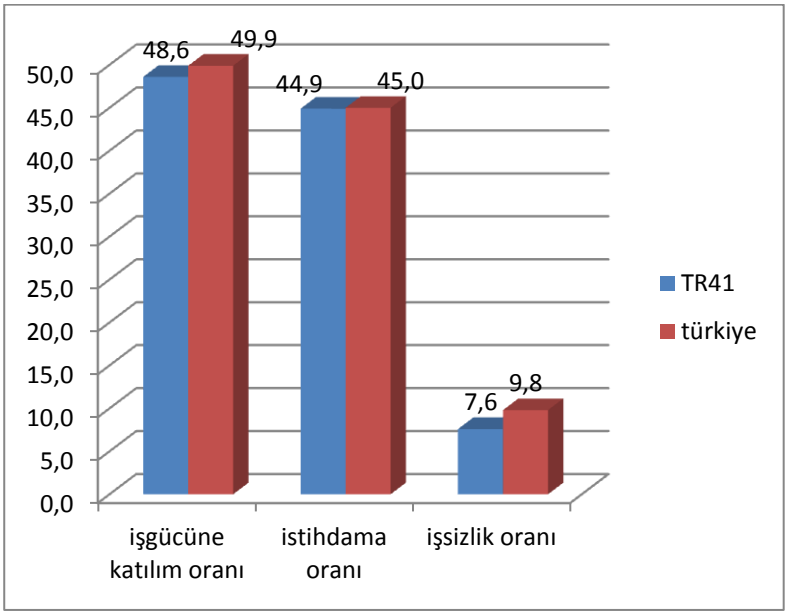

Tablo 10 ve 11 ile grafik 12 incelendiğinde Eskişehir'in bulunduğu TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)'in Türkiye'ye ve diğer İBBS'lere göre ön sıralarda olduğu söylenebilir.

Eğitim seviyesine göre işgücüne katılma oranında yükseköğretim mezunları ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada 62,1% ile lise ve dengi okul, üçüncü sırada 43,4% ile lise altı ve son olarak 10,9% ile okuma yazma bilmeyenler gelmektedir.

Tablo 14. Eğitim Durumuna Göre Nüfus ve İşgücü verileri, Bin Kişi,TR41 ile Türkiye (15+ yaş için)

TR41 (Bursa,Eskişehir,Bilecik)				
	Kurumsal olmayan nüfus (bin)	işgücüne katılma oranı (%)	işsizlik oranı (%)	istihdam oranı (%)
Okuma yazma bilmeyen	165	10,9	6	10,3
Lise altı	1785	43,4	7	40,3
Lise ve dengi meslek okulu	525	62,1	8	57,1
Yükseköğretim	278	79,5	9,1	72,3
Türkiye				
	Kurumsal olmayan nüfus (bin)	işgücüne katılma oranı (%)	işsizlik oranı (%)	istihdam oranı (%)
Okuma yazma bilmeyen	5863	20,5	4,7	19,6
Lise altı	32801	47,8	9,3	43,4
Lise ve dengi meslek okulu	9286	57,8	11,9	50,9
Yükseköğretim	5643	79,3	10,4	71,0

Kaynak: TÜİK, İşgücü verileri,2011

Eğitim durumlarına göre okuma yazma bilmeyen ve lise altı seviyesindekilerin TR41 ile Türkiye karşılaştırılması yapıldığında TR41'in işgücüne katılma oranı ile istihdam oranının Türkiye verilerinin altında olduğu görülmektedir. Diğer eğitim seviyelerinde bu oranlar fazladır. Buna göre işgücü ve istihdam açısından TR41 için eğitim seviyesi yüksektir.

TR41 için işsizlik oranı hakkında şunu söyleyebiliriz; eğitim seviyesi arttıkça işsizlik oranı orantısal şekilde artmaktadır. Türkiye için okuma yazma bilmeyenlerin işsizlik oranı düşük olmasına rağmen TR41 için yüksektir. Bunun sebebi sektörel bazda incelenirse tarım sektörünün payının TR41 de düşük olması düşünebiliriz.

Hem Türkiye hem de TR41 için lise altı eğitim seviyesi nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturmasına rağmen Yükseköğretim seviyesinde işgücüne katılım ve istihdam oranı en büyük payı almaktadır.

Tablo 15. Geniş Yaş Grubuna Göre Nüfus ve İşgücü verileri, Bin Kişi,TR41 ile Türkiye (15+ yaş için)

Geniş yaş grubuna ve işgücü verileri (Bin), (15+yaş), 2011								
TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)								
Erkek								
	Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus	İşgücü	İstihdam edilenler	İssiz	İşgücüne katılma oranı %	İşsizlik oranı %	İstihdam oranı %	İşgücüne dahil olmayan nüfus
15-19	139	46	41	5	33,2	11,3	29,4	93
20-24	127	97	85	12	77	12,5	67,3	29
25-34	322	309	286	22	95,9	7,2	88,9	13
35-54	519	440	420	20	84,8	4,6	80,9	79
55+	259	64	62	2	24,9	3,3	24	194
Toplam	**1.365**	**957**	**895**	**62**	**70,1**	**6,5**	**65,5**	**409**
Kadın								
	Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus	İşgücü	İstihdam edilenler	İssiz	İşgücüne katılma oranı %	İşsizlik oranı %	İstihdam oranı %	İşgücüne dahil olmayan nüfus
15-19	131	24	21	4	18,6	15,2	15,7	107
20-24	135	60	49	10	44,2	17,6	36,4	75
25-34	307	117	102	16	38,2	13,4	33,1	190
35-54	524	162	152	10	31	6	29,1	362
55+	291	19	19	0	6,5	0,7	6,4	272
Toplam	**1.388**	**382**	**343**	**40**	**27,5**	**10,4**	**24,7**	**1.005**
Erkek, Kadın Toplamı								
	Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus	İşgücü	İstihdam edilenler	İssiz	İşgücüne katılma oranı %	İşsizlik oranı %	İstihdam oranı %	İşgücüne dahil olmayan nüfus
15-19	270	70	61	9	26,1	12,7	22,8	199
20-24	262	157	134	23	60,1	14,4	51,4	105
25-34	629	426	388	38	67,7	8,9	61,7	203
35-54	1043	602	573	30	57,8	4,9	54,9	441
55+	549	83	81	2	15,1	2,7	14,7	466
Toplam	**2.753**	**1339**	**1237**	**102**	**48,6**	**7,6**	**44,9**	**1.414**

Erkeklerin işgücüne katılım oranı kadınların işgücüne katılım oranından çok fazladır. Bunun sebepleri arasında kadınların ev hanımı olmalarıdır. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı'na (TEPAV) göre, "İşgücü dışında özellikle ev kadını nüfusunun artması dikkat çekici bir gelişmedir. Nitekim son 12 ayda artmış görünen 868 bin işgücü dışı nüfusun 500 bine yakınının ev işleriyle meşgul kadın nüfusa dahil olduğu görülmektedir. Böylece ev kadını nüfusunun 12.2 milyona ulaşarak istihdam edilen nüfusun yarısına ulaştığı dikkat çekmektedir." Bunun sebepleri arasında din ve eğitim seviyesi gibi akla ilk gelen unsurlardır. Buda Türkiye'de kadınların işgücüne düşük katılımının yapısal bir sorun olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca Türkiye'deki katılım oranları diğer ülkelere göre oldukça düşüktür.

Yukarıda ki Tablodan görülebileceği gibi kadınların işsizlik oranı erkeklerden fazladır. Bunun sebepleri arasında kadınlara düşük ücret ödenmesi sayılabilir. Kadınların işgücüne katılımı fırsat maliyetini yükseltmekte ve düşük ücret sebebiyle kadınların işi kabul etmeyerek işsiz kalmalarına sebep olmaktadır. Ayrıca kötü ve ağır çalışma koşulları da kadınların işsiz kalmalarına sebepler arasında gösterilebilir.

Tablo 16. İktisadi faaliyet koluna ve Meslek grubuna (ISCO_88) göre istihdam edilenler (Bin),(15 + yaş),TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)

	Erkek				Kadın				Genel TOPLAM			
	Tarım	Sanayi	Hizmet	Toplam	Tarım	Sanayi	Hizmet	Toplam	Tarım	Sanayi	Hizmet	Toplam
Kanun yapıcılar üst düzey yöneticiler ve müdürler	0	23	52	**75**	1	2	5	**8**	1	25	57	**83**
Profesyonel meslek mensupları	0	8	35	**43**	0	3	31	**34**	0	11	66	**77**
Yardımcı profesyonel meslek mensupları	1	30	29	**60**	1	13	17	**31**	2	43	46	**91**
Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar	0	14	34	**48**	0	10	28	**38**	0	24	62	**86**
Hizmet ve satış elemanları	0	9	110	**119**	0	2	47	**49**	0	11	157	**168**
Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar	71	1	1	**73**	52	0	0	**52**	123	1	1	**125**
Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar	1	152	31	**184**	0	26	2	**28**	1	178	33	**212**
Tesis ve makina operatörleri ve montajcılar	0	132	49	**181**	0	33	1	**34**	0	165	50	**215**
Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	10	57	45	**112**	14	21	34	**69**	24	78	79	**181**
Toplam	**83**	**426**	**386**	**895**	**68**	**110**	**165**	**343**	**151**	**536**	**551**	**1238**

Kaynak: TÜİK, İşgücü Verileri, 2011

Grafik 13: İstihdamın, meslek gruplarına ve cinsiyete göre dağılımı (%)

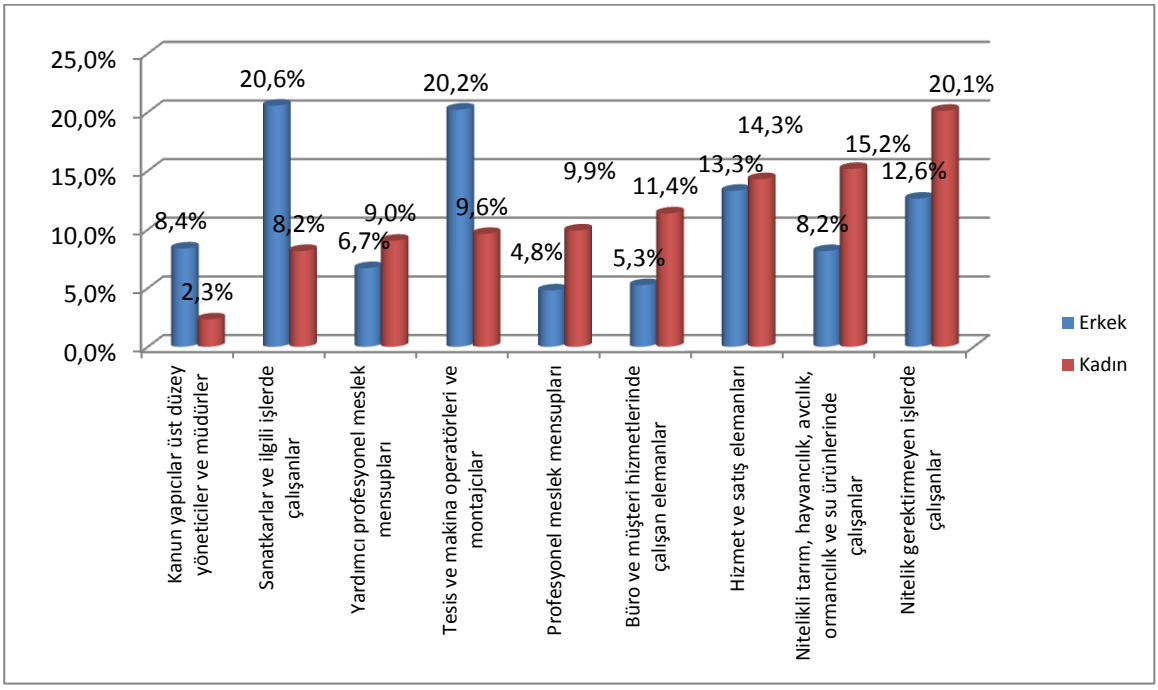

Kadınların istihdamına meslek grupları açısından %'delik olarak bakarsak Nitelik Gerektirmeyen İşlerde Çalışanlar 20,1%, Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar 15,2%, Hizmet ve Satış Elemanları 14,3%, ve diğer meslek grupları 50,4%'ünü oluşturmaktadır. Meslek Gruplarını da iktisadi faaliyet kolları açısından incelendiğinde Nitelik Gerektirmeyen İşlerde Çalışanların 20,3%'ü Tarım Sektöründe çalışırken Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar 100%'ü Tarım Sektöründedir. Erkeklerin istihdamına meslek grupları açısından %'delik olarak İlk üç meslek grubuna bakarsak Sanatkârlar ve İlgili İşlerde çalışanlar, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ve Hizmet ve Satış Elemanları gelmektedir. Bakıldığında erkeklerin daha fazla istihdam olduğu meslek grupları ile kadınların ki farklı olduğu görülmektedir.

Grafik 14: İstihdamın, İktisadi faaliyet kollarına ve cinsiyete göre dağılımı,%

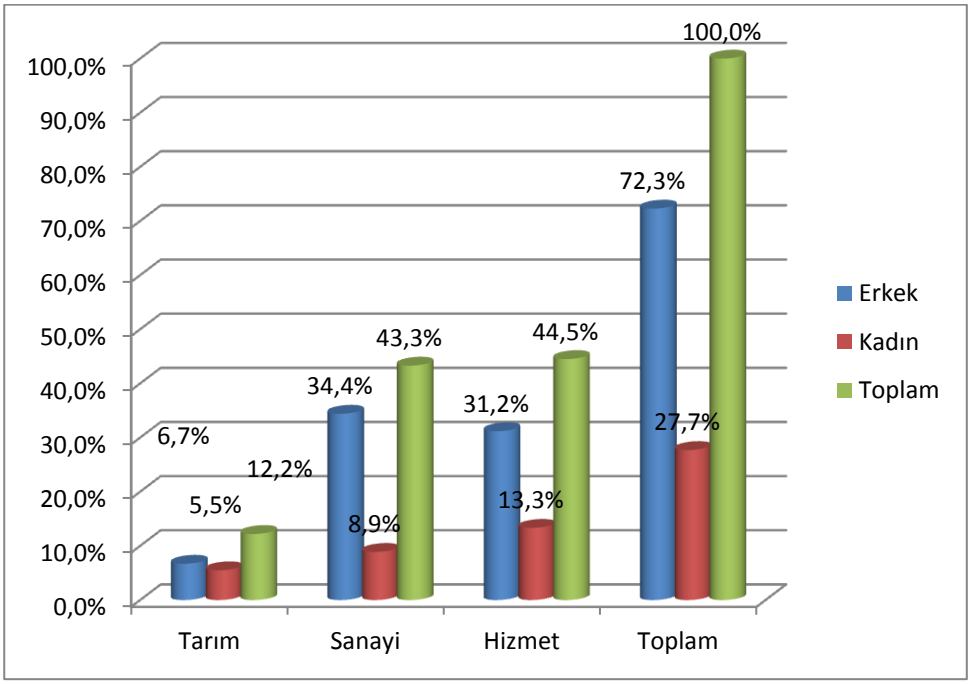

Yine yukarıdaki grafikten anlaşılacağı üzere erkeklerin istihdamı kadınların istihdamının 2,5 katı kadardır. Erkekler en fazla sanayi sektöründe istihdam edilirken kadınlar hizmet sektöründe istihdam edilmektedir.

Tablo 17. Eğitim durumuna ve Meslek grubuna (ISCO_88) göre istihdam edilenler (Bin),(15 + yaş),TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)

	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim	Toplam
Kanun yapıcılar üst düzey yöneticiler ve müdürler	0	30	18	27	**75**
Profesyonel meslek mensupları	0	0	2	41	**43**
Yardımcı profesyonel meslek mensupları	0	14	26	19	**59**
Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar	0	14	22	12	**48**
Hizmet ve satış elemanları	0	68	39	12	**119**
Nitelikli tarım,hayvancılık,avcılık,ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar	0	68	5	0	**73**
Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar	1	134	40	9	**184**
Tesis ve makina operatörleri ve montajcılar	1	111	63	7	**182**
Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	4	89	17	2	**112**
Toplam	**6**	**528**	**232**	**129**	**895**

Grafik 15: Eğitim durumu ve Meslek Grubuna Göre İstihdam

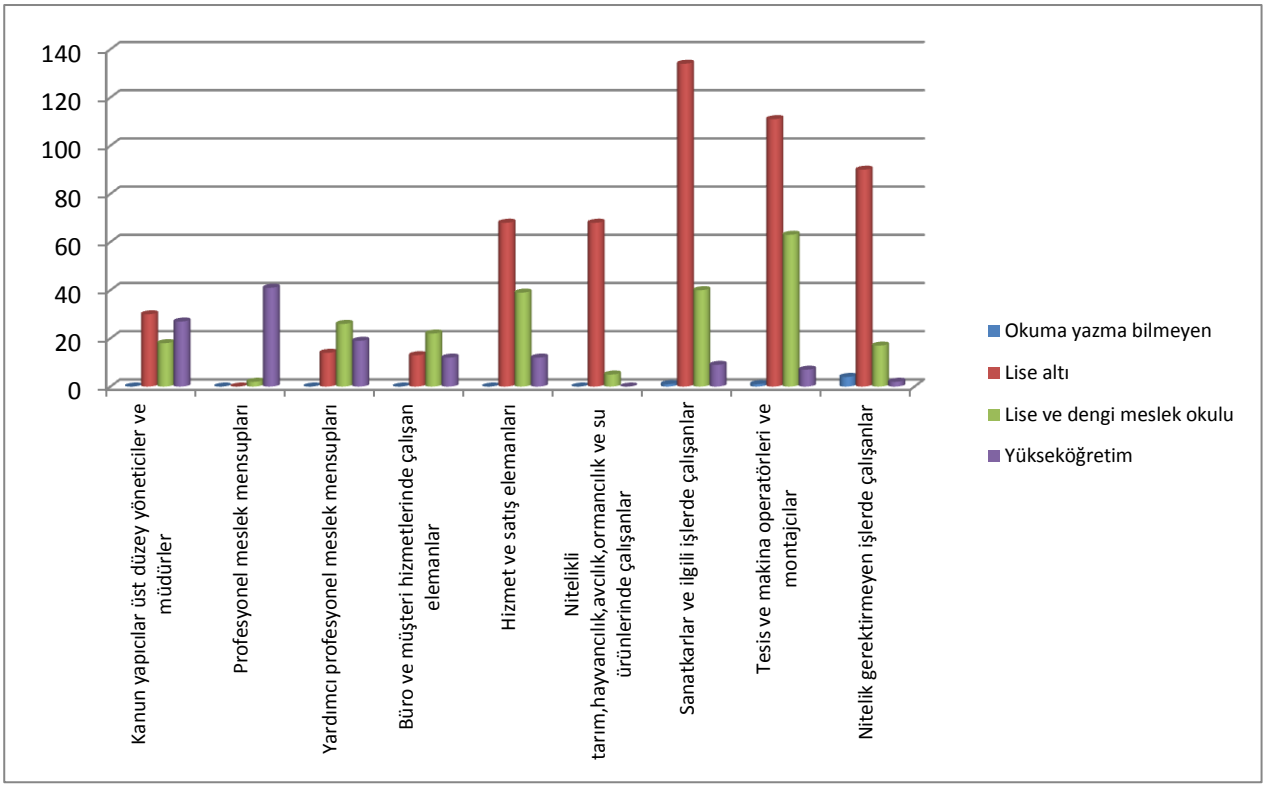

İBSS2'ye göre İstihdamın 59% ile lise altı, 25,9% ile lise ve dengi okul, 14,4% ile yükseköğretim ve 0,7% ile okuma yazma bilmeyenler oluşturmaktadır. İstihdamdaki en büyük payı alan lise altı eğitim düzeyindekiler ilk beş meslek grubunu oluşturmaktadırlar.

Grafik 16: Meslek Grubuna Göre İstihdam

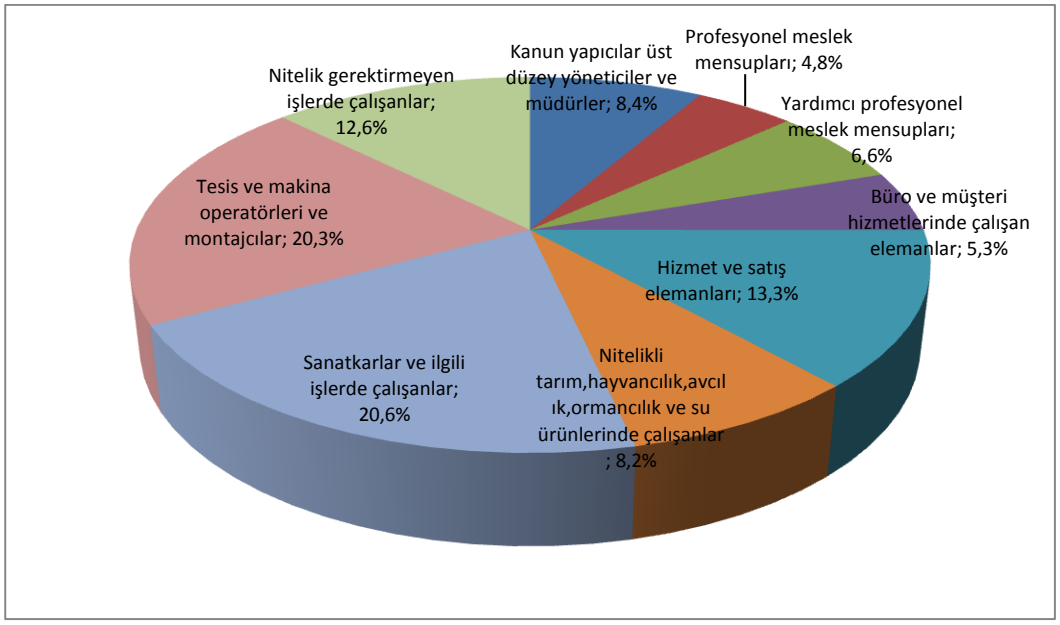

Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanların ve Tesis ve Makine operatörleri ve montajcıların istihdamı meslek grupları içerisinde 20% gibi büyük oranlarda yer almaktadır.

Tablo 18. Meslek grubuna (ISCO_88) ve Geniş yaş grubuna göre istihdam edilen erkek ve kadınlar (bin),(15 + yaş),TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)

	Erkek						Kadın					
	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
Kanun yapıcılar üst düzey yöneticiler ve müdürler	0	2	19	46	8	**75**	1	0	2	5	0	**8**
Profesyonel meslek mensupları	1	2	16	22	2	**43**	0	4	15	14	1	**34**
Yardımcı profesyonel meslek mensupları	0	6	23	29	1	**59**	1	4	13	13	0	**31**
Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar	3	7	17	19	2	**48**	3	10	16	10	0	**39**
Hizmet ve satış elemanları	10	18	39	46	6	**119**	5	10	14	18	2	**49**
Nitelikli tarım,hayvancılık,avcılık,ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar	2	3	9	35	24	**73**	2	4	8	27	11	**52**
Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar	13	16	63	84	8	**184**	2	4	7	14	1	**28**
Tesis ve makina operatörleri ve montajcılar	6	20	65	87	4	**182**	4	7	10	12	0	**33**
Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	7	11	35	52	7	**112**	3	6	17	39	4	**69**
Toplam	**42**	**85**	**286**	**420**	**62**	**895**	**21**	**49**	**102**	**152**	**19**	**343**

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri, 2011

Meslek Grubu ve Yaş Grubuna göre İstihdama bakarak ilk üç meslek grubunu sıralarsak TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) için; Tesis ve makina operatörleri ve montajcılar 8% (35-54 yaş grubu), Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar 7,9% (35-54 yaş grubu) ve Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar 7,4% (35-54 yaş grubu) ile gelmektedir. Türkiye için ise; Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar 9,2% (35-54 yaş grubu), Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar 7,2% (35-54 yaş grubu) ve Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar 5,7% (55+) şeklinde bir sıralama oluşmaktadır. Türkiye için tarım sektörüne ve yaşlı nüfusa dayalı bir istihdam söz konusu iken TR41 için Sanayi ağırlıklı orta yaş grubuna dayalı istihdamdan söz edebiliriz.

Grafik 17: Meslek Gruplarının Cinsiyet Ayrımına Göre İstihdamı

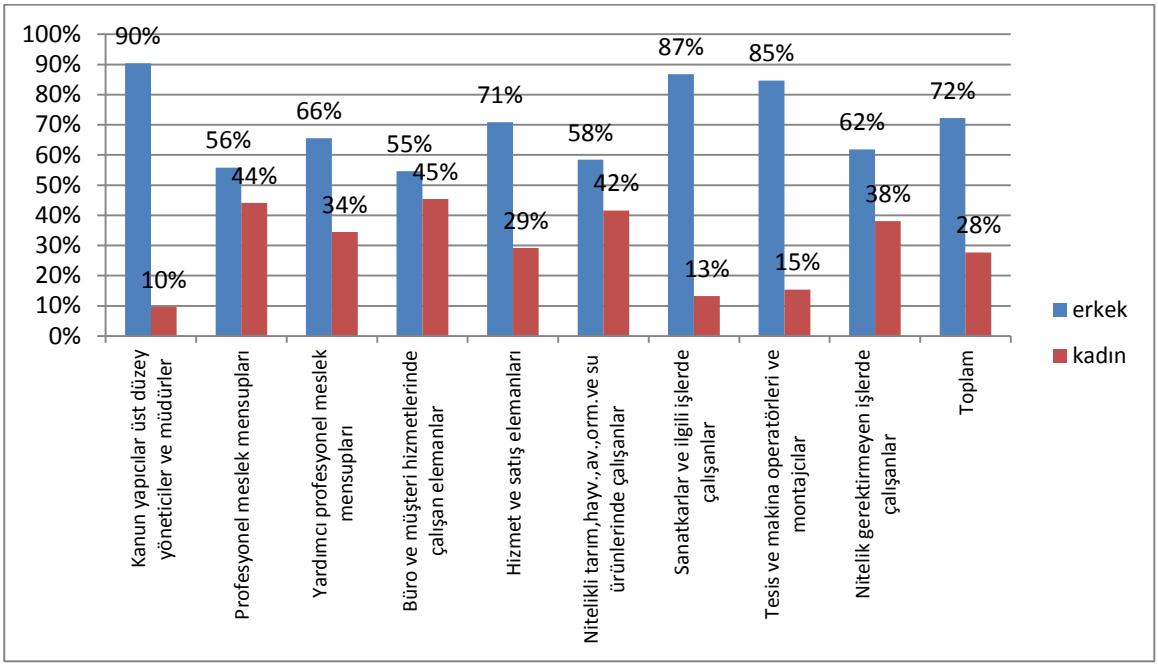

Toplam istihdama göre cinsiyetler karşılaştırıldığında en fazla fark olan meslek grupların, Kanun yapıcılar üst düzey yöneticiler ve müdürler ile ilgili mesleklerin 90%'nı erkekler, 10%'unu kadınlar, sanatkârlarla ilgili işlerde çalışanların 87%'i erkekler 13%'ünü kadınlar ve Tesis makine operatörleri ve montajcıların 85%'ini erkekler 15%'ini kadınların oluşturduğunu görürüz. Burada çıkan veri sonuçları da yukarıda belirttiğimiz sonuçlarla örtüşmektedir; erkeklerin çoğunluğu başta sanayi sektörü olmak üzere istihdam edilmektedir. Ayrıca yönetici kadrolarının da büyük çoğunluğunun erkeklerden oluştuğu buradan anlaşılmaktadır.

Grafik 18: Yaş gruplarının Cinsiyete Göre İstihdamı

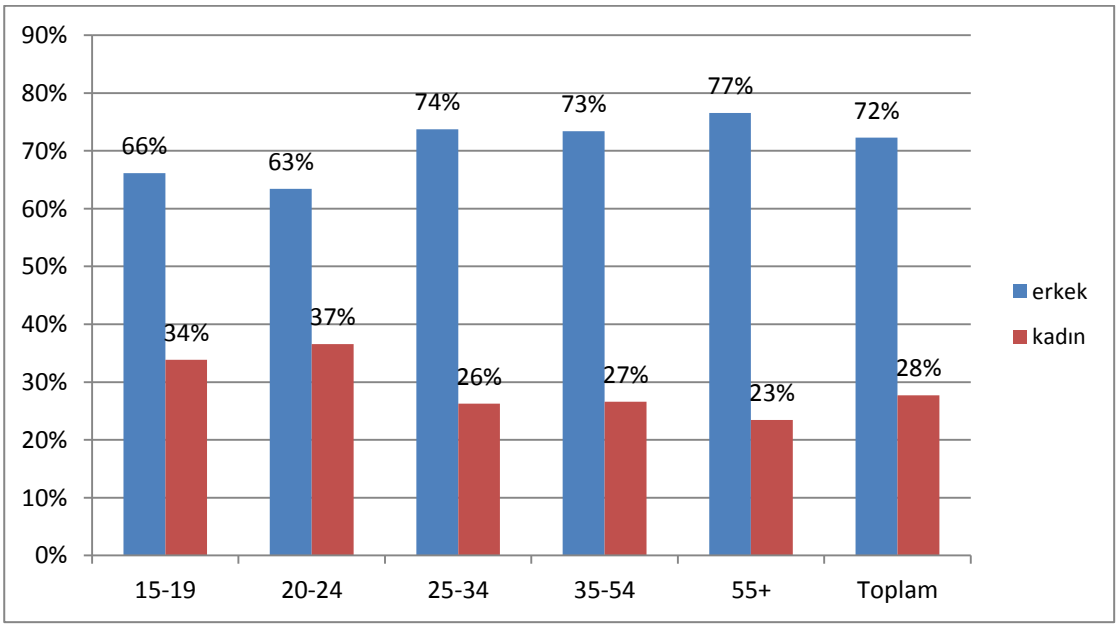

Kadınlarda yaş ilerledikçe istihdam düşerken, erkeklerde tam tersi artmaktadır. Bunun sebepleri arasında kadınların ileri yaşlarda iş hayatı içinde olmak istememeleri olabilir. Erkekler için ise; yaşlarının ilerlemesi sebebi ile iş hayatlarında işsiz kalma korkusu nedeniyle çok fazla girdi- çıktı yapmayarak işlerini devam ettirmeleri diye düşünülebilir.

Grafik 19: İşteki duruma göre İstihdam

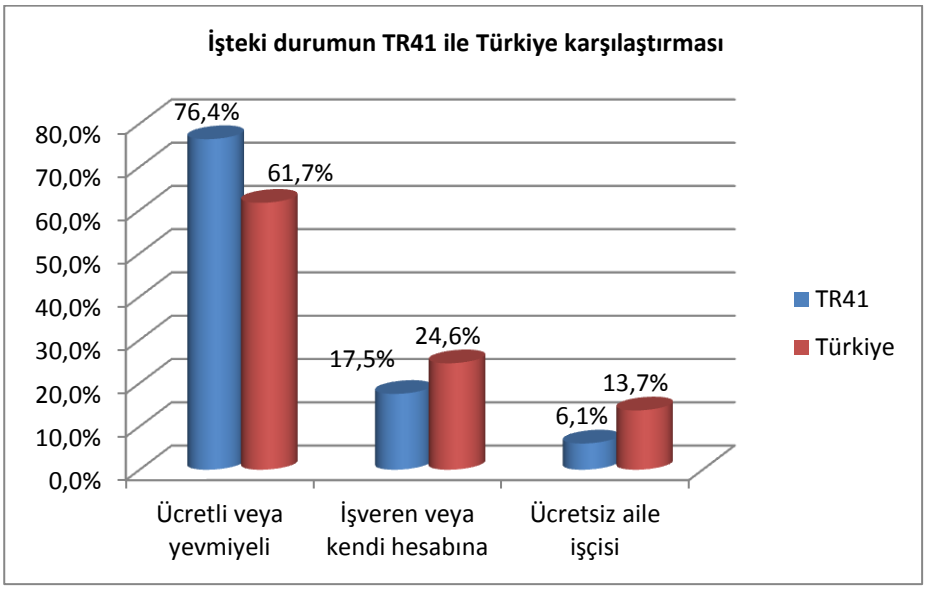

Toplam çalışanların 76,4%'ü ücretli veya yevmiyelidir ve bu oran, 61,7% olan Türkiye ortalamasının üstündedir. İstihdamın 17,5%'u kendi hesabına veya işveren olarak çalışmaktadır. Sanayi sektörünün hâkimiyeti ücretsiz aile işçiliğinin oranını düşürmüştür.

Grafik 20: İşteki duruma göre İstihdam cinsiyet karşılaştırmalı, TR41

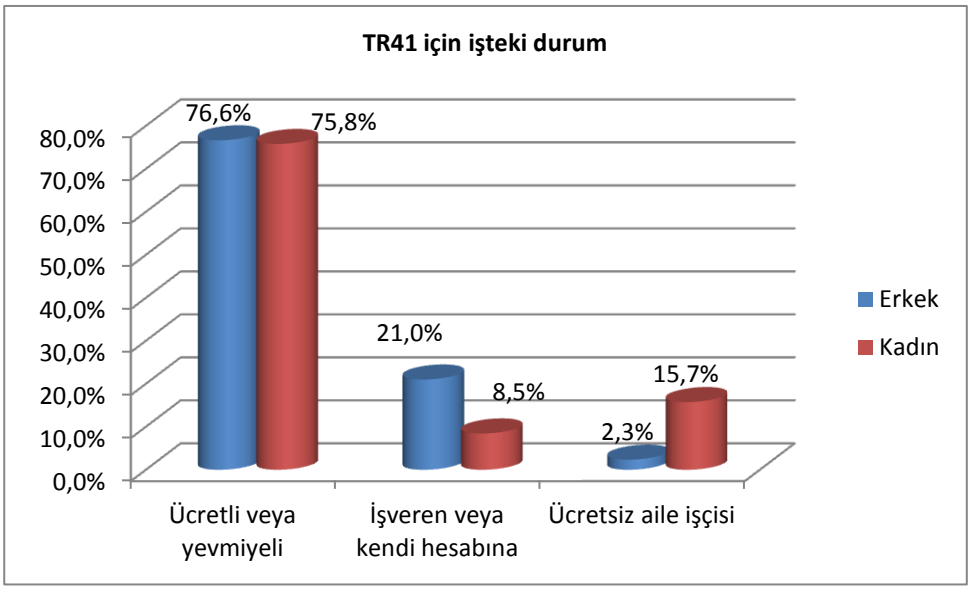

İşteki durum ve istihdamın sektörel dağılımı cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Erkeklerin 76,6%'sı ile kadınların 75,8%'i ücretli veya yevmiyeli olarak çalışmaktadır, Ücretsiz aile işçisi olarak çalışan erkeklerin oranı 2,3% iken, bu oran kadınlarda 15,7%'ye çıkmaktadır. Ücretsiz aile işçilerinin dörtte üçünü kadınlar oluşturmaktadır. (ayrıntı bkz. Ek-4, Tablo:45) Buda tarım sektöründe kadınların çalışmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 19. İşyeri büyüklüklerine göre istihdam (bin),(15 + yaş),TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)

Yaş Grubu	tr41		Türkiye	
	meslek grubu	istihdam	meslek grubu	istihdam
01-09	Nitelikli tarım,hayvancılık,avcılık,ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar	121	Nitelikli tarım,hayvancılık,avcılık,ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar	4.829
10-24	Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar	17	Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	334
25-49	Tesis ve makina operatörleri ve montajcılar	26	Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	446
50+	Tesis ve makina operatörleri ve montajcılar	127	Tesis ve makina operatörleri ve montajcılar	894
Toplam	Tesis ve makina operatörleri ve montajcılar	215	Nitelikli tarım,hayvancılık,avcılık,ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar	4.902

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri

Yukarıdaki tabloda işyeri büyüklüklerine göre istihdamının en fazla hangi mesleklerde olduğu verilmiştir. Türkiye ile TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) karşılaştırıldığında TR41 için tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubunda istihdam edilenlerin tüm meslek grupları içerisinde istihdam edilenlere oranı 17% iken Türkiye için bu oran 10%'dur. Türkiye için tüm meslek grupları içerisinde en fazla paya sahip olan nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanların oranı diğerlerine göre 20% iken, TR41 için bu sefer bu oran 10%'dur. Bunda TR41 bölgesi için sanayi sektörünün payı fazladır.

Kayıt dışı İstihdam

Bölge istihdamının 28%'i kayıt dışındadır. Bölge kayıt dışı çalışma oranları itibariyle ilginç bir yapıya sahiptir. Türkiye'de kayıt dışı istihdam en fazla tarım sektöründe gözükürken bölgede sektörler itibariyle hemen hemen eşit düzeylerde kayıt dışı istihdam gözükmektedir. Aşağıdaki tablodan ve grafikten bu net bir şekilde anlaşılmaktadır.

Tablo 20. Sektörlere göre kayıtlılık (bin),(15 + yaş)

	Kayıtlı Değil		Kayıtlı	
	TR41	Türkiye	TR41	Türkiye
Tarım	106	5.151	44	993
Sanayi	114	2.010	422	4.370
Hizmet	127	2.979	424	8.608

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri

Grafik 21: Kayıt dışı İstihdam

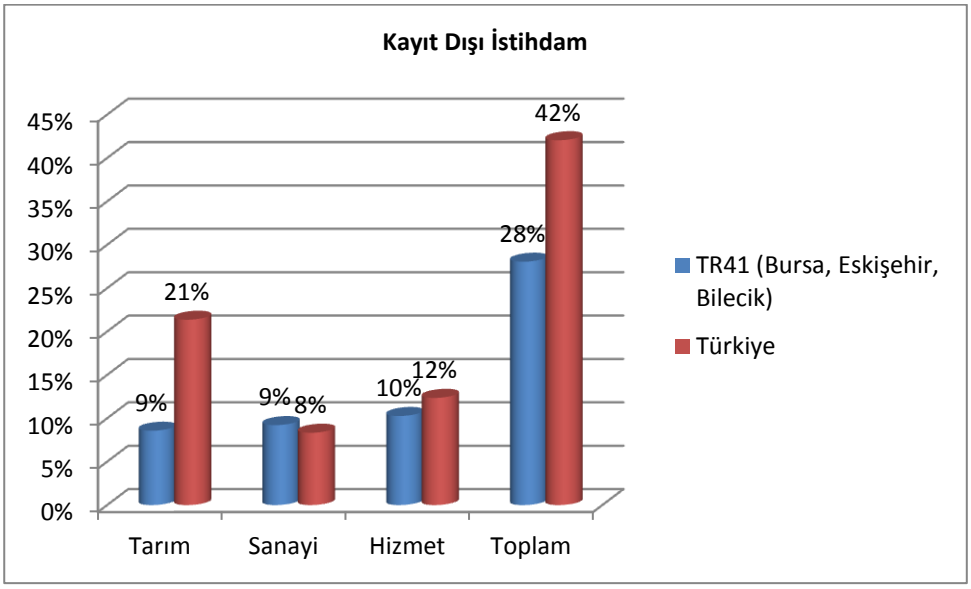

Aşağıdaki grafikte erkeklerin ve kadınların kendi içlerindeki kayıtlılık durumları yer almaktadır. Erkeklerin kayıt dışı çalışmaları 24% ile kadınlarınkinden (39%) düşüktür. Bunun sebepleri arasında kadınların ucuza çalışmaya razı olmalarından kaynaklanıyor.

Grafik 22: Kayıtlılık durumuna göre İstihdam (%)

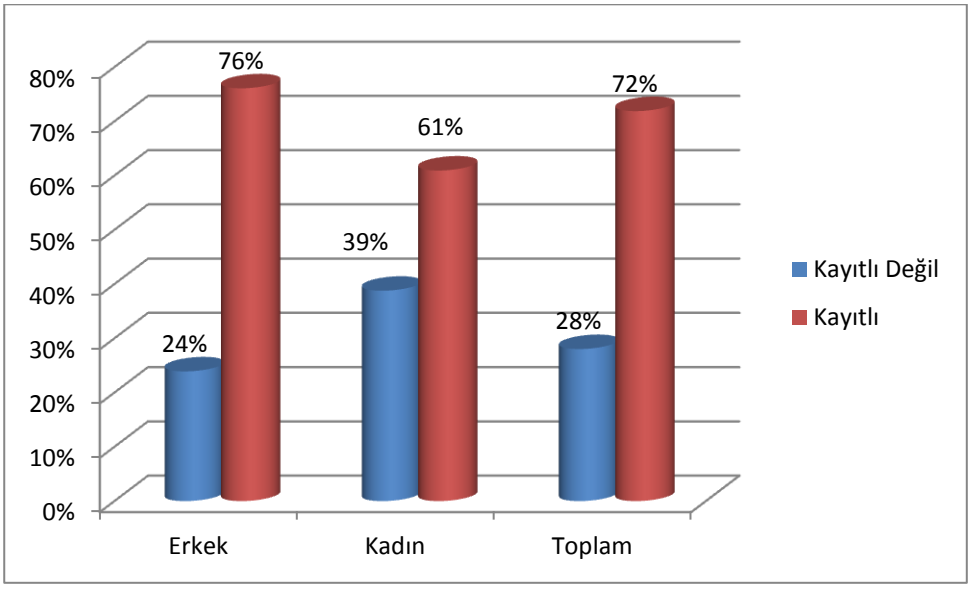

Kayıt dışılık ile eğitim arasında negatif ilişki vardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe kayıt dışı çalışma azalmaktadır. Kayıt dışılıkta özellikle cinsiyetler arasında büyük farklılık vardır. Erkeklerde %24 olan kayıt dışı çalışma oranı kadınlarda % 39'a yükselmektedir.

Grafik 23. Eğitim Durumuna Kayıt dışılık, TR41,%,2011

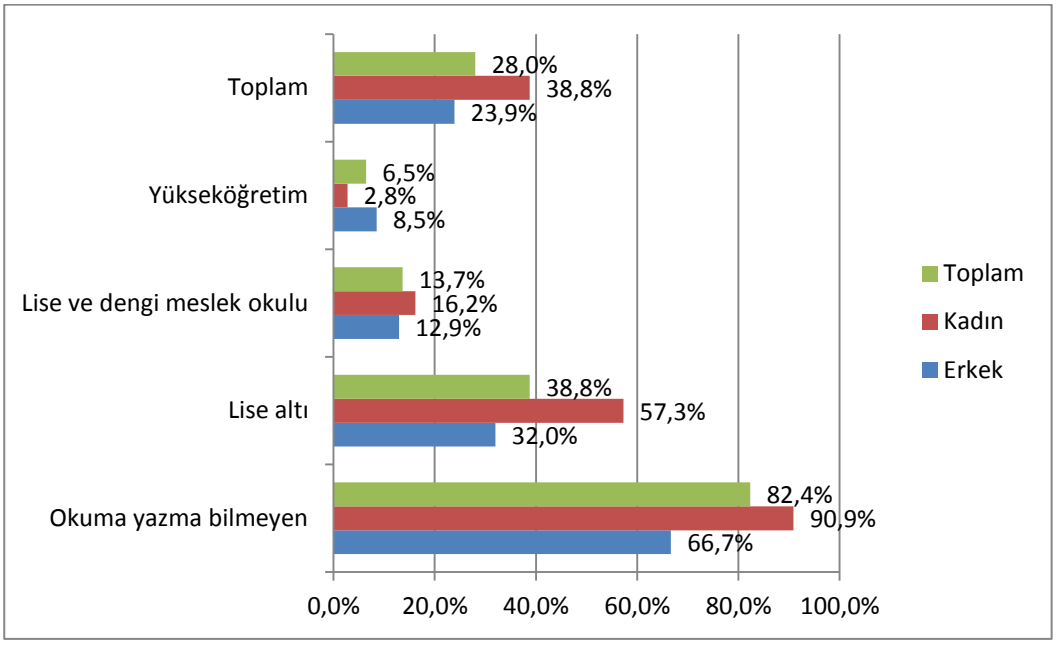

Bölgede en yüksek kayıt dışılık oranı 90,9% ile okuma yazması olmayan kadınlardadır. Bu eğitim seviyesinde erkeklerde kayıtışı çalışma oranı 66,7%'dir. Cinsiyetler arası fark lise altı eğitimlilerde en yüksek noktaya ulaşmaktadır. Lise altı eğitimli kadınlarda kayıt dışı çalışma oranı erkeklerin 2 katına yakındır. En düşük kayıt dışı çalışma oranı %2,8 ile yüksek eğitimlilerdedir ve cinsiyetler arası fark çok azdır.

Erkeklerde 40%, kadınlarda 50% olmak üzere en fazla kayıt dışılık 35-54 yaş grubundadır. Erkeklerde en az kayıt dışılık 20-24, kadınlarda ise 15-19 yaş grubundadır.

İşsizlik

Bölge toplam işsizlik oranı 7,6%, erkek işsizlik oranı 6,5%, kadınlarda 10,4%'dür. En düşük işsizlik oranı 6% ile okuryazar olmayanlarda iken bunu 7% ile lise altı eğitimliler izlemektedir. Lise ve dengi okul mezunlarında 8% olan işsizlik oranı yüksekokul mezunlarında 9,15'dir. Diğer bir ifade ile işsizlik oranının en yüksek olduğu eğitim seviyesi yüksek eğitimdir. Yalnız bölgede çok ilginç bir yapı dikkati çekmektedir. Hem lise ve dengi meslek okulu hem de yüksek eğitim işsizlik oranını yükselten kadınlardır. Lise ve dengi meslek okulunda erkeklerde 5,7% olan işsizlik oranı, kadınlarda 15,2%'ye, yüksek eğitimli erkeklerde 6,6% olan işsizlik oranı kadınlarda 13,3%'ye yükselmektedir. Yüksek eğitimli kadınlardaki işsizlik oranı, bölgenin en yüksek işsizlik oranıdır.

Grafik 24. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı,TR41,%,2011

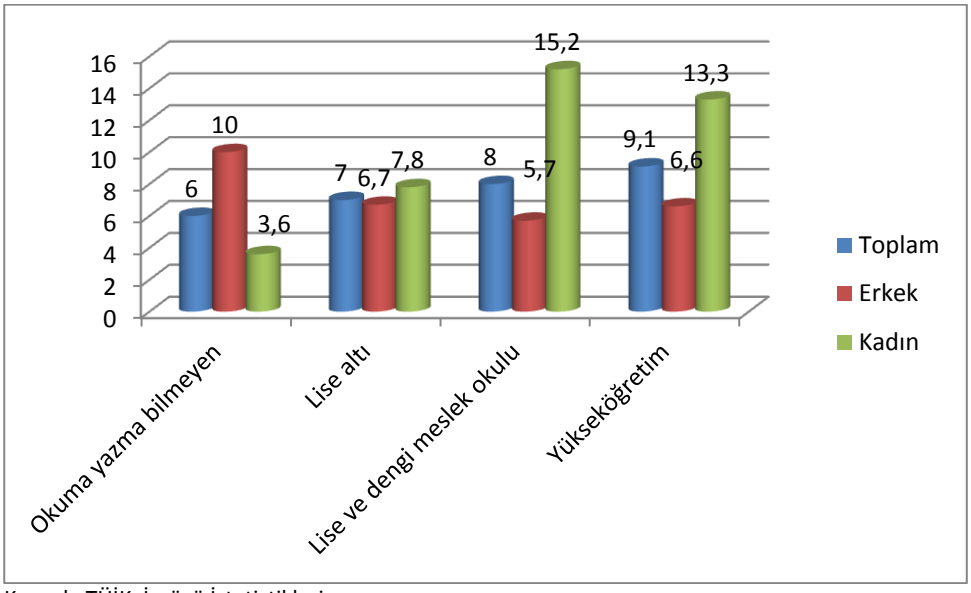

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri

Bekleme süreleri açısından baktığımızda 1 yıldan az bekleyen işsizler toplam işsizlerin 75%'ini oluşturarak çoğunluğu oluşturmaktadırlar. Eğitim seviyeleri açısından çoğunluğa bakarsak; lise altı seviyesi toplam işsizlerin 54%'nü oluşturur. 1 yıldan az ve lise altı seviyesindeki işsizler de toplam işsizlerin 44%'ünü oluşturmaktadır. Buradaki 44%'ün 32%'sini erkekler, 12%'sini kadınlar oluşturmaktadır. Bu oranlar erkek ve kadınlar için bekleme süreleri ve eğitim seviyeleri açısından en yüksek oranlardır.

Tablo 21. Eğitim durumuna ve bekleme sürelerine göre işsizler (bin),(15 + yaş)

		Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim	Toplam
1 yıl yıldan az	Erkek	0	33	11	6	**50**
	Kadın	0	12	9	6	**27**
	Toplam	0	45	20	12	**77**
1 yıl ve daha çok	Erkek	0	5	3	3	**10**
	Kadın	0	4	3	5	**12**
	Toplam	0	9	6	8	**22**
İş bulmuş başlamak için bekleyen	Erkek	1	0	0	0	**1**
	Kadın	0	1	0	0	**1**
	Toplam	1	1	0	0	**2**
Genel Toplam	Erkek	1	38	14	9	**62**
	Kadın	0	17	12	11	**40**
	Toplam	**1**	**55**	**26**	**20**	**102**

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri, 2011

1 yıldan az süre işsiz bekleyen erkeklerin oranı 81%, kadınların oranı 68%'dir. İlginç olan nokta 1 yıl ve daha çok bekleyen işsizlere baktığımızda erkeklerin oranının (16%) kadınlarınkisinden (30%) oldukça düşük olduğu gözükmektedir. Buradan şu anlaşılıyor ki erkekler kadınlara göre kısa sürede iş bulmaktadır.

Grafik 25. Bekleme sürelerine göre işsizler,TR41,%,2011

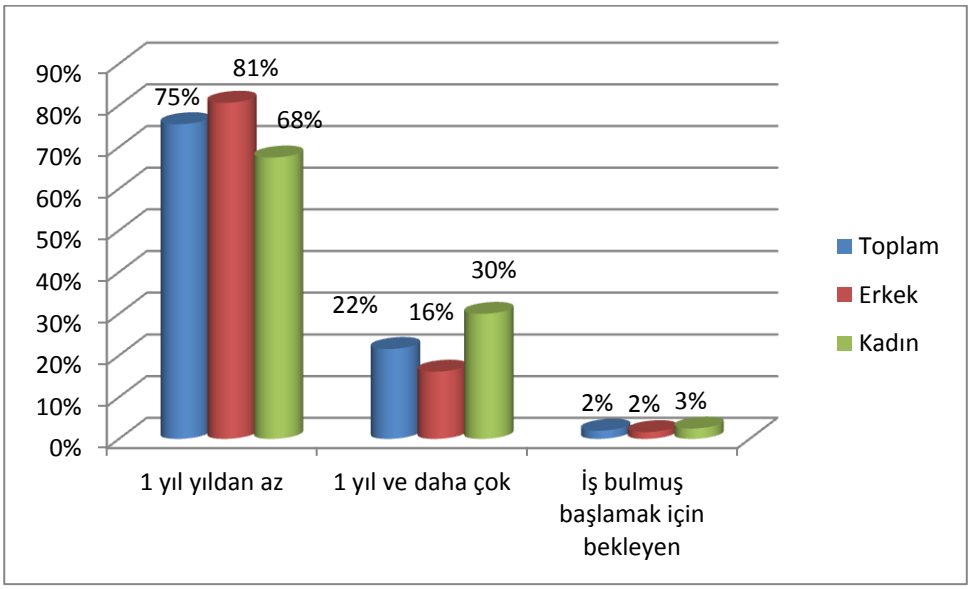

En yüksek işsizlik oranı hem erkeklerde hem de kadınlarda 20-24 yaş grubundadır. Bu yaş grubunda 14,4% olan işsizlik oranı, erkeklerde 12,5%, kadınlarda ise 17,6'dır. Bölgedeki en yüksek işsizlik oranı da 20-24 yaş grubu kadınlardaki işsizlik oranıdır. 20-24 yaş grubunu 12,7% ile 15-19 yaş grubu takip etmektedir. Bu grupta erkeklerde işsizlik oranı 11,3% iken kadınlarda işsizlik oranı 15,2%'dir.

Grafik 26. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı,TR41,%,2011

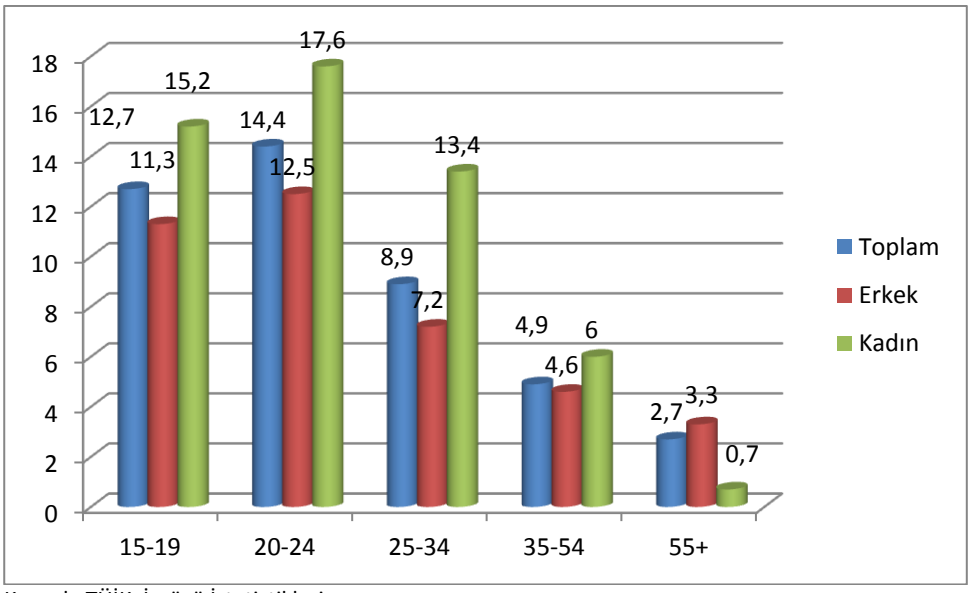

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri

Erkeklerin 56%'sı emekli, 25%'i öğrenci, kadınların ise 74%'ü ev işleri ile meşgul olmaları ve 10%'u öğrenci olmaları nedeniyle işgücüne katılmamaktadır. Kadınların kendi istekleri ile işgücüne katılmama durumu erkeklere göre oldukça yüksektir.

Tablo 22. İşgücüne dahil olmama nedenine ve Geniş yaş grubuna göre işgücüne dahil olmayanlar(Bin)(15 + yaş),2011,TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)

Erkek										
	İş bulma ümidi yok	İş aramayıp çalışmaya hazır olan/Diğer	Mevsimlik çalışan	Öğrenci (eğitim-öğretim)	Emekli	Özürlü yaşlı veya hasta	Ailevi ve kişisel nedenler	Diğer *	Toplam	
15-19	1	1	0	83	0	2	5	1	**93**	
20-24	0	3	0	17	0	2	6	2	**30**	
25-34	0	1	1	2	0	6	2	1	**13**	
35-54	1	3	0	0	57	14	4	0	**79**	
55+	0	2	0	0	172	19	1	0	**194**	
Toplam	**2**	**10**	**1**	**102**	**229**	**43**	**18**	**4**	**409**	
Kadın										
	İş bulma ümidi yok	İş aramayıp çalışmaya hazır olan/Diğer	Mevsimlik çalışan	Ev işleri ile meşgul	Öğrenci (eğitim-öğretim)	Emekli	Özürlü yaşlı veya hasta	Ailevi ve kişisel nedenler	Diğer *	Toplam
15-19	1	0	1	20	81	0	1	3	0	**107**
20-24	0	1	1	52	16	0	2	3	0	**75**
25-34	0	2	1	178	1	0	2	5	0	**189**
35-54	0	5	2	322	0	22	7	3	1	**362**
55+	0	1	1	170	0	39	61	0	0	**272**
Toplam	**1**	**9**	**6**	**742**	**98**	**61**	**73**	**14**	**1**	**1.005**

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri

Eğitim durumuna göre işgücüne dâhil olmayıp lise altı seviyesinde olan erkeklerin ve kadınların oranı oldukça yüksektir. Eğitim durumuna göre işgücüne dâhil olmayan erkeklerin 3,9%'u okuma yazma bilmeyenlerden, kadınların ise 3,3%'ü yükseköğretim seviyesinde olup eğitim seviyesi açısından işgücüne dâhil olmayanlar içinde en düşük orana sahiptir.

Grafik 27. Eğitim durumuna göre işgücüne dahil olmayanlar,TR41,%,2011

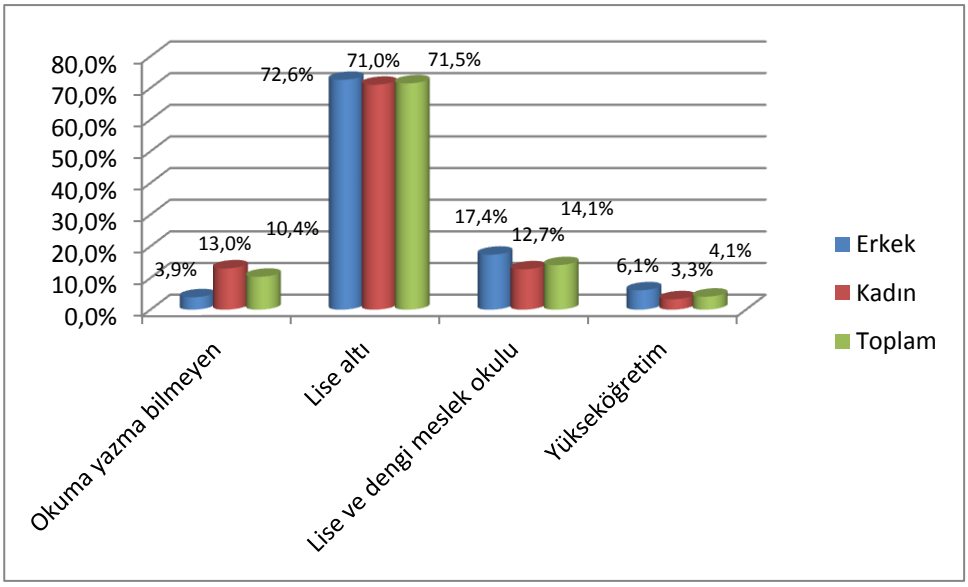

İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Bu kısımda İŞKUR istatistiklerinden yararlanarak ilin işgücü piyasası değerlendirilmiştir. İŞKUR istatistikleri sadece İŞKUR'a kayıtlı kesim itibariyle mevcut olmasına rağmen bu veri seti il bazında cinsiyet, yaş, eğitim gibi kayıtlı işsizlerin özelliklerini ve açık işlerin sektörel dağılımı gibi özellikleri içermesi açısından önemli göstergelerdir.

Eskişehir'de 2012 yılı sonunda kayıtlı işsiz sayısı 32.879 kişidir. Kayıtlı işsizlerin % 52'si erkek, % 48'i kadındır. Kayıtlı işsizlerin cinsiyet dağılımları Türkiye dağılımından farklıdır. Türkiye toplamında kayıtlı işsizlerin % 60'ı erkek, % 40'ı kadındır.

Tablo 23. Kayıtlı İşsizlerin Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012

	Kayıtlı İşsiz		
Yaş Grubu	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
15-19	1016	453	1469
20-24	4935	3773	8708
25-29	3857	3775	7632
30-34	2540	2600	5140
35-39	1736	2131	3867
40-44	1273	1534	2807
45-49	1081	917	1998
50-54	426	391	817
55-59	186	112	298
60-64	54	41	95
65 VE DAHA BÜYÜK	31	17	48
Genel Toplam :	17135	15744	32879

Kaynak: İŞKUR

2012 İŞKUR İstatistiklerine göre ilde en yüksek kayıtlı işsiz 20-24 yaş grubundadır. Kayıtlı işsizlerin 26,5%'i bu yaş grubundadır. 20-24 yaş grubunu 23,2% ile 25-29 yaş grubu takip etmektedir. Yaş artıkça kayıtlı işsiz sayısı azalmaktadır. 20-34 yaş grubundaki kayıtlı işsizler ilde toplam işsizlerin 65%'ni, Türkiye'de toplam işsizlerin 60%'ını oluşturmaktadır. 15-19 yaş grubundaki işsizlerin toplam işsizler içindeki payı ise Türkiye ortalamasından daha yüksektir. İlde 4,5% olan 15-19 yaş grubunun payı, Türkiye toplamında 3,5%'dir.

Tablo 24. Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012

	Kayıtlı İşsiz		
Öğrenim Durumu	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
Okur Yazar Olmayan	60	118	178
Okur Yazar	50	71	121
İlköğretim	5026	5144	10170
Ortaöğretim (Lise ve Dengi)	8276	5912	14188
Önlisans	1609	1843	3452
Lisans	2007	2505	4512
Yüksek Lisans	103	150	253
Doktora	4	1	5
Genel Toplam :	17135	15744	32879

Kaynak: İŞKUR

İlin eğitim seviyesi Türkiye ortalamasından daha yüksektir. Kayıtlı işsizlerin dağılımı lise ve dengi mezunlarının toplam kayıtlı işsizlerin içindeki payı 43,2% iken Türkiye ortalamasında bu pay 30,0%'dur. Türkiye'de en fazla payı 46,8% ile ilköğretim mezunları almaktadır. Eskişehir'de ilköğretim için bu oran 30,9%'dur. İlde lise altı eğitimlilerinin kayıtlı işsiz içindeki payı 31,8% iken Türkiye'de bu oran 51,2%'dir ve lise üstü okul mezunlarının oranı 25,0%, Türkiye'de ise 18,8%dir. Buda bize kayıtlı işsizlerdeki eğitim seviyesinin yüksekliğini göstermektedir.

Cinsiyetler arası dağılımda iki cinsiyet arasındaki en belirgin fark lise mezunlarındadır. Kayıtlı işsiz erkeklerin sayısı sadece lise ve dengi okul mezun olanlarda fazladır. Diğer öğrenim durumları açısından işsiz kadınların sayısı işsiz erkeklerden fazladır.

Grafik 28. Kayıtlı İşsizlerin Öğrenim Durumu, %,2012

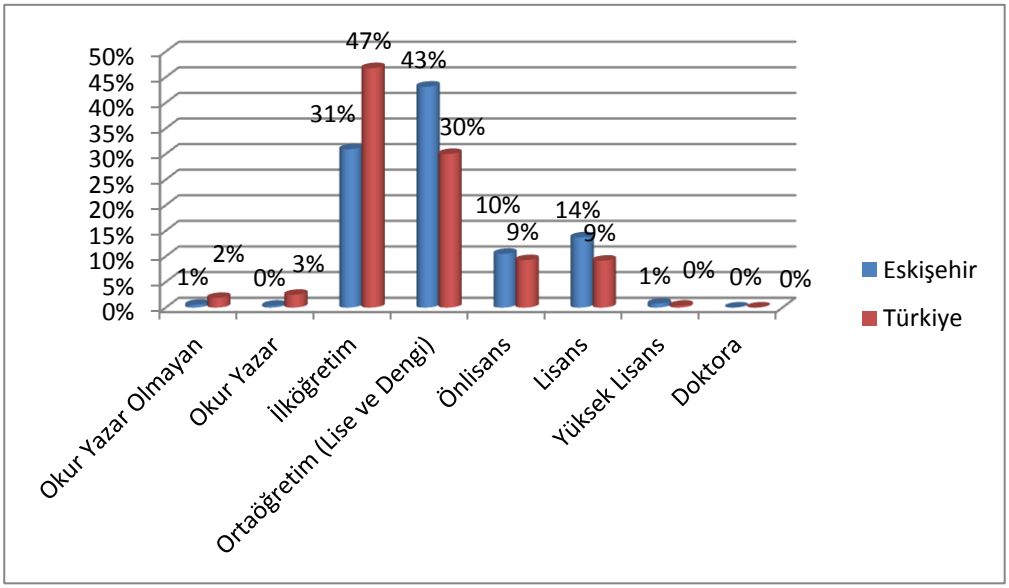

İşsizlik ödeneği başvurularının büyük çoğunluğunu ilde 25-29 yaş grubunda iken Türkiye'de bu durum 30-34 yaş grubundadır. Yaş grubu dağılımı olarak Türkiye ile benzerlik göstermektedir. Farklılık oluşturan yaş grupları 30-34 ile 45-49 yaş gruplarıdır. Eskişehir'de 30-34 yaş grubu oranı toplam işsizlerin 22,22% sini oluştururken Türkiye'de bu oran 24,96%'dır. 45-49 yaş grubunda ise durum tam tersine Eskişehir'de bu yaş grubu oranı (11,94%) Türkiye'dekinden (8,98%) 3 puan yukardadır.

Tablo 25. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneğinden Faydalananlar,%, 2012

yaş / (%)	ESKİŞEHİR	TÜRKİYE
15-19	0,03	0,26
20-24	6,72	6,93
25-29	22,36	22,04
30-34	22,22	24,96
35-39	18,88	18,98
40-44	14,99	14,71
45-49	11,94	8,98
50-54	1,93	2,21
55-59	0,73	0,77
60-64	0,11	0,12
65 VE DAHA BÜYÜK	0,08	0,05

Grafik 29.Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneğinden Faydalananlar,%, 2012

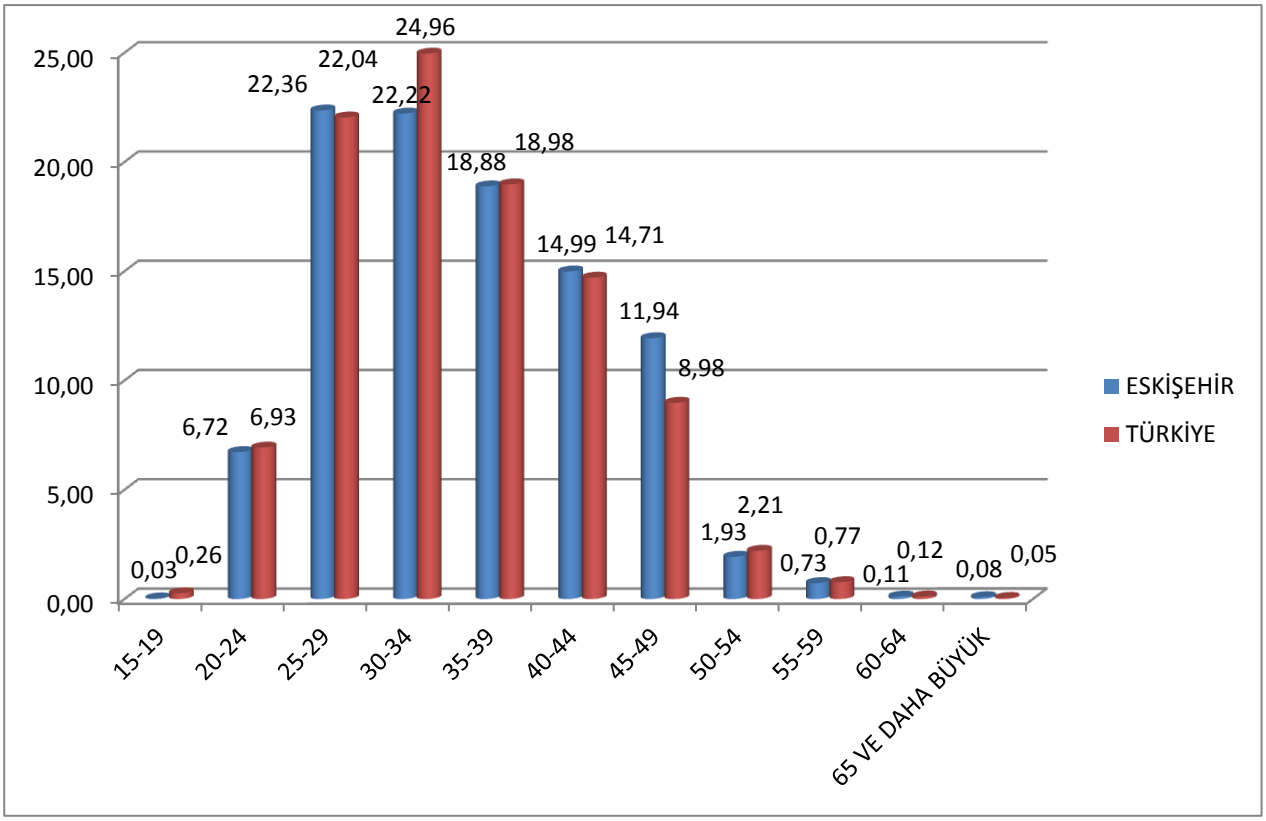

Eğitim durumlarına göre işsizlik ödeneği başvurularına baktığımızda 46,71% ile en fazla ilköğretim mezunlarının olduğu görülmektedir. Daha sonra 35,36% ile lise ve dengi okul mezunları, sonrada 11,07% ile lisans mezunları gelmektedir. Türkiye'de eğitim düzeyleri açısından işsizlik ödeneği başvurularında ilköğretim mezunlarının oranı 49,93% ile en fazla orandır ve ilin ilköğretim düzeyinden fazladır. Fakat Türkiye'nin lise ve lisans mezunlarının oranı ilin oranından azdır.

Tablo 26. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, 2012

Öğrenim Durumu	ESKİŞEHİR	TÜRKİYE
Okur Yazar Olmayan	8	2.443
Okur Yazar	6	3.275
İlköğretim	1.667	182.621
Ortaöğretim (Lise ve Dengi)	1.262	114.838
Önlisans	213	24.487
Lisans	395	36.389
Yüksek Lisans	18	1.606
Doktora	0	60
	3.569	365.719

Grafik 30. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları,%, 2012

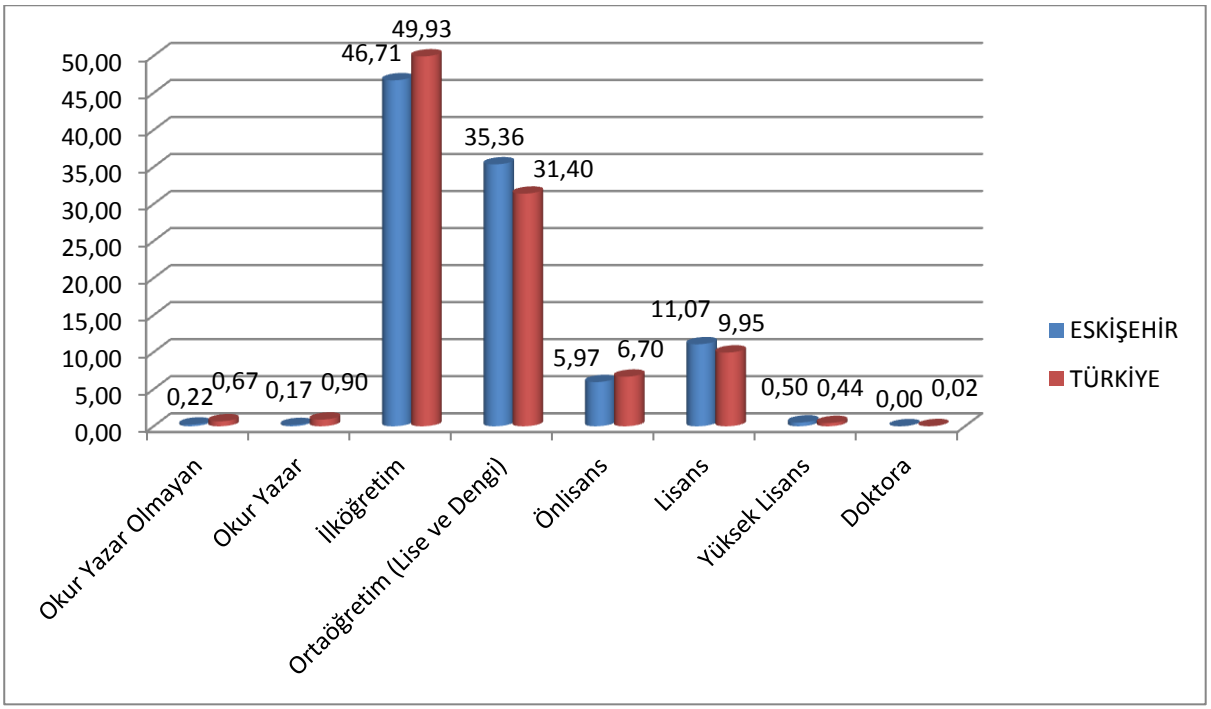

32.879 kayıtlı işsize karşın ilde 9.959 açık iş mevcuttur. İlde kamunun istihdam yaratma gücü özel sektöre göre azdır. Açık işlerin sadece 17%'si kamuya aittir. İlde sektörel bazda en fazla açık iş imalat sektöründe daha sonra ticaret, sonrada inşaatta gelmektedir. Türkiye'de sektörlere göre açık işlerde ilk üç sıra şöyledir; birinci sırada imalat, ikinci sırada ticaret ve üçüncü sırada diğer hizmet faaliyetleri gelmektedir. İlin açık işlerde imalat sektöründeki oranı Türkiye'nin açık işlerdeki imalat sektöründeki oranından diğer sektörlere göre oldukça büyüktür.

Grafik 31. Sektörlere göre açık işler,%, 2012

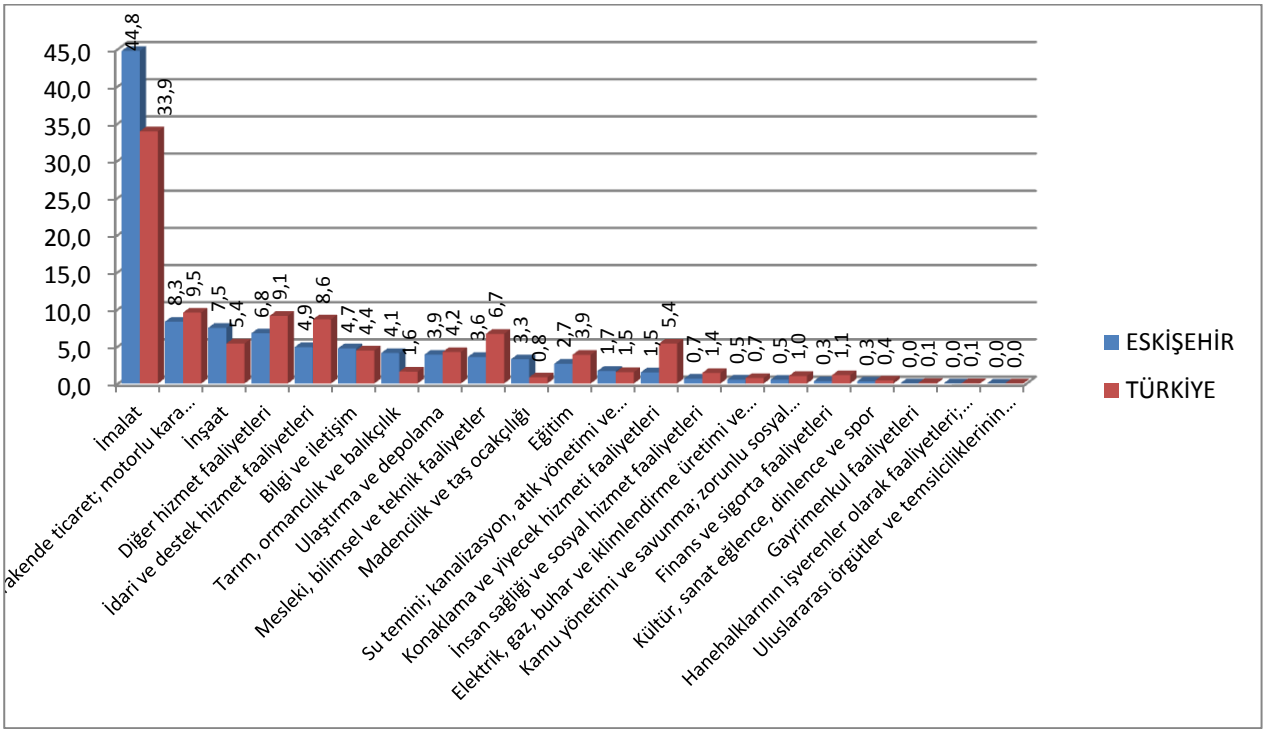

Açık işlerin büyük çoğunluğunu nitelik gerektirmeyen meslekler oluşturmaktadır. Açık işlerin olduğu ilk beş meslek; beden işçisi (genel), diğer imalat ve ilgili işçiler (makine ile), temizlik görevlisi, orman işçisi, satış elemanı (tanıtım)dır.

İlde 2012 yılı itibariyle 5.089 kişi işe yerleştirilmiştir. İlde işe yerleştirme oranı[5] 51%'dir ve 56% olan Türkiye işe yerleştirme oranına çok yakındır. İlde işe yerleştirme en fazla imalat sektöründe daha sonra inşaat sonra da bilgi ve iletişim sektöründedir. Türkiye'de ilk üç sektör ise imalat, idari ve destek hizmet faaliyetleri ve diğer hizmet faaliyetleridir. Fakat işe yerleştirme oranlarına baktığımızda sektörler itibariyle bu sıralamanın değiştiğini görüyoruz. Örneğin sektörler ve açık iş sıralamasında ilde ve Türkiye'de ilk sırada imalat sektörü alırken işe yerleştirme oranına göre sıralama yapıldığında ilk sırada kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik sektörü gelmektedir.

Tablo 27. İşe Yerleştirilenler ve İşe Yerleştirme Oranı, %, 2012

	işe yerleştirme		açık iş		işe yerleştirme oranı	
Sektör	**ESKİŞEHİR**	**TÜRKİYE**	**ESKİŞEHİR**	**TÜRKİYE**	**ESKİŞEHİR**	**TÜRKİYE**
Bilgi ve iletişim	374	33.892	471	44.039	79,4	77,0
Diğer hizmet faaliyetleri	367	54.364	673	90.243	54,5	60,2
Eğitim	231	33.418	265	38.251	87,2	87,4
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	18	4.710	53	7.329	34,0	64,3
Finans ve sigorta faaliyetleri	15	6.901	32	11.188	46,9	61,7
Gayrimenkul faaliyetleri	0	159	3	902	0,0	17,6
Hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri; hanehalkları tarafından kendi kullanımlarına yönelik olarak ayrım yapılmamış mal ve hizmet üretim faaliyetleri	1	169	2	528	50,0	32,0
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	300	59.440	488	85.594	61,5	69,4
İmalat	1.986	155.869	4.457	336.449	44,6	46,3
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	28	8.075	66	14.071	42,4	57,4
İnşaat	479	30.908	746	53.393	64,2	57,9
Kamu yönetimi ve sav.; zorunlu sosyal güv.	51	9.820	51	10.089	100,0	97,3
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	39	18.560	150	53.282	26,0	34,8
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	8	2.139	29	4.144	27,6	51,6
Madencilik ve taş ocakçılığı	93	4.160	325	8.243	28,6	50,5
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	144	40.497	355	66.264	40,6	61,1
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	147	13.446	169	15.159	87,0	88,7
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	368	12.966	409	15.916	90,0	81,5
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	196	44.626	828	94.621	23,7	47,2
Ulaştırma ve depolama	244	22.451	387	42.050	63,0	53,4
Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	0	17	0	49	0,0	34,7
Genel Toplam	5.089	556.587	9.959	991.804	51,1	56,1

Kaynak: İŞKUR

[5] İşe yerleştirme oranı: İse yerleştirilen sayısı/ Açık iş sayısı*100

İşe yerleştirmenin büyük çoğunluğunu nitelik gerektirmeyen meslekler daha sonra tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu oluşturmaktadır. İşe yerleştirmenin olduğu ilk beş meslek; diğer imalat ve ilgili işçiler (makine ile), beden işçisi (genel), temizlik görevlisi, orman işçisi, güvenlik görevlisidir. Türkiye'de ki işe yerleştirmenin olduğu ilk beş meslek ise; beden işçisi (genel), beden işçisi (temizlik), temizlik görevlisi, güvenlik görevlisi, satış elemanı (tanıtım)dır.

İşe yerleştirilenlerin 44,5%'i ilköğretim mezunudur ve ilk sırada yer almaktadır. Bu oran 57,2% olan Türkiye toplamının çok altındadır. İkinci sırada 42,0% ile lise ve dengi okul mezunları gelmektedir. Bu oransa Türkiye'nin üstündedir. İlköğretim ve lise mezunları toplam işe yerleşenlerin 86%'sını oluşturmaktadır.

Tablo 28. Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirmeler, 2012

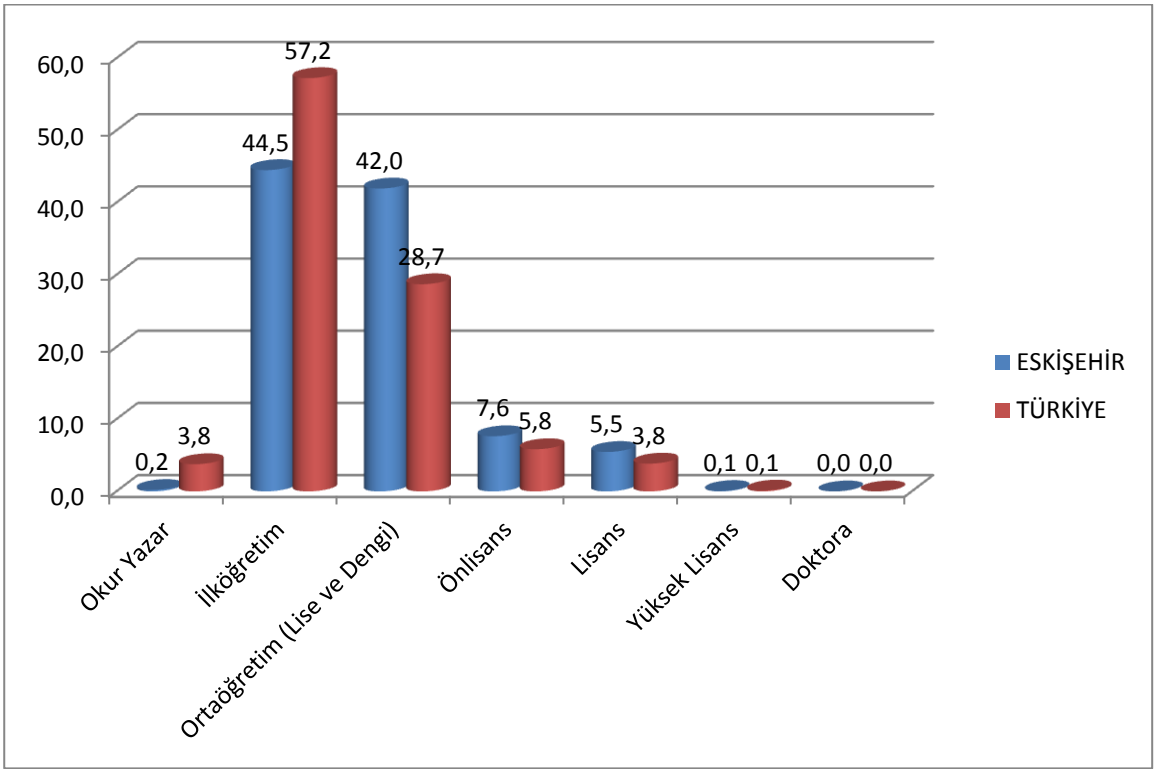

Kaynak: İŞKUR

2012 yıl sonuna kadar açılan kurs sayısı 357'dir. Açılan kursların 26,6%sı İş.Yet.Kurs/TYÇP kursudur. İş.Yet.Kurs/TYÇP kurslara , toplam kurs katılımcıların 32,6%sı olan 1.774 kişi katılmıştır. Türkiye'de açılan kurslar açısından 30,1% ile ilk sırada işbaşı eğitim programı(İEP) gelmesine rağmen katılımcı oranı olarak 41,9% ile İş.Yet.Kurs/TYÇPnin daha fazladır. İşbaşı eğitim programı(İEP)nın katılımcı oranı ise yalnızca 4,2%'dir.

Tablo 29.Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayısı, 2012

	ESKİŞEHİR		TÜRKİYE	
DÜZENLENEN KURSLAR	Kurs Sayısı	Katılan sayısı	Kurs Sayısı	Katılan sayısı
ESKİ HÜKÜMLÜLERE YÖNELİK KURSLAR	1	11	20	198
GİRİŞİMCİLİK	4	107	900	24.953
HÜKÜMLÜLERE YÖNELİK KURSLAR	16	180	334	4.483
İŞ.YET.KURS/ İSTİHDAM GARANTİLİ	46	1.280	4.564	116.451
İŞ.YET.KURS/GENEL	5	132	1.576	34.019
İŞ.YET.KURS/TYÇP	95	1.774	4.936	186.599
İŞBAŞI EĞİTİM PROGRAMI(İEP)	77	869	8.018	18.570
ÖZÜRLÜ KURSLARI	8	100	574	6.272
UMEM PROJESİ	55	554	2.359	41.054
UMEM PROJESİ/İEP	50	429	3.333	12.503
DİĞER KURSLAR	0	0	974	19.543
GENEL TOPLAM	357	5.436	26.614	445.102

Kaynak: İŞKUR

Erkeklerin kurslara katılımı kadınlarınkinden fazladır. Kursa katılanlarda cinsiyet dağılımına baktığımızda Türkiye ile bir benzerlik görmekteyiz.

Tablo 30. Kursa Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı,2012

	ESKİŞEHİR			TÜRKİYE		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Kursa katılan sayısı	3.401	2.035	5.436	276.901	187.744	464.645
Kursa katılan sayısı%	62,6%	37,4%	100,0%	59,6%	40,4%	100,0%

Kaynak: İŞKUR

İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamaya bilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Hane halkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir. Örneğin EUROSTAT nezdinde hala ülkemiz için açık iş oranı açıklanamamaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasası araştırmalarını daha da geliştirerek yapmamız büyük önem arz etmektedir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar sayesinde Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunacak ve EUROSTAT'ın talep ettiği açık işler istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Tablo 31: İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ						
Dönem	**Kapsamı**	**Period**	**Sınıflamalar**	**Yöntem**	**GÖRÜŞME YAPILAN İŞYERİ SAYISI[6]**	
2007	50+ TÜM İŞYERLERİ	15 EKİM - 30	İSCO 88- NACE	Yüz yüze	Toplam	**12.712**
2008	TÜM İŞYERLERİ	15 Ekim - 5 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**71.001**
					10+ işyeri	26.409
					50+işyeri	7.224
2009/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	17 Nisan - 30 Mayıs	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**275.099**
					10+ işyeri	83.404
					50+işyeri	15.273
2009/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	4 Kasım-13 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**255.938**
					10+ işyeri	80.638
					50+işyeri	15.985
2010/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**218.068**
					10+ işyeri	73.418
					50+işyeri	14.476
2010/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**198.479**
					10+ işyeri	69.442
					50+işyeri	14.688
2011/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**159.862**
					10+ işyeri	60.501
					50+işyeri	13.393
2011/II	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	19 Aralık- 19 Ocak	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**5.941**
					10+ işyeri	3.283
					50+işyeri	1.606
2012/I	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	2 Mayıs- 15 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**5.225**
2012/II	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**53.164**

Kaynak: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu, 2012 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Analizi Talep Araştırması kapsamında 10 Eylül – 31 Ekim 2012 tarihleri arasında Türkiye genelinde 53.164 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2.0 sınıflandırmasına göre, tarım, kamu, hane halklarında işverenler ve uluslar arası kurum/kuruluşlar dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında il ve Türkiye tahmini verilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 7" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük Nedeni)
- 2012 yılı içerisinde işe giriş-çıkışlar,
- 31 Aralık 2012 ve 30 Haziran 2013 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

[6] Genelleme yapılmamış işyeri sayısıdır.
[7] Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için örneklem çekimine mesleki kırılımı dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

Talep araştırması için örnek hacmi, örnek seçimi, tahmin ve notasyon yöntemleri hakkında Ek 2'de ayrıntılı açıklama yapılmıştır.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Araştırma sonuçlarına göre işyerlerinin büyük çoğunluğu imalat sektöründe faaliyet göstermektedir. Her 100 işyerinin 28,8'i imalat sektöründedir. Bu sektörü 24,7%'i ile toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı, ve 13,1% ile inşaat sektörü takip etmektedir. Dördüncü sırada 5,6% pay ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri yer almaktadır.

Tablo 32. Sektörlere Göre İşyeri Sayıları

Tablo 1. Sektörlere Göre İşyeri Sayıları				
Sektör	**İşyeri Sayısı (1-9)**	**İşyeri Sayısı (10-49)**	**İşyeri Sayısı (50++)**	**TOPLAM**
BİLGİ VE İLETİŞİM	1	11	1	13
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	7	17	7	31
EĞİTİM	11	37	10	58
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	0	3	2	5
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	8	37	6	50
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	2	1	0	3
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	5	7	13	24
İMALAT	34	188	102	324
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	1	14	5	20
İNŞAAT	42	86	19	147
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	10	48	6	63
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	0	1	1	2
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	0	15	8	22
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	11	26	4	40
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	0	2	1	3
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	90	158	30	278
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	13	23	7	43
Genel Toplam:	**235**	**672**	**221**	**1126**

Kaynak: İPA

İlde 50 ve üzeri çalışanı olan işyerlerinde sektör sıralamasına baktığımızda ilk üç sıralamanın değişmediğini görmekteyiz. İlk sırada 46,2% ile imalat sektörü yer almakta, 2. sırada 13,6% ile toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı, 3.sırada inşaat yer

almaktadır. Bu üç sektörü toplam işyerleri sıralamasından farklı olarak idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü takip etmektedir.

Eskişehir'deki işyerleri Türkiye toplam işyerlerinden sadece 0,9% pay almaktadır. Türkiye içinde en fazla payı alan toptan ve perakende sektöründe Eskişehir 1,1% pay almaktadır. Eskişehir'de işyerleri itibariyle birinci sırada olan imalat sektörünün Türkiye içindeki payı ise 1,2%'dir.

Araştırma sonuçlarına göre çalışanların 71,0%'i imalat, toptan ve perakende ticaret ve idari ve destek hizmetleri sektöründe yer almaktadır. En fazla çalışanı olan sektör Türkiye'de olduğu gibi imalat sektörüdür ama çalışanların sektördeki ağırlığı Türkiye'den çok yüksektir. İmalat sektöründe çalışanlar Türkiye'de toplam çalışanların % 24'ü iken, bu oran ilde % 52,1'e yükselmektedir. Çalışanların sektörel dağılımı ilk sıradan sonra farklılaşmaktadır. Türkiye'de ikinci sırada yer alan idari ve destek hizmetler sektörü ilde üçüncü sıradadır. İmalat sektörünü ilde % 11,7 ile toptan ve perakende ticaret ve % 7,2 destek hizmetler sektörleri takip etmektedir.

Grafik 32. Sektörlere Göre Toplam Çalışanların Dağılımı,%, 2012

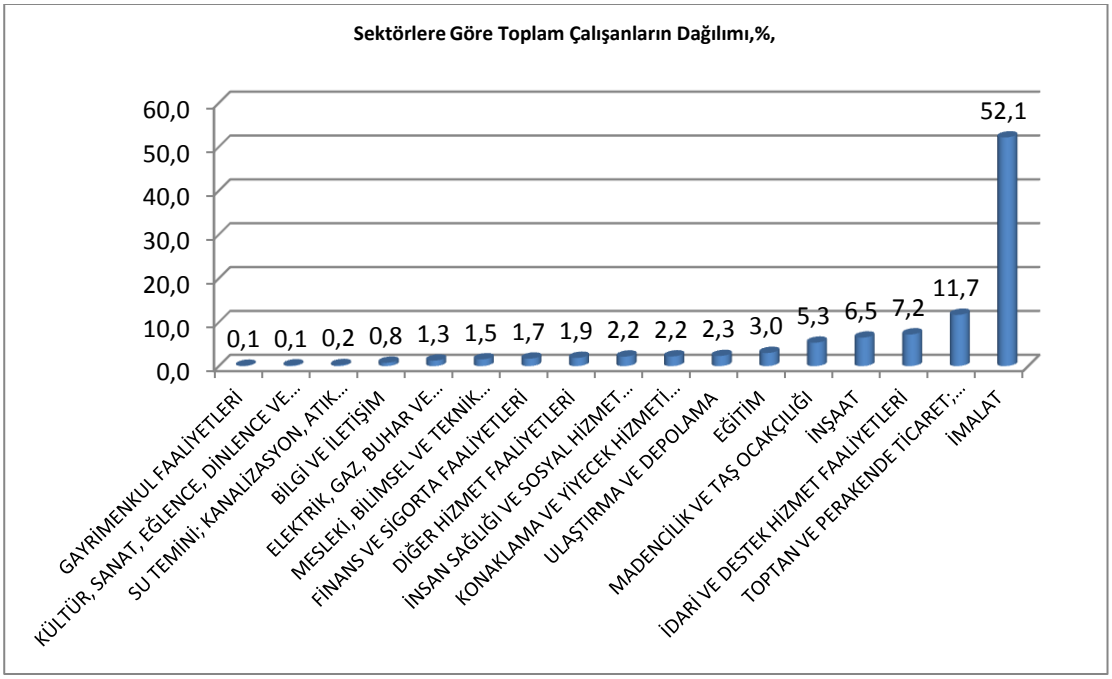

Çalışanların büyük çoğunluğu erkektir. Çalışanların içinde kadınların payı 23,8'dir. Türkiye toplamında kadın çalışanların payı ise % 25'tir.

Kadın çalışanların görece olarak ağırlık kazandıkları sektörler Türkiye ile aynı eğilimi göstermektedir. Hem Eskişehir'de hem de Türkiye'de kadınların biraz daha ağırlık kazandıkları sektörlerdeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki payları da çok azdır.

Tablo 33: Sektörlere göre çalışan oranları ,%

Sektör	Erkek çalışan oranı,%	Kadın çalışan oranı,%	Sektördeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki oranı,%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	97,1	2,9	0,1
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	91,3	8,7	0,1
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	77,6	22,4	0,2
BİLGİ VE İLETİŞİM	83,7	16,3	0,8
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	84,6	15,4	1,3
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	68,8	31,4	1,5
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	48,6	51,4	1,7
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	75,1	24,9	1,9
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	33,0	66,9	2,2
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	70,1	29,7	2,2
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	81,1	19,0	2,3
EĞİTİM	48,5	51,5	3,0
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	94,4	5,6	5,3
İNŞAAT	90,6	9,4	6,5
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	66,9	33,2	7,2
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	63,3	36,7	11,7
İMALAT	80,9	19,1	52,1
TOPLAM	76,2	23,8	100,0

Örneğin çalışanlarının yarıdan fazlası (% 66,9) kadın olan insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerindeki işyerlerinin toplam içindeki ağırlığı % 2,2, çalışanlarının yarısı kadın olduğu eğitim sektörü işyerlerinin toplam ağırlığı içindeki oranı %3, çalışanlarının % 51,4'ünün kadın olduğu finans ve sigorta faaliyetlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlıkları % 1,7'dir.

İmalat sektörü Türkiye toplamında olduğu gibi, hem erkeklerde hem de kadınlarda ilk sıradadır. Erkek çalışanların 55,4%'ü, kadın çalışanların da % 41,8'i imalat sektöründedir. İkinci hâkim sektör ticarette de ise erkek çalışanların % 9,7'si kadın çalışanların da % 18,0'i ticaret sektöründedir. Toplam çalışanlara göre dördüncü sırada olan inşaat, % 7,7 pay ile erkek çalışanlarda yine üçüncü sırada yer alırken, kadınlarda üçüncü sırada destek hizmetleri faaliyetleri yer almaktadır.

Çalışanların imalat sektöründe yoğunlaşması mesleki dağılımları etkilemektedir. Çalışanların 29,9%'u tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ana meslek grubunda[8] çalışmaktadır. İkinci sırada 21,0% ile nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar, üçüncü sırada 13,6% oran ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar yer almaktadır.

İlde ana meslek gruplarının dağılımı Türkiye dağılımından farklılık göstermektedir. İlde ilk sırada tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ana meslek grubunda çalışanlar yer alırken, Türkiye'de ilk sırada nitelik gerektirmeyen meslekler, ikinci sırada da profesyonel meslek grupları yer almaktadır. Ana meslek gruplarının cinsiyetlere göre dağılımına bakacak olursak; toplam çalışanların %23,8'ini kadınlar teşkil ederken, büro hizmetlerinde çalışan elemanların %43,5'i kadın,

[8] Ana meslek grubu: ISCO 2008

profesyonel meslek gruplarının da %39,0'u kadındır. Buna karşılık sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanların %6,6'sı kadındır.

Grafik 33. Ana meslek gruplarına göre cinsiyet oranları,%

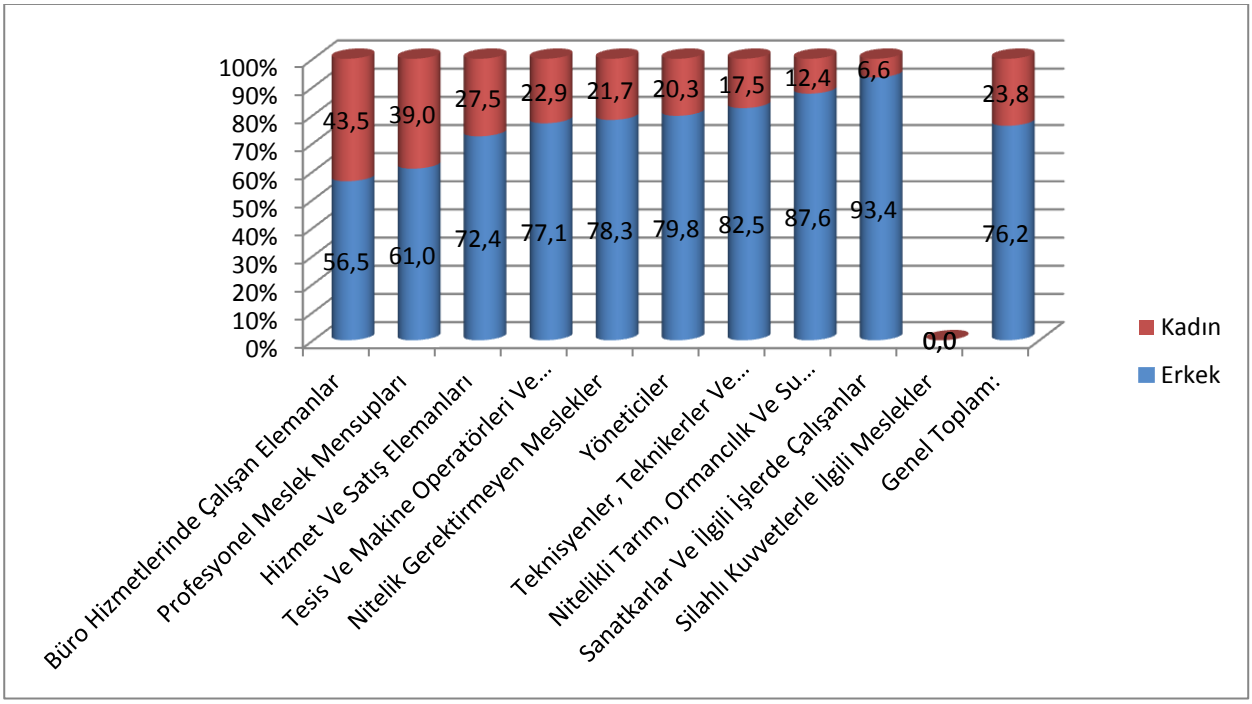

Meslek bazında yapılan inceleme ilde mesleki çeşitliliğin fazla olmadığını göstermektedir.[9]En yüksek çalışanı olan ilk 10 meslekte çalışanlar, toplam çalışanların % 43,6'sını oluşturmaktadır. İlk sırada diğer imalat ve ilgili işçiler (makine ile) yer almaktadır. İlk onda yer alan diğer meslekler sırası ile beden işçisi (genel), diğer madenciler ve taşocakçılar (nitelik gerektirmeyen), temizlik görevlisi, beden işçisi (inşaat), metal mamuller montaj işçisi, büro memuru (genel), şoför-yük taşıma, CNC tezgâh operatörü ve dikiş makinesi operatörü(kumaş)dür.

Tablo 34. En fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı ,%

[9] Çerçevede mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için tabakalamaya mesleki kırılım dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuş olup genellemeler ihtiyatla karşılanmalıdır.

İlk On Meslek (Toplam)	%	İlk On Meslek (Erkek)	%	İlk On Meslek (Kadın)	%
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	19,0	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	20,6	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	13,8
Beden İşçisi (Genel)	7,4	Beden İşçisi (Genel)	7,4	Beden İşçisi (Genel)	7,7
Diğer Madenciler Ve Taşocakçılar (Nitelik Gerektirmeyen)	2,9	Diğer Madenciler Ve Taşocakçılar (Nitelik Gerektirmeyen)	3,8	Temizlik Görevlisi	5,4
Temizlik Görevlisi	2,8	Beden İşçisi (İnşaat)	3,6	Metal Mamuller Montaj İşçisi	4,5
Beden İşçisi (İnşaat)	2,7	Şoför-Yük Taşıma	2,1	Makineci (Dikiş)	4,0
Metal Mamuller Montaj İşçisi	2,4	Temizlik Görevlisi	2,0	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	3,8
Büro Memuru (Genel)	2,0	CNC Tezgah Operatörü	1,9	Büro Memuru (Genel)	3,1
Şoför-Yük Taşıma	1,6	Metal Mamuller Montaj İşçisi	1,8	Muhasebeci	2,5
CNC Tezgah Operatörü	1,4	Büro Memuru (Genel)	1,6	Müşteri Temsilcisi	2,1
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	1,3	Bilgisayarlı Muhasebe Elemanı	1,1	Sekreter	2,1
Toplam	43,6	Toplam	45,9	Toplam	48,9

Kaynak: İPA

Kadın ve erkeklerin mesleklere göre dağılımında benzerlik varken mesleki çeşitlilik cinsiyetler arasında farklıdır. Erkeklerde mesleki yoğunlukta başta yer alan ilk on meslek toplam erkek mesleklerinin 45,9%'unu oluşturmaktadır. Kadınlarda ise ilk on meslek toplam kadın mesleklerinin 48,9%'unu oluşturmaktadır.

Kadın çalışanların görece olarak daha etken oldukları meslekler temizlik görevlisi, metal mamuller montaj işçisi, makineci(dikiş), dikiş makinesi operatörü(kumaş), büro memuru(genel), gibi eğitimden çok belli bir beceri isteyen meslekler ve muhasebeci, müşteri temsilcisi, sekreter gibi belli bir eğitim isteyen mesleklerdir.

AÇIK İŞLER

Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle en fazla açık[10] iş imalat sanayindedir. Eskişehir ilinde 10'dan fazla çalışanı olan özel sektör işyerlerinde hem işyeri sayısı hem de çalışanlar itibariyle lokomotif sektörler imalat ve toptan-perakende ticarettir. Bu husus açık işlerde de kendini göstermekte ve en fazla açık işin olduğu sektör de imalat olmakta ve imalatı ticaret ve madencilik sektörleri takip etmektedir. Açık işlerin 41%'i imalat, 25'i ticaret, 13%'ü madencilik sektöründedir. Elektrik, gaz dağıtımı, gayrimenkul faaliyetleri ile kültür, sanat ve eğlence sektörlerinde ise hiç açık iş bulunmamaktadır.

Grafik 34. Açık İşlerin Sektörlere Göre Dağılımı,%,2012

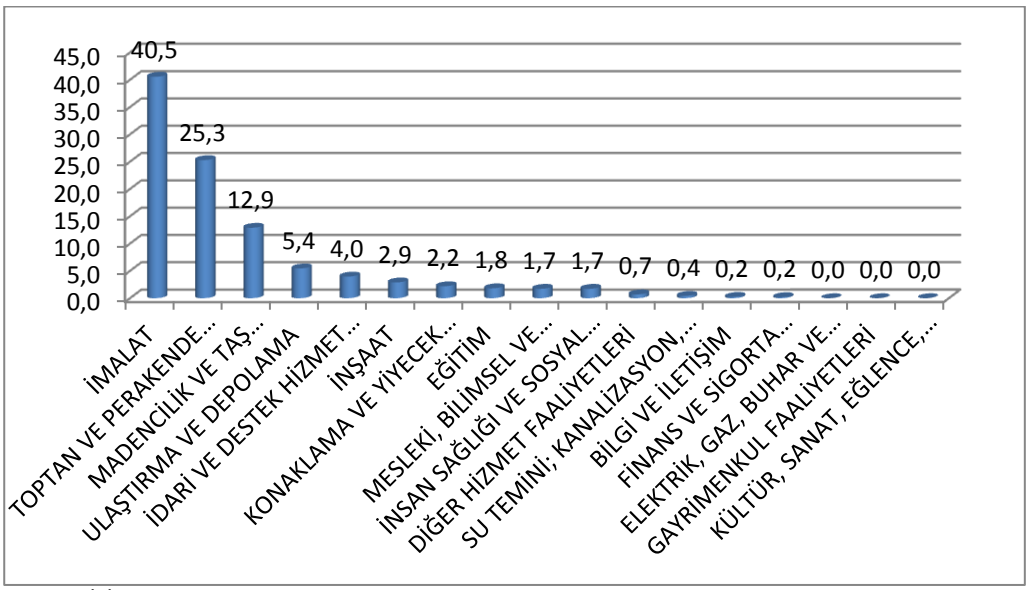

Kaynak: İl İPTA

Anket uygulanan işyerlerinde açık iş oranı[11] 3,4%'dür. Sektörler itibariyle bakıldığında en yüksek açık iş oranının yüzde 7,7 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe olduğu görülmektedir. Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörünü yüzde 7,6'lIk açık iş oranı ile Ulaştırma ve Depolama ve yüzde 7,0'lık açık iş oranı ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü izlemektedir. Ancak bu oranlar değerlendirilirken ilgili sektörlerdeki işyeri ve çalışan sayılarının göz ardı edilmemesi gerekmektedir[12].

Grafik 35. Sektörlere Göre Açık İş Oranları,%,2012

[10] Açık iş yeni yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak bir pozisyon olarak tanımlanır. İşveren, bu pozisyon için, kurum dışından uygun bir aday bulmak amacıyla aktif olarak adım atmaktadır ve daha fazla adım atmaya da hazırdır; ve bu pozisyonu ya hemen ya da yakın bir gelecekte doldurmayı planlamaktadır. İşgücü talep araştırması kapsamında işyerleri ziyaret edildiğinde mevcut olan açık işler derlenmiştir.

[11] Açık iş oranı (AİO) açık olan toplam pozisyonların oranını ölçer ve şu şekilde ifade edilir:
AİO = Açık İşlerin Sayısı / (Mevcut Çalışanların Sayısı + Açık İşlerin Sayısı) * 100.

[12] Örneğin Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründeki açık işlerin toplam açık işler içerisindeki payı yüzde 12,9'dur. Ayrıca Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründeki çalışanların toplam çalışanlar içerisindeki payı yüzde 5,33'tüir. Diğer taraftan, imalat sektöründeki açık işlerin toplam açık işler içerisindeki payı yüzde 40,55 ve imalat sektöründeki çalışanların Eskişehir genelindeki çalışanlar içerisindeki payı yüzde 52,13'dür

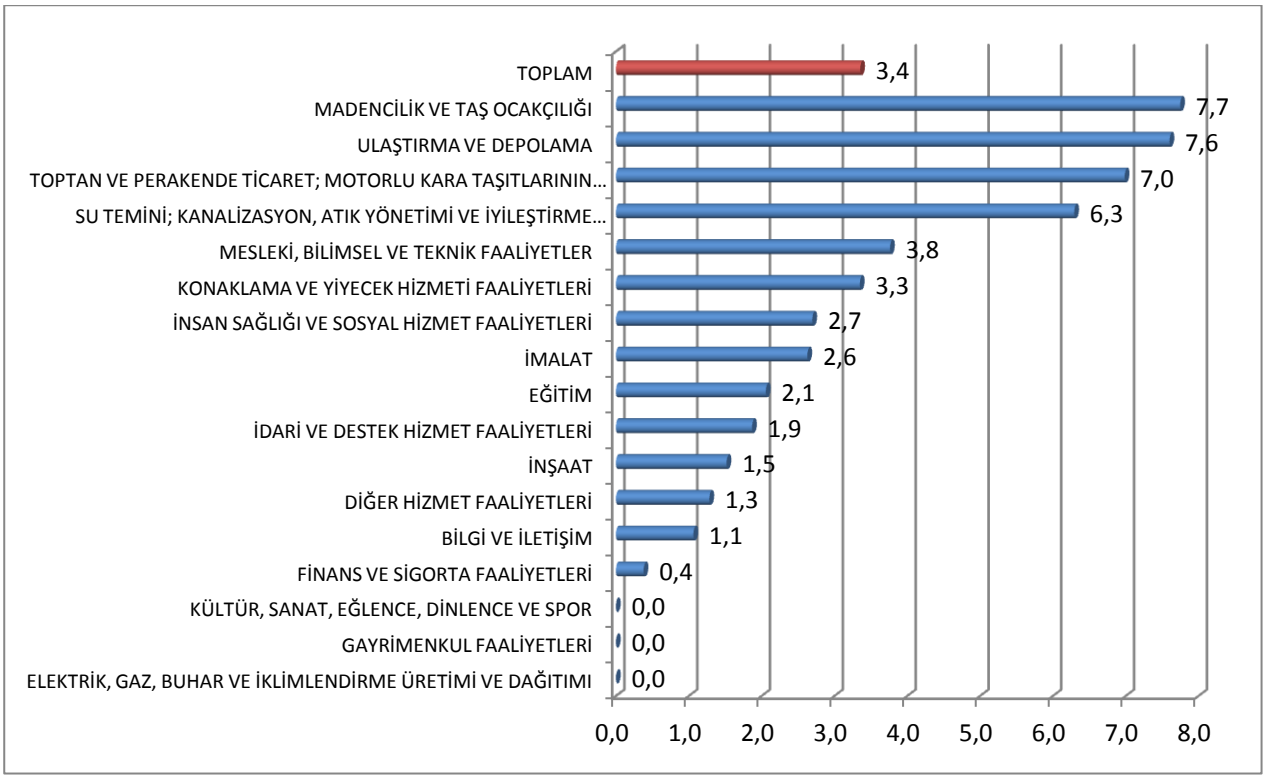

İlde açık iş oranı %3,3 olan Türkiye toplamına çok yakındır. İlde açık iş oranı itibariyle ilk sırada yer alan madencilik sektöründe Türkiye açık iş oranı 4,2%'dir. İl çalışanlarının 63,8%'ini barındıran imalat ve ticaret sektöründeki açık iş oranlarına baktığımızda, imalat sektöründeki açık iş oranı Türkiye açık iş oranlarının altında iken ticaret sektöründe Türkiye'nin üzerindedir. İmalat sektöründeki açık iş oranı ilde 2,6% iken Türkiye'de %5, ilde 7% olan ticaret sektörü açık iş oranı Türkiye'de %3,8'dir.

Ana meslek grupları itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu 25,9% ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılardır. Bu ana meslek grubunu 24,2% ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar ve 13,0% ile profesyonel meslek mensupları takip etmektedir.

Grafik 36. Ana meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı,%,2012

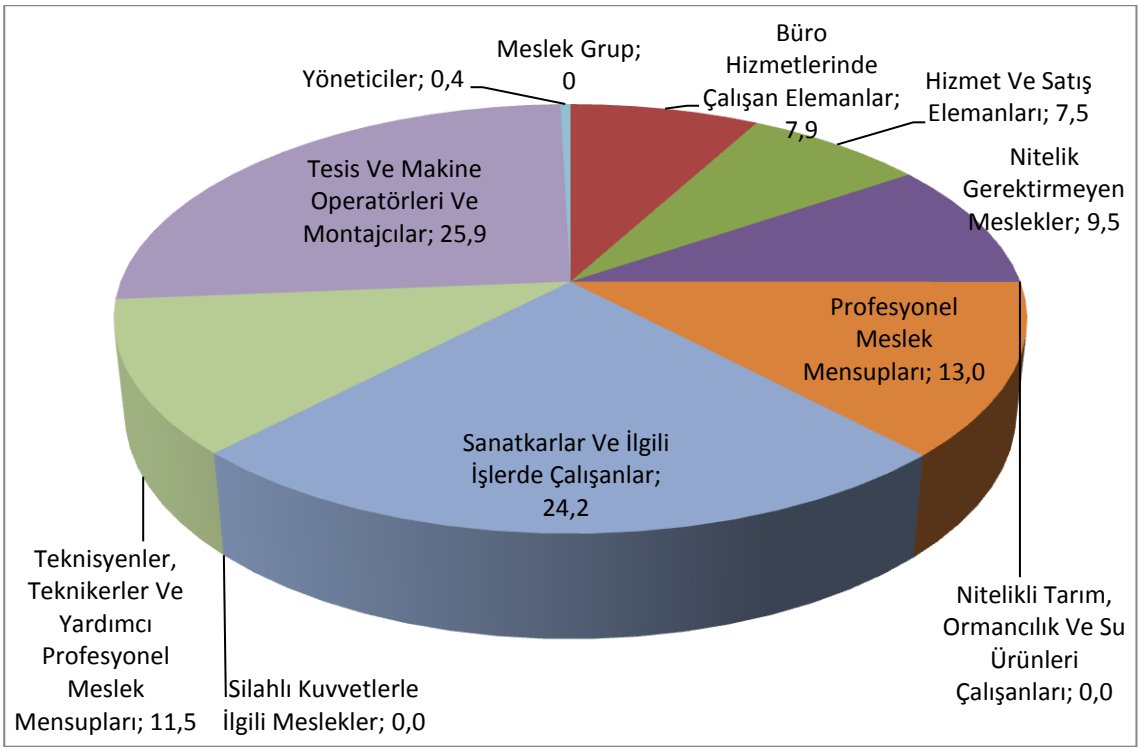

Kaynak: İPA

Ana mesleklere göre açık işlerin dağılımı işyeri büyüklüklerine göre farklılaşmaktadır. Örneğin en fazla ihtiyaç duyulan tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubuna talep 10-49 çalışanı olan işyerlerindedir. Bu meslek grubuna olan talebin 61,7%'si bu büyüklükteki işyerlerinden kaynaklanmaktadır. Buna karşılık profesyonel meslek grubuna olan talebin 61,6%'sı 50 ve üzeri çalışanı olan işyerlerindedir.

Ana meslek grupları itibariyle hem 7,2% ile Türkiye'de hem de 5,8% ile Eskişehir'de açık iş oranının en yüksek olduğu ana meslek grubu sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlardır. İlde ikinci sırada 5,5% ile teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları yer alırken, üçüncü sırada 4,6% ile profesyonel meslek grubu yer almaktadır.

Grafik 37. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları,%,2012

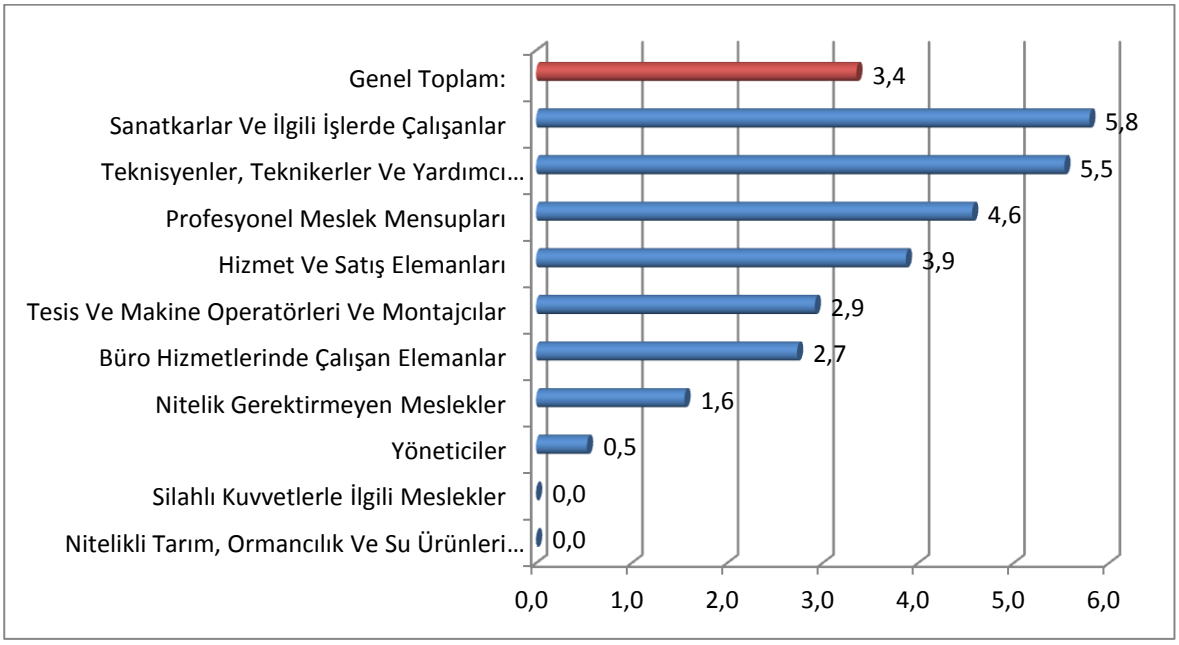

Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek diğer imalat ve ilgili işçiler (makine ile)'dir. Açık işlerin 19,0%'unu diğer imalat ve ilgili işçiler (makine ile) oluşturmaktadır. Diğer imalat ve ilgili işçilerini (makine ile) 5,1% ile beden işçisi (genel) takip etmektedir. En çok talep edilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan diğerleri arasında ise fark minimum düzeydedir ve 3,5% ile kaynakçı (oksijen ve elektrik), 3,2% ile kimya teknikeri, 3,2% ile kimyager, 3,1% ile mermer işçisi, 3,1% ile kimya teknisyeni, 3,0% kimya mühendisi, 2,8% müşteri temsilcisi, ve 2,4% ile diğer metal işleme tezgah operatörleridir. Açık iş sayısının en yüksek olduğu ilk on meslek toplam açık işlerin 48,5%'ünü oluşturmaktadır.

Tablo 35. En fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı ,%

Meslek	
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	19,0
Beden İşçisi (Genel)	5,1
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	3,5
Kimya Teknikeri	3,2
Kimyager	3,2
Mermer İşçisi	3,1
Kimya Teknisyeni	3,1
Kimya Mühendisi	3,0
Müşteri Temsilcisi	2,8
Diğer Metal İşleme Tezgahı Operatörleri	2,4

Grafik 38.Açık İşler İçin İstenen Eğitim Düzeyleri,%,2012

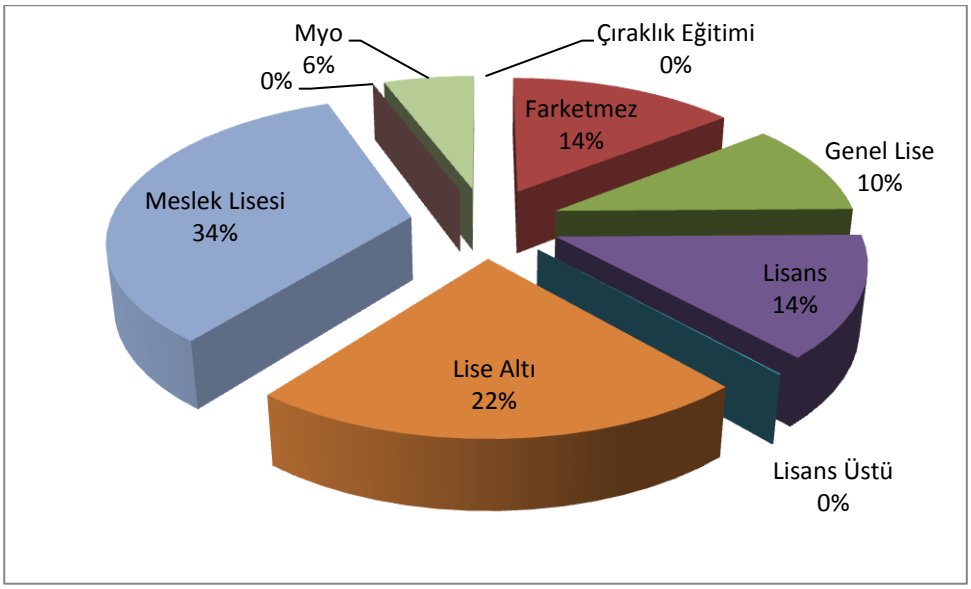

Açık işlerde istenen eğitim düzeyi olarak meslek lisesi istenmiştir. Açık işlerde istenen eğitim düzeyi olarak 34% ile meslek lisesi istenmiştir. Bu durum Türkiye sonucundan farklıdır. Türkiye sonucunda %36 oran ile ilk sırada eğitim düzeyi fark etmez sonucu yer almaktadır. İkinci sırada hem ilde (22%) hem de Türkiye'de (28%) lise altı eğitim gelmektedir.

İlde tüm açık işlerde meslek lisesi ve lise altı eğitim oranı 56%'dır. Fark etmez ve lisans düzeyi aynı oranda 14% olurken, genel lise 10%, MYO 6% oranında talep edilmektedir. Çıraklık eğitimi ve yüksek lisans eğitim seviyelerini talep eden hiç bir işyeri olmamıştır. Türkiye sonucunda da meslek lisesi mezunları MYO mezunlarına tercih edilmektedir.

Açık işlerde ilk üç sırada istenen eğitim düzeyine göre meslekler; diğer imalat ve ilgili işçiler (makine ile)- meslek lisesi, kimya mühendisi-lisans ve kimya teknikeri-MYO'dir.

Beklendiği gibi lisans mezunları diploması olmadan kesinlikle yapılamayacak olan inşaat, elektrik mühendisi gibi mühendislik dallarında ve Türkçe, Almanca, sosyal bilimler gibi öğretmen sınıfında yoğunlaşmıştır.

Tablo 36. Açık İşler İçin Talep Edilen Beceri Düzeyleri ve İlgili meslekler

BECERİ	Yeterli Bilgi	Fiziki	Hesap	Takım Çalışması	Bilgisayar	İletişim ve İfade	Satış Pazarlama	Yabancı Dil	Sorun Çözme	Proje
İSTENİLEN AÇIK İŞ SAYISI	348	116	69	69	61	61	61	18	12	12
MESLEK	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	Kimya Teknikeri	Kimya Teknikeri	Müşteri Temsilcisi	Müşteri Temsilcisi	Müşteri Temsilcisi	Makine Mühendisi	Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)	Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)

İşverenlerin en çok talep edilen beceri meslekte yeterli bilgiye sahip olmaktır. Bu beceriyi fiziki güç ve hesap yapabilme takip etmektedir. İstenen diğer beceri sıralaması ise şu şekildedir; takım çalışması, bilgisayar kullanabilme, iletişim ve ifade yeteneği, satış ve pazarlama, yabancı dil, sorun çözme ve proje üretme becerileridir.

Becerilerine göre en çok talep edilen meslekler ise; diğer imalat ve ilgili işçiler (makine ile), kimya teknikeri, müşteri temsilcisi, makine mühendisi ve dağıtıcı (posta dağıtım hizmetleri).

Açık işlerin büyük çoğunluğu İŞKUR aracılığı ile karşılanmaktadır. Bunu 18,6% ile gazete ilanları, 17,5% ile akraba-eş dost, 15,9% ile internet siteleri ve 1,4% ile özel istihdam büroları takip etmektedir.

Grafik 39. Açık İşlerin Karşılanma Yolları,%,2012

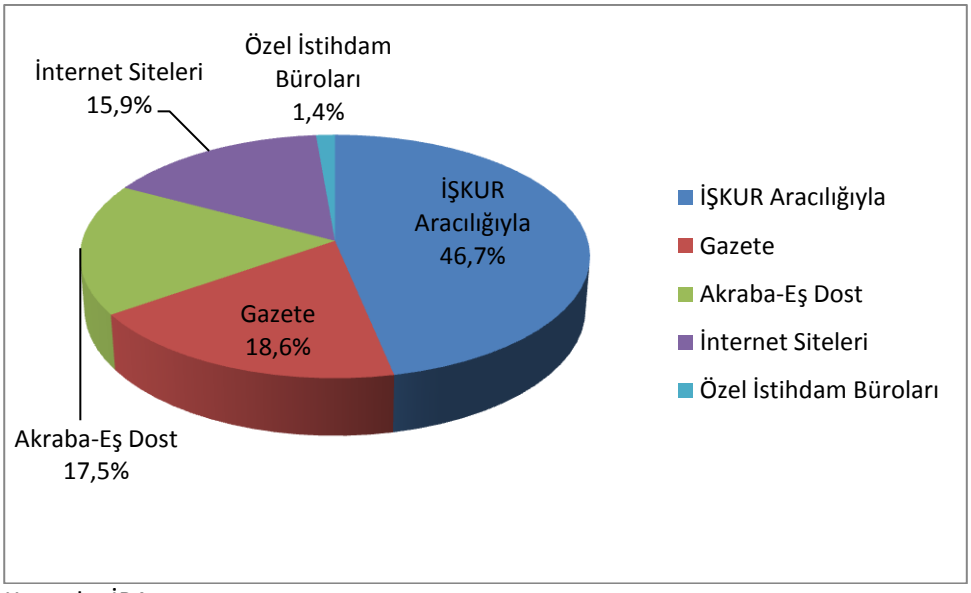

Kaynak : İPA

Aşağıdaki tabloda karşılanma yollarına açısından en fazla karşılanan meslekler verilmiştir. Diğer imalat ve ilgili işçiler (makine ile) İŞKUR tarafından karşılanan mesleklerin 24%'ünü, gazete

ile karşılanan mesleklerin 14%'ünü, akraba-eş dost ile karşılanan mesleklerin 13%'ünü, müşteri temsilcisi internet siteleri aracılığı ile karşılanan mesleklerin 12%'ini ve pres tezgahı operatörü de özel istihdam büroları tarafından karşılanan mesleklerin 11%'ini oluşturur.

Tablo 37. Mesleğe Göre Açık İşlerin Karşılanma Yolları,2012

İŞKUR Aracılığıyla	Gazete	Akraba-Eş Dost	İnternet Siteleri	Özel İstihdam Büroları
373	89	75	61	5
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	Müşteri Temsilcisi	Pres Tezgahı Operatörü

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Temininde güçlük çekilen meslekler işverenlerin açık işlerini istedikleri meslek ve/veya becerilere sahip çalışanlarla dolduramamaları veya zorluk çekerek doldurmaları durumunu ifade eder. Talep araştırması kapsamında işverenlere 2012 yılı içerisinde bu durumda oldukları meslekler sorulmuştur. Ankete cevap veren işyerleri içinde en yüksek oranda eleman temininde güçlük çeken sektör Türkiye sonucunda olduğu gibi imalattır. Yalnız ilde imalat sektörü eleman bulmada Türkiye'den daha fazla zorluk çekmektedir. İmalat sektöründeki işyerlerinin 46%'sı eleman temininde güçlük çektiklerini ifade etmişlerdir. Türkiye'de bu oran 34%'tür.

İkinci sırada Türkiye ile paralel olarak ile ticaret (27%) yer almaktadır. İlde üçüncü sırada (5%) inşaat sektörü yer alırken, Türkiye sonucunda inşaat dördüncü sıradadır. Üçüncü sırada konaklama ve yiyecek hizmetleri sektörü yer almaktadır.

Grafik 40. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı,%,2012

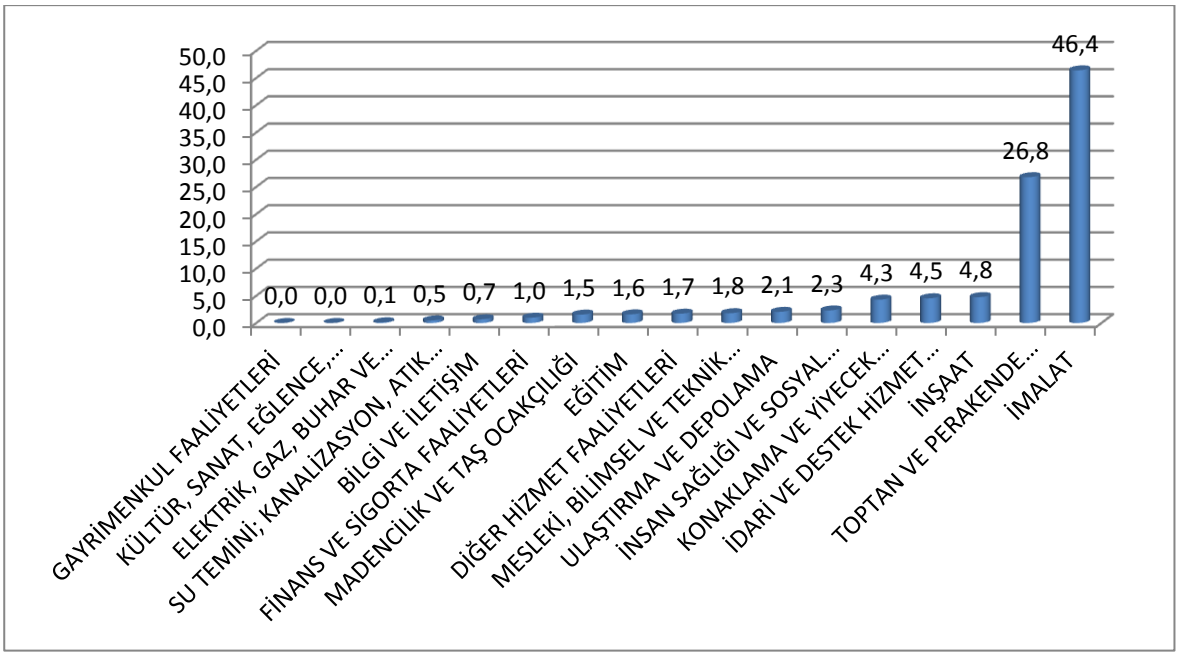

Kaynak: İPA

Temininde güçlük çekilen ilk üç meslek grubu tüm meslek gruplarının 70%'ini oluşturmaktadır. Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar 28% ile ilk sırada yer alırken, tesis ve makine operatörleri ve montajcılar 22,4% ile ikinci sırada ve nitelik gerektirmeyen meslekler 19,9% ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Grafik 41. Temininde Güçlük Çekilen Meslek Gruplarının Dağılımı,%,2012

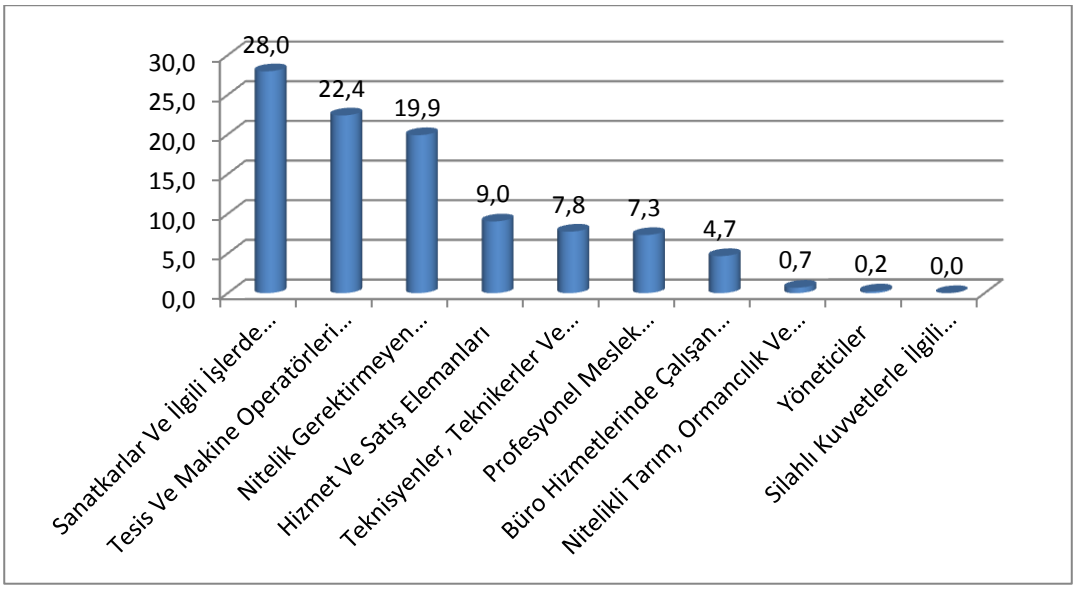

Temininde en zorluk çekilen meslek beden işçisi (genel). Toplam temininde güçlük çekilen mesleklerin 11,1%'ini beden işçisi (genel) oluşturmaktadır. Bu mesleği 9,7% ile diğer imalat ve ilgili işçiler (makine ile) takip etmektedir. Temininde en zorluk çekilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan meslekler; 4,3% ile asfalt işçisi, 4,0% ile gaz altı kaynakçısı, 2,7% ile dikiş makinesi operatörü-kumaş, 2,6% ile müşteri temsilcisi, 2,5% ile mermer işçisi, 1,9% ile kaynakçı (oksijen ve elektrik), 1,8% ile pres tezgahı operatörü, 1,8% ile garsonluktur. Diğerleri arasında fark minimum düzeydedir.

Teminde güçlük nedeni olarak işverenlerin büyük çoğunluğu eleman bulamadıklarını belirtmişlerdir. İkinci sırada elemanların yeterli iş tecrübesine sahip olmamalarını, üçüncü sırada meslekte beceriye/niteliğe sahip elemanın olmamasını, dördüncü sırada önerilen ücretin az bulunmasını ve beşinci sırada çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesini belirtmişlerdir.

Eleman bulunmayan mesleklerin başında diğer imalat ve ilgili işçiler (makine ile), asfalt işçisi ve gaz altı kaynakçısı gelmektedir.

Beden işçisi (genel) mesleğinde önerilen ücretin az bulunması temininde güçlük açısından en çok gösterilen nedendir. Bu meslekte diğer nedenler arasındaki oranı 76%'dır. Temininde güçlük nedenlerinden; eleman yok ve beceriye/niteliğe sahip eleman yok seçeneklerinin diğer imalat ve ilgili işçiler (makine ile) mesleğindeki oranları 41% ve 30%'dur, iş tecrübesine sahip eleman yok ve çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi seçeneklerinin oranı 25%'dir.

Tablo 38. Temininde Güçlük Nedenlere Ait En Yüksek Oranlar ve İlgili Meslekler,%,2012

TEMİNİNDE GÜÇLÜK NEDENİ	Önerilen ücretin az bulunması	Eleman Yok	Beceriye/niteliğe sahip eleman yok	İş tecrübesine sahip eleman yok	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi
ORAN (%)	76	41	30	25	25
MESLEK	Beden İşçisi (Genel)	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	Asfalt İşçisi	Asfalt İşçisi

Kaynak: İPA

2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

Araştırmanın uygulandığı tarihe kadar çalışan sayılarına göre 1-9, 10-49, ve 50+ işyerlerinde alınan eleman sayısı çıkartılan eleman sayısından fazladır. Eğitim, gayrimenkul faaliyetleri, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ve su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörlerinde net istihdam azalışı vardır. Yani bu dört sektörde çıkışlar girişlerden fazladır.

Net istihdam değişiminde lokomotif olan iki sektör idari ve destek hizmet faaliyetleri ve imalat sektörleridir. Net istihdam değişiminin 51,6%'sı idari ve destek hizmet faaliyetlerinde, 22,7%'si de imalat sektöründedir.

İl net istihdam artışının sektörel dağılımı göz önünde bulundurulduğunda Türkiye ile ilk iki sektör aynıdır. Türkiye sonuçlarında net istihdam artışının en fazla olduğu sektör idari ve destek hizmet faaliyetleridir. İkinci sırada imalat, üçüncü sırada konaklama ve yiyecek faaliyetleri gelmektedir. İlde en fazla net istihdam artışı sağlayan üçüncü sektör olan inşaat sektörü Türkiye sıralamasında 4. sırada; ilde dördüncü sırada olan ticaret sektöründeki net istihdam artışı Türkiye'de 5. sıradadır.

Grafik 42.Sektörlere Göre NİDO,%,2012

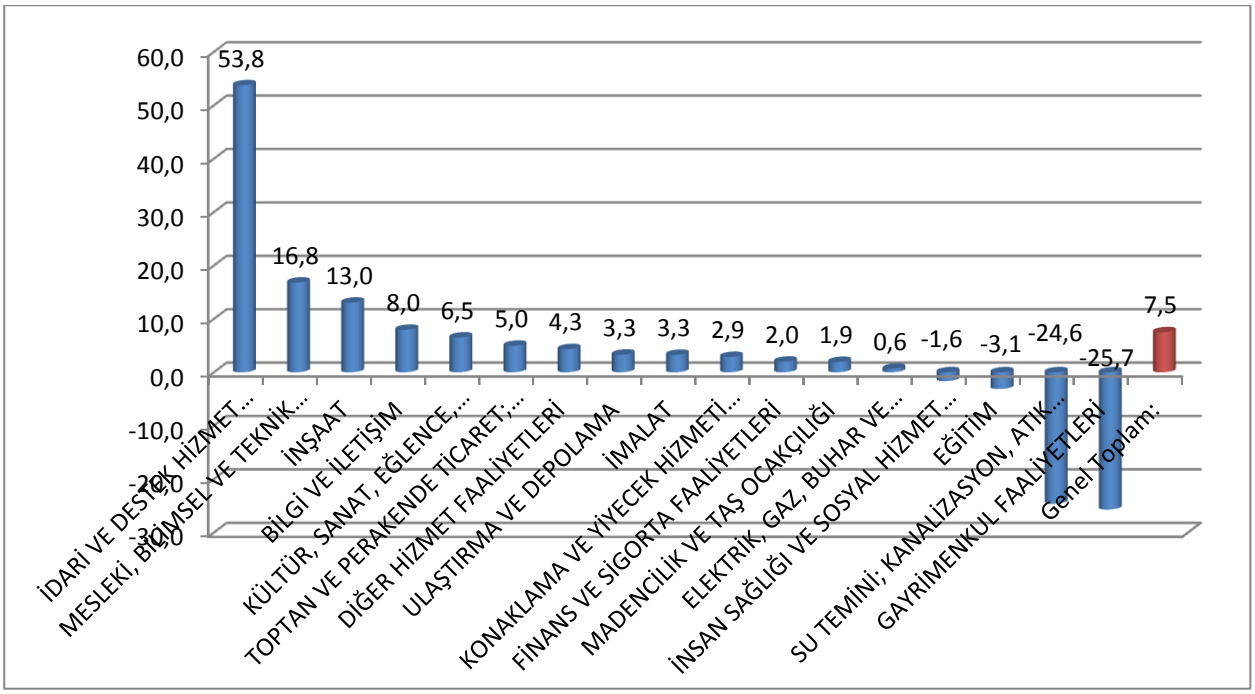

Net istihdam değişim oranı Türkiye'den farklıdır. Türkiye'de oranın en yüksek olduğu sektör %13,7 ile konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetlerindedir. Bu sektörü %11 ile kültür, sanat ve eğlence sektörü; %10,6 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri takip etmektedir. Buna karşın ilde net istihdam değişim oranının[13] en yüksek olduğu sektör 53,8% ile idari ve destek hizmet faaliyetleri hizmetleridir. İstihdam değişiminde bu sektörü 16,8% ile mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ve 13% ile inşaat sektörü takip etmektedir.

İlde net istihdam değişim oranı 7,5% ile 5,7% olan Türkiye net istihdam değişim oranının üstündedir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Gelecek istihdam beklentisi kısa (altı aylık) ve orta (bir yıllık) dönemler itibariyle ölçülmek istenmiştir.

Gelecek istihdam beklentisinde ilde kısa ve orta dönem itibariyle sektörel dağılımda mevsimsel değişimler kendini göstermektedir. Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle gelecek altı aylık dönemde en yüksek istihdam artışı bekleyen işyerleri imalat sektöründedir. Toplam istihdam artışı beklentisinin 36,7%'si imalat sektöründedir. İmalat sektörünü 24,2% ile toptan ve perakende ticaret sektörü takip etmektedir. Kısa dönemde istihdam artışı bekleyen üçüncü sektör ise 17,5% ile madencilik ve taş ocakçılığı faaliyetlerinde çalışan işletmelerdir. İstihdamın en büyük üçüncü sektörü olan inşaat sektörü mevsimsellikten etkilenmekte ve 31 Aralık itibariyle bu sektörde net istihdam artışı beklenmemektedir. Tam aksine 31 Aralık itibariyle istihdam azalışının en fazla olduğu sektördür (16,3%).

Tablo 39: Kısa ve orta vadede net istihdam artışının sektörlere göre dağılım,%,2012

Sektör	31.Ara.12	30.Haz.13
BİLGİ VE İLETİŞİM	0,8	0,4
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	1,8	0,5
EĞİTİM	-1,4	0,0
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	0,0	0,0
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	1,5	1,1
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	-1,0	-0,4
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	12,0	8,7
İMALAT	29,9	32,9
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	1,0	0,1
İNŞAAT	-16,3	22,3
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	2,5	1,7
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	0,0	0,0
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	27,1	17,5
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	0,8	0,9
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	-1,0	0,0
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	41,3	9,4
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	1,1	5,0
Genel Toplam:	100,0	100,0

Kaynak: İPA

[13] Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) istihdam değişimini açıklar ve net istihdam değişiminin toplam çalışana oranını ifade eder.

Kısa vadede Türkiye'de en fazla net istihdam artışı bekleyen sektör idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörüdür. Tüm net istihdam artışı beklentisinin %23,5'i sektörden kaynaklanmaktadır. İmalat sektörü net istihdam artışının %20'sini, konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyeti %12'ünü oluşturmaktadır.

Orta vadede yani 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle ilde en fazla istihdam artışı bekleyen sektör imalat sektörüdür. Toplamda net istihdam artışının 32,9%'u imalat sektöründen kaynaklanmaktadır. Mevsimsellik nedeni ile Aralık ayında inşaat sektöründe net istihdam azalışı beklenirken Haziran ayında istihdam artışı beklenmektedir. 2013 yılı için net istihdam artışının 22,3%'ü inşaat sektöründen kaynaklanmaktadır. 2013 yılı için toptan ve perakende ticaret ise toplam artıştan 9,4%'lük pay almaktadır. 30 Haziran itibariyle net istihdam azalışı bekleyen tek sektör gayrimenkul faaliyetleri sektörüdür.

Türkiye'de orta vadede net istihdam artış beklentisinin %25,8'i imalat sektöründen; %16,7'si idari ve destek hizmet faaliyetlerinden kaynaklanmaktadır.

31 Aralık 2012 tarihi itibariyle gayrimenkul sektöründe -34,3% olan NİDO[14], madencilik ve taş ocakçılığında 10,2%'dir. Kısa dönemde gayrimenkul sektörü küçülmeyi hedeflerken, madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe yer alan işyerleri genişlemeyi beklenmektedir. Lokomotif sektörler olan ticaret sektörü ve imalat sektöründeki net istihdam değişim oranı 7,1% ve 1,2%'dir.

30 Haziran itibariyle net istihdam değişim oranı 3,7'dir. Orta vadede de en fazla büyüme bekleyen sektör inşaat sektöründe 12,7% olan NİDO, gayrimenkul faaliyetlerinde ise -25,7%'tir. Kısa dönemde de uzun dönemde de gayrimenkul sektörü küçülmeyi hedeflerken, inşaat sektöründe yer alan işyerleri orta vadede mevsimsel olarak genişlemeyi beklenmektedir. Lokomotif sektörler olan ticaret sektörü ve imalat sektöründeki net istihdam değişim oranı 3,0% ve 2,3%'dür.

[14] Net istihdam değişim oranları değerlendirilirken, gayrimenkul faaliyetleri sektöründe çalışanların toplam çalışanların sadece %0,1'i olduğu dikkate alınmalıdır.

Tablo 40: Sektörlere göre net istihdam değişim oranı,%

Sektör	31.Ara.12	30.Haz.13
BİLGİ VE İLETİŞİM	2,2	2,2
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	2,0	1,0
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	0,0	0,0
EĞİTİM	-1,0	-0,1
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	1,8	2,4
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	-34,3	-25,7
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	2,3	2,8
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	0,0	0,0
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	10,2	12,2
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	1,1	2,2
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	-9,0	0,0
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	7,1	3,0
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	1,0	8,0
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	3,3	4,4
İMALAT	1,2	2,3
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	0,9	0,1
İNŞAAT	-5,1	12,7
Genel Toplam:	**2,0**	**3,7**

Araştırma sonuçlarına göre 2012 Aralık ayı itibariyle ilde net istihdam artış beklenti oranı 2,0% iken, bu oran 2013 Haziran ayı itibariyle 1,7 puan artış göstererek 3,7'ye yükselmiştir. Oran sektörlerin yapısı ve beklentilerine göre farklılıklar göstermektedir. Türkiye'de de aynı eğilim kendini göstermekte ve net istihdam beklenti oranı kısa vadede % 1,9 iken, orta vadede artarak 3,7'ye yükselmektedir.

Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle), Beden İşçisi (İnşaat), Beden İşçisi (Genel), Müşteri Temsilcisi ve Kimyager meslekleri 2013 Yılı Haziran ayı sonu itibariyle en fazla net istihdam artış beklentisinin olduğu ilk beş meslektir. Buna karşılık; Ütücü, Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş ve Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim meslekleri ise 2013 Yılı Haziran ayı sonu itibariyle en fazla net istihdam azalış beklentisinin olduğu üç meslektir.

SONUÇ

Eskişehir İşgücü Piyasası Analizi raporunun, 2012 yılında Eskişehir ilinde pilot olarak gerçekleştirilen Talep Araştırması çerçevesinde öne çıkan amaçlarından bir tanesi en genel anlamıyla aktif işgücü politikalarının tümüne veri sağlamaktır. Diğer amaç ise işgücü piyasasında özellikle talep açısından ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerini tespit etmek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin giderilmesine yönelik politika ve önerilerin geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Dolayısıyla bu raporun bulguları raporun veri sağlama kapasitesi ve ihtiyaçların tespitine yönelik katkı ve öneriler açısından değerlendirilebilir.

Talep Araştırması, Eskişehir ilinde istihdam ve işsizlik sorunlarının çözümüne yönelik işgücü yapısı ve sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik veri ve bilgi derlenmesini kolaylaştırıcı bir çalışma olmuştur. Özellikle il bazında işgücü piyasasına ilişkin verilerin az olması, Talep Araştırması'nın katkılarını daha kıymetli hale getirmektedir. Ancak bu rapor çerçevesinde veri derleme ve değerlendirme anlamında yaşanan bazı sıkıntılar vardır. Bu sıkıntıların büyük çoğunluğu, özellikle işgücü piyasasına arz yönünden bakarken kullanılabilecek verilerin il özelinde değil, TR41 bölgesi genelinde mevcut olmasıdır. Veri anlamında ikinci bir kısıtlılık ise işgücü talebi araştırmasının sadece 10 ve fazla çalışanı olan işyerlerine odaklanmasıdır. Bu anlamda iki tespit yapılabilir. Birincisi 1-9 kişi büyüklüğüne düşmüş iş yerlerinin azımsanamayacak kadar çok olmasıdır. Dolayısıyla Talep Araştırması sonucunda yapılan analiz ve veri gruplamaları, 1-9 kişi çalıştıran sadece bazı işyerlerini kapsamıştır. İkinci tespit ise araştırmaya çerçevesinde görüşülen işyerlerinin toplam istihdam anlamında Eskişehir özelinde beyan edilen sadece 61.886 çalışanı kapsıyor olmasıdır. 2011 yılı itibariyle Eskişehir ilinde çalışma yaşı nüfusun (15-64 yaş) yaklaşık 561.491 olduğu, bu nüfusun da 2011 yılı itibariyle 70% işgücüne katılım oranının olduğu düşünüldüğünde araştırmanın kapsamı hayli daralmış olmaktadır. Buna tarım sektörü, kayıtışı sektör ve kamu sektörünün payları da eklendiğinde elde edilen verilerin sadece kısıtlı sayıda işyeri ve çalışan açısından geçerli olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Yine de bu raporun sonuçlarına bu kısıtlılıklar göz önünde tutularak bakıldığında mevcut veriler ışığında bir takım değerlendirmeler ve öneriler yapmak mümkündür.

Bu raporda sunulan veri ve analizin değerlendirmesi sorun alanlarının, ihtiyaçların ve işgücü gelişimi açısından hedef kitlenin tespiti olarak üç grupta ele alınabilir. Aşağıda yapılan değerlendirme bu üç grubu birbiriyle ilişkili bir şekilde sunmaktadır.

TR41 bölgesinde iktisadi faaliyet ve istihdam (%45,5) hizmet sektöründe yoğunlaşmakta, aynı şekilde Gayri Safi Katma Değer hizmetler sektöründe üretilmektedir.

Eskişehir'de çalışma yaşı kapsamındaki nüfus Türkiye genelinden daha yüksek eğitimlidir. TR41 bölgesinde özellikle kadınlar işgücü piyasası dışındadır (72,4%). Bu oran erkekler için %30, toplamda da 51,4% oranındadır. Ayrıca işsizlik oranlarına bakıldığında, TR41 bölgesinde işsizlik 7,6% oranıyla Türkiye ortalamasının altındadır. İşsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun hem kadınlar için 17,6% ile, hem erkekler için 12,5% ile 20-24 yaş grubu olduğu gözlenmektedir. TR41 bölgesinde eğitim yükseldikçe işgücüne katılım da yükselmektedir. Bu veriler kadınların ve gençlerin işgücüne katılım oranının ve istihdam olanaklarının artması, işsizlik oranlarının ise azalması için kadınlara ve gençlere önem verilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin öncelikli hedef kitlesi kadınlar ve gençler başta olmak üzere işsizler, diğer bir hedef kitlesi ise işgücü dışında kalan nüfus olmalıdır.

Türkiye nüfusunun 44%' ü Mesleki ve Teknik liseyi okurken Eskişehir İlinde ortaöğretimde okuyan öğrencilerin 49%' u Mesleki ve Teknik liselerde okumaktadır. Bu da Eskişehir'de imalat sanayinin olması nedeniyle ara eleman ihtiyacının gerek duyulmasından bu tür okullara tercihin fazla

olmasıdır. İşgücünün eğitim durumu anlamında bir diğer nokta ise Eskişehir ilinde yeni öğrenci kayıtlarının meslek ve teknik ortaöğretim lehine artışta olduğudur. Bu durum talep açısından daha fazla nitelikli işgücü yetişmesi anlamına gelmektedir.

Arz ve talep eşleştirmeleri düşünüldüğünde, 2012 yılı itibariyle Eskişehir ilinde açık işlere başvuru yapan 32.216 kişi yer almaktadır. 9.959 tane açık iş olup toplam işe yerleştirme 5.089'dur. Buna göre işe yerleştirme oranı ise 51,1%'dir. 2012 İŞKUR İstatistiklerine göre ilde en yüksek kayıtlı işsiz 20-24 yaş grubundadır. Kayıtlı işsizlerin 26,5%'i bu yaş grubundadır.

İlin eğitim seviyesi Türkiye ortalamasından daha yüksektir. Kayıtlı işsizlerin dağılımı lise ve dengi mezunlarının toplam kayıtlı işsizlerin içindeki payı 43,2% iken Türkiye ortalamasında bu pay 30,0%'dur. Özellikle de 30 yaş üstü işgücünde yaşanan istihdam zorluğu, bu yaş grubunun eğitimi için özel önlemlerin alınmasını gerektirmektedir.

Yine arz ve talep eşleştirmeleri anlamında, yapılan eşleştirmeler sonucunda gönderilen kişilerin işveren tarafından kabul edilmemesi durumunda kabul edilmeme sebeplerinin neler olduğu bilinememektedir. İleride daha iyi işe yerleştirmeler yapılabilmesini sağlamak açısından işverenlerin gönderilen kişileri kabul etmeme sebeplerinin araştırılmasında yarar vardır.

İşgücü talebi açısından bakıldığında Eskişehir ili özelinde imalat, toptan ve perakende ticaret ile inşaat sektörlerinin hem işyeri sayısı, hem çalışan dağılımı, hem açık iş, hem işe giriş-çıkışlar, hem de gelecekte istihdam artışı anlamında ağırlıklı bir yere sahip olduğu açıkça görülmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin kısa vadede bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelmesi olumlu sonuçlar yaratabilir

İşgücü piyasası analizlerinde temel göstergelerden birisi olan açık iş oranı toplam açık iş sayısının yanı sıra sektörlerin istihdam büyüklüklerini de dikkate almaktadır. Açık iş oranı yüksek olan sektörlerin ağırlıklı sektörlere ek olarak büyüme potansiyeli taşıdığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu anlamda Eskişehir ilinde bu potansiyeli yansıtan sektörler madencilik ve taş ocakçılığı, ulaştırma ve depolama, toptan ve perakende ticaret sektörü olarak belirmektedir. Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle gelecek altı aylık dönemde en yüksek istihdam artışı bekleyen işyerleri imalat sektöründedir. Toplam istihdam artışı beklentisinin 36,7%'si imalat sektöründedir. İmalat sektörünü 24,2% ile toptan ve perakende ticaret sektörü takip etmektedir. Kısa dönemde istihdam artışı bekleyen üçüncü sektör ise 17,5% ile madencilik ve taş ocakçılığı faaliyetlerinde çalışan işletmelerdir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme programlarının özellikle de orta vadede (1 yıl) bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelik olması işgücü arzı ve talebi eşleştirmeleri açısından olumlu sonuçlar verebilir.

Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek diğer imalat ve ilgili işçiler (makine ile). Açık işlerin 19,0%'unu diğer imalat ve ilgili işçiler (makine ile) oluşturmaktadır. diğer imalat ve ilgili işçilerini (makine ile) 5,1% ile beden işçisi (genel) takip etmektedir. En çok talep edilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan diğerleri arasında ise fark minimum düzeydedir ve 3,5% ile kaynakçı (oksijen ve elektrik), 3,2% ile kimya teknikeri, 3,2% ile kimyager, 3,1% ile mermer işçisi, 3,1% ile kimya teknisyeni, 3,0% kimya mühendisi, 2,8% müşteri temsilcisi, ve 2,4% ile diğer metal işleme tezgah operatörleridir. Açık iş sayısının en yüksek olduğu ilk on meslek toplam açık işlerin 48,5%'ünü oluşturmaktadır. Dolayısıyla düzenlenecek işgücü yetiştirme faaliyetlerinin bu mesleklere hitap etmesi gerektiği düşünülmektedir.

Son olarak ise dikkat edilmesi gereken önemli bir unsur, araştırma kapsamında Eskişehir ili işgücü piyasasına meslek grupları açısından bakıldığında en fazla sayısının sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar da yoğunlaşmıştır. Temininde en zorluk çekilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte

yer alan meslekler; 4,3% ile asfalt işçisi, 4,0% ile gaz altı kaynakçısı, 2,7% ile dikiş makinesi operatörü-kumaş, 2,6% ile müşteri temsilcisi, 2,5% ile mermer işçisi, 1,9% ile kaynakçı (oksijen ve elektrik), 1,8% ile pres tezgahı operatörü, 1,8% ile garsonluktur. Diğerleri arasında fark minimum düzeydedir. Bu durumda Eskişehir ilinde işgücü talebi açısından, aslında eğitim seviyesi aranmayan mesleklerin veya işgücünün düşük düzey eğitimli olmasının işverenler için yeterli olacağı sonucuna varılabilir. Ancak bu araştırma ve analiz çerçevesinde ücret ve çalışma koşulları gibi işgücü piyasası bileşenleri değerlendirilmeye alınmadığı için, bu tespitin işgücü arz ve talebi arasında var olan dengesizlikleri gidermekte işlevsel olacağı düşünülmemektedir.

İşverenlerin gelecek ile ilgili olumlu beklentileri işgücü piyasasında talep yaratacaktır. Bu işgücü talebiyle arzı eşleştirerek Eskişehir'de istihdamı artırmak üzere aşağıdaki öneriler değerlendirilmelidir:

- İŞKUR'un işsiz kayıtlarında sayısal olarak işgücü piyasasında mevcut talebin çok üstünde olan işsizlere yönelik, onları istihdama dahil edecek şekilde kurslar düzenlenmelidir.
- İşverenlerin nitelik gerektiren mesleklerde eleman talebine karşılık, sistemde kayıtlı iş arayanlara niteliklerini geliştirmek üzere eğitimler vererek, bu kayıtlı işgücünü işverene sunmak üzere işyeri ziyaretleri fazlalaştırılabilir.
- TR41 bölgesinde imalat sektörünün ağırlığından ötürü bu sektörde hızlı gelişen teknolojiye karşın eğitim programları düzenlenmelidir.
- İşgücü piyasasında kadınlar ve gençlerin istihdama katılım oranlarını yükseltmek amacıyla hedef kitlesi gençler ve kadınlar olan eğitim programları düzenlenmelidir.
- Dezavantajlı grubun işgücüne katılımını ve istihdamını artırmak için kontejanları dolduramayan işverenler ile işbirliği yapılarak uygun mesleki eğitim programları hazırlanmalıdır.
- Mesleki eğitim programları çerçevesinde, örgün öğretimden ayrılan genç nüfusu ve açık iş taleplerini birlikte değerlendirerek, işgücü piyasasına dâhil edecek şekilde eğitim başlıkları belirlenmelidir.
- Kadınların istihdama katılımını artırmak amacıyla aktif işgücü piyasası politikaları kapsamında gerektiği takdirde mesleki eğitim kurslarına katılımı artıracak teşvik politikaları uygulanmalıdır.
- Özellikle kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektöründe beklenen istihdam artışına yönelik bu sektörde faaliyet gösteren işyerleri ile yakın ilişki kurularak oluşması beklenen eleman ihtiyacını gidermek üzere eğitimler ve araştırmalar yapılmalıdır.

Eskişehir'daki işgücü talebini kurum vasıtasıyla karşılayabilmek için Eskişehir İŞKUR İl Müdürlüğü:

- İşe yerleştirme olanaklarını kamuoyu ile paylaşmalı,
- Düzenli periyodlarla işe yerleştirmelere ve eğitim faaliyetlerine ilişkin istatistikleri kamuoyuna duyurmalı,
- Kurum, veritabanında yüksek nitelikli iş arayanların oranını arttırmalıdır.

KAYNAKÇA

1. TÜİK İşgücü Anketi Dinamik Veri Tabanı

2. DPT (2007) Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) İşgücü Piyasası, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

3. Ekonomi Bakanlığı İnternet Sitesi, Yatırım Teşvikleri

4. TOBB İnternet Sitesi, Kurulan-Kapanan Şirket İstatistikleri

5. TÜİK (2011) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2011, Türkiye İstatistik Kurumu, Yayın No. 3649, Ankara.

6. Türkiye İş Kurumu, 2012 İstatistik Verileri.

EKLER

Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

ESKİŞEHİR İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI
(İŞYERİ BİLGİ FORMU)
Sayın İşyeri Yetkilisi,
Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.
Bilgi verme ve gizlilik
Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz. 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunun Madde 21-Gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanununun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.”
Kapsam
Bu araştırma, İlinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden tüm İşyerlerini kapsamaktadır. İlgi formunun, İşyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan İşyerlerinde İnsan Kaynakları, Personel, İşletme veya Muhasebe Müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir.
Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.
Örnek No:
İşyerinin Yasal Ünvanı :
İşyerinin Tabela Ünvanı:
…..
ADRES BİLGİLERİ
…..
Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin Bilgileri
…..
BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI
…..

Bölüm I - İŞYERİ FAALİYETİ

1: İşyerinin ana iktisadi faaliyetini aşağıdaki listeden işaretleyiniz(*)

C1	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C2	İmalat
C3	Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
C4	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
C5	İnşaat
C6	Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
C7	Ulaştırma ve depolama
C8	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
C9	Bilgi ve iletişim
C10	Finans ve sigorta faaliyetleri
C11	Gayrimenkul faaliyetleri
C12	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler
C13	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
C14	Eğitim
C15	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
C16	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
C17	Diğer hizmet faaliyetleri

(*) Sadece bir faaliyet kolu işaretlenecektir.

Sayfa 1

2: İşyerinin iktisadi faaliyet kodu işyeri listesindeki ile	Aynı		
	Değişmiş		
3: İşyeri mevsimlik çalışıyor mu?	Evet		→ Soru 4'e geçiniz.
	Hayır		→ Soru 4'e geçiniz.

Bölüm II - MEVCUT İSTİHDAM

S4: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü,	Erkek	Kadın	Toplam

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S5: İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S5.1: Eleman ihtiyacı duymuyoruz ☐ → Soru 6.1'e geçiniz.

01	02	03	04										05	06				
Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Genel lise 3. Meslek lisesi 4. Meslek yüksekokulu 5.Lisans 6. Lisans üstü 7. Farketmez	Beceri İhtiyacı (*) 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (analitik beceri) 4. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi 5. Proje tabanlı çalışma 6.Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 8. Takım çalışması 9-Yabancı dil 10. İletişim ve ifade yeteneği										İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda hemangi bir yolla arıyor musunuz? 1-EVET 2- HAYIR	Açık işlerinizi hangi yolla arıyorsunuz (*) 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet Siteleri 5. Özel İstihdam Büroları				
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		1	2	3	4	5
	☐☐	☐											☐					

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

S6.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman alımı yapıldıysa mesleklere göre belirtiniz?

S6.2: 2012 yılı içerisinde işyerinde eleman alımı yapılmadı. ☐ → Soru 7'e geçiniz.

01	02
Eleman Alınan Meslekler	Alınan Eleman Sayısı
	|_|_|

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

S7.1: İşyerinizde, 2012 yılı içerisinde eleman çıkma/çıkarılma durumunu mesleklere göre belirtiniz?

S7.2: 2012 yılı içerisinde işyerinde eleman çıkma/çıkarılma durumu olmadı. ☐ → Soru 8'e geçiniz.

01	02
Eleman Çıkan / Çıkarılan Meslekler	Çıkan / Çıkarılan Eleman Sayısı
	|_|_|

BÖLÜM V. 31 ARALIK 2012 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.8: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet →	8.3'e geçiniz
S.8.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	9.soruya geçiniz
S.8.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	9.soruya geçiniz
S8.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle ARTIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **artışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

01	02	03
S.9: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	9.3'e geçiniz
S.9.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	10.soruya geçiniz
S.9.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	10.soruya geçiniz
S.9.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle AZALIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **azalışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

BÖLÜM VI. 30 HAZİRAN 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01		02	03
S.10: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?		Evet →	10.3'e geçiniz
S.10.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum.	☐	→	11.soruya geçiniz
S.10.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır.	☐	→	11.soruya geçiniz
S10.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?			
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle **ARTIŞ** olacağını düşündüğünüz meslekler		30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **artışı** belirtiniz.	
		|_|_|	

BÖLÜM VI. 30 HAZİRAN 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01		02	03
S.11: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?		Evet →	11.3'e geçiniz
S.11.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum.	☐	→	12.soruya geçiniz
S.11.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır.	☐	→	12.soruya geçiniz
S11.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?			
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle **AZALIŞ** olacağını düşündüğünüz meslekler		30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **azalışı** belirtiniz.	
		|_|_|	

BÖLÜM VII. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

S12.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

S12.2: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → **Anket Bitmiştir**. TEŞEKKÜRLER.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temimininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşıladınız mı? **1-EVET** **2- HAYIR** **3-KISMEN**	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni (*) 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması				
			1	2	3	4	5
01	02	03	04				
	|_|_|	|_|					

Ek 2- Ek 2a: Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi

İl İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında tam sayım yapılan iller dışında tabakalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dâhilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 64 ilde tamsayım 15 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir.

Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

nh = ñ [K2 + (1- K2) Mh 2] ½

ñ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

Mh =Nh / (N / h) = h.Wh

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

nmin = K.ñ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti etmektir. Dolayısıyla girişim sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınmıştır. Tüm sektörlerde maliyet ve işgücü dikkate alınarak nmin=125 olacak şekilde tabakalara düşen örnek hacmi belirlenmiştir.

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number-PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

Ek 2b: Tahmin ve Notasyonlar

Her sektörde girişimler bulundukları tabaka esas olmak üzere ABRÖ yöntemi ile örneğe seçilmişlerdir. Her tabakadan örneğe seçilen toplam n_h tane birimin π_h olarak tanımlanan bir seçim olasılığı vardır. Herhangi bir tabakadaki örnek birimin seçim olasılığı aşağıdaki gibi yazılır:

$$\pi_h = \frac{n_h}{N_h}$$

h = ele alınan ekonomik faaliyet ve büyüklük grubundaki tabaka indisi

n_h = h. tabakadaki örnek birim sayısı

N_h = h. tabakadaki toplam birim sayısı

Herhangi bir karakteristiğin (y) toplam tahmini ($\hat{Y}$), seçilen birimlerin seçim olasılıklarının tersi ile çarpımının toplamından elde edilir.

$$\hat{Y}_h = \sum_i \left(y_i / \pi_h \right) = \sum_i \frac{N_h}{n_h} y_i$$

($\hat{Y}$) toplam tahminine ilişkin h. tabakadaki varyans formulu aşağıda verilmiştir:

$$v(\hat{Y}_h) = N_h^2 v(\bar{y}_h) = N_h^2 \left[\sum (y_i - \bar{y}_h)^2 / (n_h - 1) \right]$$ dır.

Tabaka bazında gerçekleştirilen bu tahminlerden Türkiye toplamına tabakalı örneklemin genel kuralları kullanılarak ulaşılır. Herhangi bir karakteristiğin genel toplam tahmini

$$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h$$ Şeklinde bulunur.

Toplam tahmine ilişkin varyans ise

$$v\left(\hat{Y}\right) = \sum_h v\left(\hat{Y}_h\right)$$ Olarak elde edilir.

Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Ek 2c: Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585
Manisa	1.582
Tekirdağ	1.545
Hatay	1.416
Aydın	1.370
Şanlı Urfa	1.342
Kahramanmaraş	1.327
Eskişehir	1.282
Sakarya	1.250
Malatya	1.070
Afyonkarahisar	995
Elazığ	974
Ordu	962
Kütahya	890
Erzurum	856
Van	850
Zonguldak	832
Sivas	804
Çorum	802
Çanakkale	753
Düzce	736
Uşak	691
Giresun	687
Mardin	677
Osmaniye	671
Adıyaman	644
Batman	641
Rize	607
Aksaray	602
Nevşehir	559
Edirne	517
Isparta	505
Kırklareli	485
Kastamonu	481
Yozgat	475
Amasya	445
Niğde	423
Bolu	406
Karaman	393
Yalova	386
Burdur	364
Şırnak	345
Bartın	303
Karabük	299
Bilecik	291
Bingöl	281
Sinop	280
Erzincan	278
Kırşehir	260
Artvin	244
Kırıkkale	240
Siirt	233
Bitlis	216
Ağrı	213
Çankırı	212
Muş	192
Kars	177
Iğdır	162
Gümüşhane	127
Kilis	119
Hakkari	117
Tunceli	93
Bayburt	77
Ardahan	57
Tamsayım toplamı	**38.698**

Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Adana	1.677
Ankara	1.982
Antalya	1.745
Bursa	1.838
Denizli	1.507
Diyarbakır	1.422
Gaziantep	1.472
İstanbul	2.132
İzmir	1.881
Kayseri	1.440
Kocaeli	1.737
Konya	1.658
Mersin	1.572
Muğla	1.478
Trabzon	1.393
ÖrneklemToplam	**24.934**
Tokat (Pilot İl)	704
Samsun (Pilot İl)	1387
Araştırmada Seçilen Toplam işyeri	**65.723**

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

***İşgücü Piyasası Analizi*: Belirli** bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır**.**

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 10-Eylül-31 Ekim tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

***İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi*:** Maliye Bakanlığı kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan **"**Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2011 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için **"**işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textbf{İKO} = \frac{\text{İş}g\text{ücü } Arzı\ (\text{İ}stihdam + \text{İş}siz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

İstihdam Oranı = $\frac{Toplam\ istihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motordikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıt dışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıt dışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıt dışı istihdam Oranı = $\frac{Kayıtdışı\ istihdam}{Toplam\ istihdam}$ x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer

işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine

ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = $\frac{İşsiz}{İşgücü\ arzı\ (istihdam+işiz)}$ x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

- 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.
- içinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı
- Yetişkin işsizlik oranı içinde genç işsizlik oranının yüzdesi
- Genç işsizlik indeksi olarak tanımlan toplam işsizlik içinde gençlerin oranı
- Genç nüfus içinde genç işsizlerin oranı

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresi uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma,öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. *Eğitim/Öğretime devam ediyor:* Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı = $\frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus-(İstihdam+İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı

işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 2 yıl sure ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. *Beceri*, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı = $\frac{(0-14 \text{ yaş nüfus} + 65 \text{ yaş nüfus})}{15-64 \text{ yaş nüfus}}$ x 100

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile, dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için

belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Ek 4- Ek Tablolar

Tablo 41: Sabit yatırımlar açısından illerin yabancı ve yerli sermaye sıralaması

yabancı sermaye 2012				yerli sermaye 2012			yerli sermaye 2012		
Sıralama	yer	sabit yatırım		Sıralama	yer	sabit yatırım	Sıralama	yer	sabit yatırım
1	Hatay	1.812		1	İstanbul	3.963	44	Giresun	197
2	Kocaeli	659		2	Adana	2.197	45	Kırklareli	197
3	Adana	541		3	İzmir	1.833	46	Çanakkale	190
4	Bursa	445		4	Gaziantep	1.555	47	Kastamonu	171
5	İstanbul	372		5	Ankara	1.536	48	Kırıkkale	150
6	İzmir	204		6	Kahramanmaraş	1.324	49	Batman	149
7	Eskişehir	136		7	Antalya	1.320	50	Erzurum	139
8	Sakarya	127		8	Kocaeli	1.269	51	Siirt	118
9	Manisa	107		9	Muhtelif İller	1.197	52	Elazığ	110
10	Kayseri	103		10	Muş	1.041	53	Bitlis	103
11	Tekirdağ	93		11	Eskişehir	879	54	Ordu	102
12	Uşak	78		12	Manisa	871	55	Tokat	101
13	Mersin	67		13	Aydın	863	56	Burdur	99
14	Antalya	53		14	Bursa	839	57	Kars	98
15	Gaziantep	52		15	Konya	797	58	Çorum	95
16	Muğla	50		16	Aksaray	660	59	Zonguldak	94
17	Aydın	26		17	Tekirdağ	636	60	Yozgat	81
18	Karaman	26		18	Bilecik	590	61	Sinop	79
19	Balıkesir	24		19	Bolu	534	62	Sivas	79
20	Rize	21		20	Şanlıurfa	484	63	Edirne	74
21	Afyonkarahisar	21		21	Balıkesir	476	64	Amasya	63
22	Samsun	20		22	Malatya	471	65	Nevşehir	62
23	Ankara	20		23	Mersin	429	66	Bingöl	55
24	Trabzon	20		24	Düzce	388	67	Kilis	48
25	Bilecik	19		25	Afyonkarahisar	381	68	Karabük	46
26	Şanlıurfa	17		26	Yalova	380	69	Artvin	43
27	Muhtelif İller	15		27	Hatay	380	70	Isparta	40
28	Sivas	14		28	Muğla	376	71	Çankırı	35
29	Elazığ	13		29	Kayseri	366	72	Ağrı	33
30	Kırklareli	10		30	Denizli	350	73	Bartın	33
31	Denizli	7		31	Mardin	348	74	Rize	32
32	Düzce	6		32	Sakarya	337	75	Bayburt	29
33	Malatya	6		33	Samsun	321	76	Şırnak	26
34	Kahramanmaraş	4		34	Kütahya	293	77	Iğdır	24
35	Konya	3		35	Osmaniye	276	78	Hakkari	23
36	Burdur	3		36	Van	275	79	Kırşehir	23
37	Mardin	1		37	Erzincan	241	80	Tunceli	17
38	Kütahya	1		38	Diyarbakır	241	81	Gümüşhane	14
39	Formül1	0		39	Trabzon	222	82	Ardahan	8
40	Formül2	0		40	Adıyaman	218	83	Gökçeada	3
41	Formül3	0		41	Uşak	209	84	Formül6	0
42	Formül4	0		42	Niğde	208			
43	Formül5	0		43	Karaman	201			

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Tablo 42: İstihdam açısından illerin yabancı ve yerli sermaye sıralaması

yabancı sermaye 2012				yerli sermaye 2012			yerli sermaye 2012		
Sıralama	yer	istihdam		Sıralama	yer	istihdam	Sıralama	yer	istihdam
1	Kocaeli	1.875		1	İstanbul	14.403	39	Siirt	688
2	Şanlıurfa	1.767		2	Ankara	5.511	40	Çankırı	624
3	Bursa	1.189		3	İzmir	5.360	41	Trabzon	597
4	Hatay	1.030		4	Antalya	5.016	42	Kırıkkale	593
5	Sakarya	875		5	Konya	3.605	43	Çorum	582
6	İstanbul	786		6	Gaziantep	3.582	44	Samsun	575
7	İzmir	565		7	Bursa	3.278	45	Amasya	572
8	Tekirdağ	510		8	Şanlıurfa	3.206	46	Sivas	567
9	Manisa	444		9	Batman	2.871	47	Karaman	547
10	Düzce	397		10	Kocaeli	2.811	48	Kars	542
11	Malatya	230		11	Tekirdağ	2.529	49	Bolu	533
12	Kayseri	226		12	Eskişehir	2.505	50	Kastamonu	524
13	Ankara	214		13	Mardin	2.158	51	Elazığ	509
14	Adana	206		14	Düzce	2.156	52	Burdur	473
15	Mersin	168		15	Malatya	2.022	53	Muş	464
16	Antalya	165		16	Manisa	2.016	54	Kırklareli	449
17	Muğla	161		17	Aydın	1.961	55	Nevşehir	441
18	Eskişehir	142		18	Kahramanmaraş	1.945	56	Zonguldak	431
19	Samsun	128		19	Diyarbakır	1.788	57	Osmaniye	421
20	Aydın	125		20	Balıkesir	1.621	58	Edirne	415
21	Trabzon	120		21	Aksaray	1.490	59	Yalova	391
22	Gaziantep	87		22	Mersin	1.483	60	Çanakkale	389
23	Karaman	65		23	Ordu	1.360	61	Sinop	382
24	Uşak	64		24	Muğla	1.339	62	Iğdır	360
25	Afyonkarahisar	60		25	Adana	1.312	63	Uşak	316
26	Rize	50		26	Kayseri	1.301	64	Rize	281
27	Denizli	40		27	Van	1.238	65	Bingöl	236
28	Sivas	40		28	Denizli	1.198	66	Kilis	234
29	Bilecik	35		29	Sakarya	1.049	67	Erzincan	217
30	Kahramanmaraş	35		30	Bilecik	974	68	Artvin	205
31	Kırklareli	35		31	Afyonkarahisar	915	69	Bartın	189
32	Balıkesir	25		32	Adıyaman	891	70	Isparta	187
33	Kütahya	20		33	Bitlis	835	71	Erzurum	174
34	Elazığ	19		34	Kütahya	834	72	Giresun	160
35	Mardin	15		35	Niğde	811	73	Karabük	155
36	Burdur	10		36	Hatay	721	74	Şırnak	146
37	Konya	3		37	Tokat	721	75	Ağrı	139
38	Muhtelif İller	0		38	Yozgat	694	76	Muhtelif İller	139
							77	Kırşehir	134
							78	Hakkari	103
							79	Tunceli	86
							80	Gümüşhane	79
							81	Bayburt	36
							82	Ardahan	26
							83	Gökçeada	24

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Tablo 43: Kamu yatırımlarında Eskişehir'in yeri

2012 YILI KAMU YATIRIMLARININ İLLERE GÖRE SEKTÖREL DAĞILIMI

												Bin TL.
Sıra	**İLLER**	**TARIM**	**MADENCİLİK**	**İMALAT**	**ENERJİ**	**ULAŞTIRMA-HABERLEŞME**	**TURİZM**	**KONUT**	**EĞİTİM**	**SAĞLIK**	**DİĞER KAMU HİZMETLERİ**	**İL TOPLAMI**
1	ANKARA	59 116	233 380	49 511	43 430	1 774 033	1 001	10 945	295 959	81 452	1 004 544	3 553 371
2	İSTANBUL	23 105	21 964	29 000	136 415	1 672 526	650	1 599	293 329	51 500	329 155	2 559 243
3	ARTVİN	6 779	644	1 000	749 846	33 070		11 940	21 898	5 000	19 527	849 704
4	DİYARBAKIR	376 817	68 856	2	18 283	15 029		12 205	100 673	25 200	181 009	798 074
5	MARDİN	24 058	7 270		602 794	21 197	160	1 250	42 238	2 450	19 963	721 380
6	İZMİR	69 686	2 524	504	42 993	257 947	7 380	1	106 601	44 050	172 910	704 596
7	ŞANLIURFA	409 465	6 281		42 357	6 356	3 624	776	86 166	25 102	67 609	647 736
8	KONYA	206 788	5 733		22 710	25 945		276	101 796	20 500	106 899	490 647
9	İÇEL	41 551	84	10	30 256	11 790	18 750		187 438	38 100	132 121	460 100
10	KAHRAMANMARAŞ	88 639	37 468		211 577	6 197			72 123	29 004	13 769	458 777
11	BURSA	47 996	7 450	1 300	35 034	171 007	2 000	810	75 010	42 653	69 037	452 297
12	ANTALYA	59 370	305		16 704	32 636	39 624	251	58 692	42 000	170 811	420 393
13	GAZİANTEP	111 191	9 486	95	2 182	78 514		1 300	89 436	7 150	60 885	360 239
14	HATAY	43 230	107 882		28 952	24 912	752	2 000	53 171	13 300	40 275	314 474
15	BALIKESİR	63 857	20 528	37 588	2 366	38 913	3 200		48 090	33 400	55 444	303 386
16	SAKARYA	1 420		11 950	5 407	150 504	1 000		42 410	39 704	41 211	293 606
17	ADIYAMAN	29 083	99 049			23 238		2 900	42 328	26 070	70 455	293 123
18	MUĞLA	14 395	9 522		153 995	9 560	8 339	3 679	27 508	5 000	40 654	272 652
19	AĞRI	32 560	153		930	39 225	50	80 894	51 351	8 100	55 679	268 942
20	ESKİŞEHİR	10 476	19 480	65 179	7 665	49 079	956	750	44 922	11 350	58 959	268 816
21	SİVAS	59 476	13 938	4 750	82 057	21 163	3 842	687	52 948	4 650	24 182	267 693
22	KÜTAHYA	21 331	52 872	20 490	48 929	6 010		45 000	47 752	9 200	14 501	266 085
23	ADANA	62 579	11 109		4 798	5 895			87 282	16 400	76 998	265 061
24	SAMSUN	53 359	246		258	20 194	1 050	3 720	70 074	13 650	97 945	260 496
25	MANİSA	43 260	22 098		66 619	8 128	541		40 985	39 705	38 698	260 034
26	ERZURUM	54 765	7 503	189	6 109	17 258		6 011	55 888	27 402	73 859	248 984
27	VAN	24 751	286	11 368	1 459	17 749	1 100	3 101	74 540	29 394	83 232	246 980

28	BATMAN	13 177	129 344		2 750	4 500		6 120	58 701	1 050	25 773	241 415
29	AFYONKARAHİSAR	72 502	3 314	6 400	1 536	13 385	845	13 546	49 541	40 600	27 697	229 366
30	KAYSERİ	61 651	5 460		280	26 055	650	277	65 418	11 150	50 158	221 099
31	ÇANAKKALE	64 254	10 631		46 421	15 004	14 096	750	44 204	12 802	12 725	220 887
32	KOCAELİ	836		14 800	4 123	2 005	3 705		72 927	6 000	113 446	217 842
33	TRABZON	24 964	565	29	4	11 506	8 011	2 759	47 054	16 700	84 465	196 057
34	AKSARAY	9 265	15 437		2 561	118 007	2 157	830	24 350		15 363	187 970
35	AYDIN	50 808	1 783		33 966	1 695	2 980	1 300	40 367	15 202	35 975	184 076
36	KIRIKKALE	5 336	1 182	98 835	2 002	5 512			39 505	25 950	5 297	183 619
37	ERZİNCAN	11 222	955		2 372	68 723		988	31 865	2 700	56 902	175 727
38	BİNGÖL	27 273	568		39 500	23 420		1 373	53 238	6 700	17 791	169 863
39	SİNOP	18 419	1 780			92 133		950	24 481	500	27 621	165 884
40	MALATYA	59 855	2 752			18 995			49 207	12 454	21 975	165 238
41	ORDU	3 256	144		9 877	55 872	1 000	1 688	31 275	6 533	55 360	165 005
42	ZONGULDAK	12 740	54 104		6 259	8 557		2 878	28 627	10 050	37 870	161 085
43	EDİRNE	64 438	2 612		3 576	23 059	5 319		37 981	10 300	9 159	156 444
44	ELAZIĞ	14 132	1 531		23 188	19 202	50	90	35 250	19 930	35 925	149 298
45	KARS	26 174	385		750	33 594	30	10 700	34 254	19 552	18 438	143 877
46	ŞIRNAK	5 250	11 351		2 456	31 072		317	43 504	508	48 458	142 916
47	DENİZLİ	28 013	2 911	12 300	124	5 468	4 760	1 912	33 263	19 150	34 796	142 697
48	GİRESUN	15 071	202		2 202	7 674		6 996	38 898	16 150	43 975	131 168
49	KARAMAN	20 158	359		39 058	1 784			43 002	3 600	22 098	130 059
50	KIRKLARELİ	11 099	27 300		17 762	2 056			29 954	5 600	29 558	123 329
51	HAKKARİ	20 751	11 210		247	23 762		212	48 776	3 002	12 669	120 629
52	TEKİRDAĞ	2 150	9 405		8	11 180		500	44 680	23 500	28 843	120 266
53	KASTAMONU	33 522	154		4	19 646	1 500	2 842	30 049	19 700	10 851	118 268
54	TOKAT	29 786	142		11 671	7 031		300	40 372	14 050	14 574	117 926
55	AMASYA	26 789	157		6 504	6 812			24 588	402	51 304	116 556
56	MUŞ	9 114	6 566		19 932	2 853		3 273	49 309	3 152	21 344	115 543
57	RİZE	9 284	508	5 000	8 500	15 154	50	16 517	44 972	1 152	11 269	112 406
58	ÇORUM	13 463	3 092		3 000	9 402		2 288	34 631	4 000	39 960	109 836
59	KIRŞEHİR	6 941	8 237		4	25 123	250	500	50 576	1 350	7 575	100 556
60	YOZGAT	13 809	14 203		4	4 952		600	36 764	4 000	24 934	99 266
61	BOLU	3 110				35 668	50		32 721	6 950	18 236	96 735
62	KARABÜK	2 095			3 280	4 253	850	119	44 234	8 152	25 609	88 592

63	UŞAK	9 824	137		4	4 265		256	24 944	32 150	13 974	85 554
64	BURDUR	29 361	1 147			1 197		130	42 303	2 500	8 617	85 255
65	BARTIN	8 738	13 373		11 000	100	5 500	800	18 448	4 650	22 364	84 973
66	ISPARTA	21 561	1 883		3 385	1 671	3 050		38 273	6 650	7 300	83 773
67	SİİRT	171	13 388		52	4 088		215	38 559	850	23 705	81 028
68	ÇANKIRI	26 475	1 142		1 385	3 620	2 000	120	29 559	3 900	8 441	76 642
69	DÜZCE	11 621	2 000		184	1 593			29 142	17 800	14 012	76 352
70	BİTLİS	6 093	164		6	5 324	3 500	1 827	32 461	5 552	18 497	73 424
71	NİĞDE	20 575	2 585		2	1 849		1 490	24 457	450	14 041	65 449
72	GÜMÜŞHANE	18 522	201		4 790	4 156		415	28 748	3 000	2 356	62 188
73	OSMANİYE	15 258	1 086		654	348			38 184	1 002	3 583	60 115
74	IĞDIR	3 715	68		2	5 329		10 135	32 843	2 550	3 803	58 445
75	KİLİS	16 206	38		550	92			26 662		12 482	56 030
76	TUNCELİ	174	72		202	1 613		4 095	29 706	900	16 149	52 911
77	NEVŞEHİR	5 570	2 167		5 004	1 188	2 000		26 877	1 000	7 873	51 679
78	ARDAHAN	1 532	233		190	2 884		152	25 760	5 602	10 922	47 275
79	BİLECİK	2 407			1 500	421			26 101		13 468	43 897
80	YALOVA	400			1 680	1 042	550		28 363	365	4 678	37 078
81	BAYBURT	6 748	126		320	381			21 998	1 502	2 715	33 790
82	MUHTELİF İLLER	2 817 631	74 135	167 750	1 043 979	8 543 245	137 517	189 490	2 218 602	1 027 100	5 370 591	21 590 040
	T O P L A M	**5 852 392**	**1 208 400**	**538 050**	**3 732 935**	**13 877 595**	**294 439**	**479 845**	**6 491 136**	**2 161 600**	**9 797 895**	**44 434 287**

NOT:Yatırım Programında toplam dışı tutulan yatırımlar dahil edilmiştir.

Kaynak: Devlet Planlama Teşkilatı

Tablo 44: Geniş yaş grubuna göre işgücüne katılma oranı (%)(15 + yaş)

İBBS	15-19	20-24	25-34	35-54	55+
TR90 (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane)	17,3	56,7	71	73,1	43
TR82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop)	42	71	73,2	73,8	38,3
TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan)	27,2	51,2	65,6	71,8	35,7
TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın)	27,2	65,1	75,4	66,9	35,7
TR83 (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya)	27,4	57,9	70,6	64,5	30,5
TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova)	28,9	61,6	71,1	63,8	29,7
TRB1 (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)	22,9	46,8	60,4	60,2	29,3
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkari)	28,7	45,9	57,3	60,8	29
TRA1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt)	25,9	49,9	66,9	62,9	28,3
TR61 (Antalya, Isparta, Burdur)	32,4	68,6	73,5	69,5	28,2
TR33 (Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak)	29,5	54,9	68,5	66,1	27,4
TR63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye)	26,4	54,2	62,2	59,9	26,9
TR32 (Aydın, Denizli, Muğla)	33,7	64,2	70,9	67,8	26,7
TR72 (Kayseri, Sivas, Yozgat)	29,2	53,6	66,5	61,5	26,7
TR21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli)	31,8	67,1	72,5	65,3	25,9
TR52 (Konya, Karaman)	31,5	51,1	65	60,6	24,8
TR62 (Adana, Mersin)	32,6	57,2	66,9	62,5	23,9
TR22 (Balıkesir, Çanakkale)	21,3	57,9	67,5	61,3	22,1
TR71 (Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir)	25,5	54,4	63,2	57,5	20,6
TR31 (İzmir)	35,1	62,1	74,3	64,2	19,5
TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis)	27,3	42,7	55,2	52,8	19
TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır)	17,4	27,5	43,8	43,9	17,9
TR51 (Ankara)	17,7	46	66,5	58,2	16,3
TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)	26,1	60,1	67,7	57,8	15,1
TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt)	18,5	32,9	45,7	46,3	13,4
TR10 (İstanbul)	26,2	57,5	67	56,1	11,1

Tablo 45: Meslek grubuna (ISCO_88) ve işteki duruma göre istihdam edilenler (Bin), (15 + yaş), TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik), 2011

Erkek										
	Kanun yapıcılar üst düzey yöneticiler ve müdürler	Profesyonel meslek mensupları	Yardımcı profesyonel meslek mensupları	Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar	Hizmet ve satış elemanları	Nitelikli tarım,hayvancılık,avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar	Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar	Tesis ve makina operatörleri ve montajcılar	Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	Toplam
Ücretli veya yevmiyeli	24	40	56	46	89	5	163	166	97	**686**
İşveren veya kendi hesabına	51	3	3	2	23	58	19	15	14	**188**
Ücretsiz aile işçisi	0	0	0	0	7	10	2	1	1	**21**
Toplam	**75**	**43**	**59**	**48**	**119**	**73**	**184**	**182**	**112**	**895**
Kadın										
	Kanun yapıcılar üst düzey yöneticiler ve müdürler	Profesyonel meslek mensupları	Yardımcı profesyonel meslek mensupları	Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar	Hizmet ve satış elemanları	Nitelikli tarım,hayvancılık,avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar	Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar	Tesis ve makina operatörleri ve montajcılar	Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	Toplam
Ücretli veya yevmiyeli	5	33	30	37	36	4	20	32	63	**260**
İşveren veya kendi hesabına	3	1	1	0	6	5	8	1	4	**29**
Ücretsiz aile işçisi	0	0	0	2	7	43	0	0	2	**54**
Toplam	**8**	**34**	**31**	**39**	**49**	**52**	**28**	**33**	**69**	**343**
Toplam										
	Kanun yapıcılar üst düzey yöneticiler ve müdürler	Profesyonel meslek mensupları	Yardımcı profesyonel meslek mensupları	Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar	Hizmet ve satış elemanları	Nitelikli tarım,hayvancılık,avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar	Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar	Tesis ve makina operatörleri ve montajcılar	Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	Toplam
Ücretli veya yevmiyeli	29	73	86	83	125	9	183	198	160	**946**
İşveren veya kendi hesabına	54	4	4	2	29	63	27	16	18	**217**
Ücretsiz aile işçisi	0	0	0	2	14	53	2	1	3	**75**
Toplam	**83**	**77**	**90**	**87**	**168**	**125**	**212**	**215**	**181**	**1238**

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri